

EEN OPRECHT WOORD

ZEVEN PREKEN

Door

DS. A. JANSE

PREDIKANT VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MET EEN LEVENSSCHETS

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2016**

INHOUD

Levensoverzicht van Adriaan JANSE 1858-1920

IN MEMORIAM Ds. A. JANSE. DIENAAR DES WOORDS LAATST BIJ DE Geref. GEMEENTE TE THOLEN EN OVERLEDEN ALDAAR DE 9 JUNI 1920. Door Ds. G. H. KERSTEN. V. D. M. TE YERSEKE.

1. De wrake Gods over verborgen tot God roepende zonden - 2 Samuël 21: 1-9

"... Alzo werd God na dezen den lande verbeden"

2. Jezus' klein kuddeke bemoedigd en vertroost - Lucas 12: 32

"Vreest niet, gij klein kuddeke! want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven."

3. Sions Koning rondtrekkende op het witte paard van Zijn heilig Evangelie - Openbaringen 6: 2

Ende ik zag en ziet een wit paard, en die daarop zat had een boog. En Hem is een kroon gegeven en Hij ging uit, overwinnende en opdat Hij overwon.

4. De Heere onze Gerechtigheid - Jeremia 23: 1-6

Wee de herderen, die de schapen Mijner weide ombrengen en verstrooien, spreekt de Heere. Daarom zegt de Heere, de God Israëls, alzo van de herderen, die Mijn volk weiden; Gijlieden hebt Mijn schapen verstrooid en hebt ze verdreven en hebt ze niet bezocht; ziet, Ik zal over u bezoeken de boosheid uwer handelingen, spreekt de Heere. En Ik zal het overblijfsel Mijner schapen zelf vergaderen uit alle de landen, waar Ik ze henen verdreven heb, en Ik zal ze wederbrengen tot hun kooien en ze zullen vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen. ...

In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen en dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men hem zal noemen: 'de Heere onze Gerechtigheid.'

5. De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige - Mattheüs 9: 37

Bidstond voor synode

En Hij de scharen ziende werd innerlijk met ontferming bewogen over haar, omdat ze vermoeid en verstrooid waren, gelijk schapen, die geen herder hebben.

Toen zei hij tot zijne discipelen: "De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. Bidt de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote".

6. De lieflijke nabijheid Gods - Psalm 27: 4

"Eén ding heb ik van den Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik alle de dagen mijns levens mocht wonen in het Huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn Tempel."

7. De boosaardige kindermoord te Bethlehem - Mattheüs 2: 16-18

Als Herodes zag, dat hij van de Wijzen bedrogen was, dan werd hij zeer toornig en enige afgezonden hebbende, heeft omgebracht alle de kinderen, die binnen Bethlehem en in alle deszelfs landpalen waren, van twee jaren oud en daaronder, na de tijd, dien hij van de Wijzen naarstiglijk onderzocht had.

Toen is vervuld geworden, 't geen gesproken is door de Profeet Jeremia, enz.

Levensoverzicht van Adriaan JANSE 1858-1920

Adriaan Janse werd op 24 april 1858 geboren te Meliskerke. Zijn ouders waren Maarten Janse en Willemina Jobse.

Reeds jong werd genade in zijn hart verheerlijkt. "Wat zijn bekering betreft, was hij niet, zoals sommigen, krachtdadig uit de kroeg bekeerd en geroepen tot het ambt" (aldus ds. Hegeman); later gaf het hem zware bestrijding als hij anderen hoorde spreken over hun krachtdadige bekering (vgl. Dertien predicaties, pag. 80 en 81). Daardoor viel het hem vaak moeilijk hen te onderwijzen.

In Middelburg volgde Janse een opleiding tot onderwijzer aan de kostschool van een zekere De Man. Hoe het er op dit instituut aan toe ging, vertelt ds. Kersten: "Die De Man wist de leerstof erin te pompen! 's Morgens bij het ontbijt begon het al. Onder het eten jaartallen opzeggen, geschiedenis bespreken. Kortom, je moest op de kostschool leren."

Na zijn examen op 16 augustus 1876 werd Janse onderwijzer te Grijskerke. Kort daarop trouwde hij met Martina Janse, geboren 15 januari 1855 te Meliskerke. Het echtpaar kreeg zeven kinderen. Op Walcheren werkte Janse verder nog als onderwijzer te Serooskerke (1880) en Aagtekerke (1884).

In Aagtekerke kreeg hij ontslag vanwege zijn kerkgang bij de dolerende dominee en bij de Ledeboeriaanse oefenaar Jan Vader. De kerkeradsnotulen van de Hervormde gemeente van Aagtekerke van 4 juli 1887 vermelden uiterst sober: "Verder werd met algemene stemmen eervol ontslag gegeven tegen 1 Oct. 1887 aan den Heer Janse als hulponderwijzer der Chr. school."

Ds. Kersten schrijft later: "Oorzaak van dat ontslag was godsdiensthaat. (...) Zonder gelegenheid te bieden zich te verantwoorden, werd Janse op straat gezet!" Oefenaar Jan Vader geeft in een van zijn brieven de toedracht als volgt weer: "Op een naburig dorp is een onderwijzer zijn ontslag aangezegd door den hervormden kerkenraad en consulent, die bestuurders zijn ener Christelijke Diaconieschool, (slechts in naam), omdat hij geen gemeenschap met hun, noch met de ringpredikanten kon houden, maar de bediening bij ons en de dolerenden volgt; hij is voor den kerkenraad moeten verschijnen, waar het hem niet vergund werd zich te verantwoorden op grond van de voorwaarden waarop hij zijn betrekking had aangenomen. Hoe wreed en onbarmhartig als strenge gerechtsdienaars. Die onderwijzer is gehuwd en heeft vijf kleine kinderen, en wat het zwaarste weegt is, wij denken, dat de vreze Gods in zijn hart geplant is door den Geest."

Bijna de gehele winter was Janse zonder werk. Soms was er geen cent in huis. Zelf vertelde hij later dat zijn vrouw dan oude kousen uitrafelde om andere met die sajet te kunnen stoppen.

Aan die lijdensweg kwam een einde toen hij eind februari 1888 benoemd werd aan de gereformeerde school in de Planciusstraat te Amsterdam. Hoewel in Amsterdam verschillende doleantiegemeenten waren, kerkte Janse in de kleine, in 1888 geïnstitueerde Nederduits Gereformeerde Kerk te Sloten, zo'n acht kilometer van Amsterdam vandaan.

Op verzoek van de ouderling van diepgemeente sprak Janse "na veel strijd" voor het eerst een stichtelijk woord op 3 januari 1889. Op 11 september 1889 werd hij na een onderzoek door de classis Amsterdam toegelaten als oefenaar. Nadat hij op 18 juli 1890 als vast oefenaar werd verbonden aan Sloten, beëindigde hij per 15 september zijn onderwijsloopbaan. Voor het predikantsexamen naar artikel 8 DKO durfde Janse zich echter niet op te geven, ondanks de daartoe gevolgde cursus.

Hij voelde zich in de doleantie-kerken niet thuis. Toch bedankte hij op 27 december

1891 voor een beroep naar de Vrije Gereformeerde Gemeente te Vlaardingen. In januari 1892 maakte hij zich met "een vijftiental toegelatenen tot het Avondmaal" los van het kerkverband en vormde hij in Sloten een vrije gemeente, die hem vervolgens beriep als predikant.

Door de Amsterdamse kruisdominee M. Ozinga werd Janse op 19 januari 1892 "geëxamineerd". Op zondag 31 januari bevestigde ds. Ozinga hem als predikant van Sloten met Handelingen 8:29. Janse deed zijn intrede met 2 Korinthe 4:7. Eind 1892, na een conflict tussen ds. Ozinga en diens bevestiger, ds. A. van den Oever, vormde Janse evenals Ozinga een Vrije Oud Gereformeerde Gemeente.

Samen met ds. Ozinga zocht Janse in 1893 samenwerking met andere vrije gemeenten. Met afgevaardigden van Amsterdam (Ozinga), Sloten (Janse), Ter Aar (Van Drunen), Enkhuizen, Dirksland (Makkenze) en De Lemmer werd besloten tot vereniging in een classicale vergadering. Janse werd consulent te Enkhuizen, dat na het vertrek van ds. A. Makkenze vacant was. Hoewel er geen officiële band was met de "Verenigde Gereformeerde Gemeenten onder het kruis" rond ds. Fransen, preekte Janse ook in deze kruisgemeenten.

Nog in 1893 nam Janse een beroep aan naar de tot dat verband behorende Dordts Gereformeerde Gemeente te Kampen. Hij was daar beroepen uit een drietal, waar verder de oefenaars P. Leijenhorst en H. Roelofsen deel van uitmaakten.

De algemene vergadering van de **Kruisgemeenten** van september 1893 aanvaardde Janse en op 1 oktober werd hij te Kampen bevestigd door ds. E. Fransen. Op 19 oktober werd hij met zijn vrouw en zeven kinderen ingeschreven te Kampen, waar hij woonde aan de Vloeddijk.

Janse kwam in Kampen in een oude Kruisgemeente, waar door het optreden van de vorige predikant D. Wijting en voorgangers als H.J. Snapper en ds. G. Maliepaard nogal verwarring en onenigheid geheerst had. Met de komst van Janse keerde de rust weer. De gemeente breidde uit.

In de periode te Kampen kreeg Janse vele verzoeken om te preken, zowel in vrije gemeenten als in gemeenten uit het kerkverband. Als scriba en ook wel als voorzitter van de algemene vergaderingen van de Kruisgemeenten arbeidde hij aan de opbouw van het kerkelijk leven. Ds. Fransen, die vanaf het overlijden van ds. F. Meijer in 1890 de enige predikant van het kerkverband was geweest, kreeg grote waardering voor Janse: "De Heere is goed voor mij geweest door mij in mijn ouderdom een hulpe te geven die in de gemeenten een goede reuk nalaat (...). Het is waarlijk door kennis een arme man."

Ook oefenaar Jan Vader, die Janse in zijn eigen geboorteplaats liet voorgaan, schreef met waardering over hem aan ds. Fransen: "Ik denk dat zijn dienstwerk onder dat zo zeer miskende volk zo bij u als bij ons een hart onder de riem is als een medehulp in de dienst bij het klimmen der jaren."

Van zijn kant had Janse grote achting voor ds. Fransen. Toen Fransen moeilijkheden kreeg in het kerkverband doordat hij partij koos in de problemen die zijn oude gemeente Lisse verdeelden, bleef Janse achter hem staan.

In juni 1898 leidde hij samen met ds. Roelofsen te Barneveld de begrafenis van ds. Fransen. Zijn "voorbericht" op de door hem uitgegeven bundel brieven van ds. Fransen leverde hem zelfs een reprimande (boekencensuur) op van de Algemene vergadering van 11 oktober 1899 te Opheusden.

Op dat moment stond Janse als opvolger van Fransen al bijna een jaar te Barneveld, een gemeente die hij in 1895 zelf had geïnstitueerd.

Op 2 november 1898 nam Janse afscheid van Kampen met Openbaring 7:17 en op 13

november deed hij zijn intrede te Barneveld met Johannes 3:29, na te zijn bevestigd door ds. Roelofsen met Jesaja 3:10 en 11. Met zegen arbeidde Janse in de uitgestrekte Veluwe gemeente. "In grote getrouwheid mocht ds. Janse zijn arbeid in Barnevelds gemeente verrichten, waarop de geestelijke vruchten ook in de gemeente tot openbaring kwamen."

In deze periode was ds. Janse samen met ds. Kersten nauw betrokken bij de voorbereiding van de vereniging met de Ledeboeriaanse Gereformeerde Gemeenten. In Barneveld bestudeerde de kerkenraad onder zijn leiding de Dordtse Kerkorde. Na de vereniging kwamen de uitnodigingen tot voorgaan in de voormalige Ledeboeriaanse gemeenten.

In mei 1908 nam Janse een beroep naar Terneuzen aan. Hij preekte op 2 augustus 1908 afscheid te Barneveld met Filippenzen 1:27 en een week later werd hij door ds. J.R. van Oordt in Terneuzen bevestigd. Twee jaar zou hij daar arbeiden. Een van zijn gemeenteleden schreef over die periode: "Hij was in zijn preken machtig in de Schriften en toch kinderlijk eenvoudig en besprak veel de eigenschappen. Zette de ziel echter weinig in haar gemis en preekte zelden de rechtvaardigmaking, enkel de vrucht, zodat hij vele christenen maakte. Men kon aan zijn talent horen, dat hij onderwijzer was geweest."

Zelf schreef hij op 22 februari 1910: "Onder de bediening worden de arme zuchters bij wijlen verkwikt, en nog een weinig getuigenis des Geestes ontdek ik in de consciëntiën der hoorders, waardoor we nog een weinig staande blijven door verborgen ondersteuning in de verdrukking."

In het in 1907 gevormde kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten nam ds. Janse een grote plaats in. Als praeses of scriba was hij betrokken bij de leiding van verschillende synodevergaderingen. Van diverse deputaatschappen was hij rapporteur, met name inzake artikel 49 DKO, over de verhouding tot de hoge overheid en de buitenlandse kerken.

Met onder anderen ds. Kersten werd hij benoemd als docent voor de opleiding van predikanten. Ds. Janse ontwierp regelingen voor de bediening van vacante gemeenten en een kerkvisitatie-reglement dat algemeen ingang vond.

Op zondag 2 oktober 1910 werd ds. Janse voor de tweede maal door ds. Roelofsen te Barneveld bevestigd (Jesaja 62:6 en 7). Hij deed zijn intrede met Efeze 6:19. In 1911 betrok het gezin Janse een nieuw gebouwde pastorie.

In de tweede periode te Barneveld institueerde Janse een gemeente in De Beek/Uddel (1915). Ook preekte en catechiseerde hij in de buitenplaatsen van zijn gemeente, als De Valk, Wekerom en Harskamp. Ook andere Gelderse gemeenten als Beekbergen, Apeldoorn, Twello en Elspeet werden door hem verzorgd.

Ondanks zijn liefde voor het Veluwe volk, begon de arbeid in het uitgestrekte Veluwe gebied hem steeds zwaarder te vallen. Zijn oog was dan wel op de Heere geslagen of Deze hem een kleinere gemeente zou willen toevertrouwen, waar hij zijn laatste dagen mocht doorbrengen. "De Veluwe had zijn krachten verteerd."

In 1915 nam ds. Janse een beroep aan naar de gemeente Tholen. Op 7 november nam hij afscheid en op 14 november werd hij daar door ds. Kersten bevestigd met Johannes 3:29. Ook in Tholen was de arbeid niet gering. Wekelijks werd aan tweehonderd personen, zowel ouderen als jongeren, catechetisch onderwijs gegeven. Het kerkgebouw onderging al spoedig uitbreiding.

Vanaf 19 augustus 1917 kon ds. Janse na een beroerte de gemeente niet meer regelmatig dienen. Zijn vrouw was al enige tijd ziekelijk. Op 25 mei 1918 overleed zij. Ds. Kersten schrijft: "Zij was wel een dergenen die uit de grote verdrukking

komen. Niet minder dan acht keren nam de dood een kind dier ouders weg. Vijftien kinderen schonk deze moeder; zeven bracht ze er groot."

Met twee kinderen bleef ds. Janse achter. Toch preekte hij als hij kon, zij het vaak met gebrek. De andere keren beluisterde hij de gelezen preek.

In 1919 ging hij nog 88 keer voor, in 1920 18 maal. Op 25 april van dat jaar nam hij de openbare belijdenis af. Ds. Kersten schrijft: " 't Was dien dag of broeder Janse boven het stof verkeerde; en toen hij Psalm 77:7 voorlezen zou, toen overweldigden hem de bewezen goedertierenheden Gods en werden de wonderen hem te machtig. Nog eens beproefde hij het Woord en het sacrament des Heiligen Doops te bedienen. Met vrezen of hij den dienst ten einde brengen zou, hebben velen hem toen aangehoord."

Deze preek was de laatste. 5108 preken had hij uitgesproken. Voor de door de arts voorgeschreven rustperiode van drie maanden om was, overleed ds. Janse op 9 juni 1920 op 62-jarige leeftijd.

Op 12 juni 1920 werd hij onder zeer grote belangstelling begraven. De rouwdienst werd geleid door zijn vriend ds. H. Roelofsen ("Zalig zijn de doden die in de Heere sterven").

Op het graf sprak ds. G.H. Kersten uit Psalm 37:37, "Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn."

Ds. Fraanje, Janse's opvolger te Barneveld, bepaalde de aanwezigen "bij de weg dien God Israël leidde door de hand van Mozes, den geroepene Gods uit de braambos." Met ds. Janse was aan de Gereformeerde Gemeenten een bemind prediker ontvallen. Als kruisdominee uit de tijd van ds. Fransen was hij door zijn organisatievermogen en vredelievend karakter een samenbindend element geweest in de periode waarin Kruisgemeenten en Ledeboeriaanse gemeenten tot een eenheid werden.

Geschriften

Toespraak, gehouden bij het graf van ds. C. Pieneman.

Regeling voor de visitatie der Gereformeerde Gemeenten in de classis Barneveld, Barneveld z.j. (1915); ook opgenomen in: G.H. Kersten, In het voetspoor der vaderen, Utrecht 1985, pag. 49-53.

Een ernstig woord aan het kleine overblijfsel van Neerlands Zion in deze donkere en strijdvolle dagen (Ezechiël 14:12-14) benevens een leerrede over de levende stenen van het geestelijk huis (1 Petrus 2:5), Kampen z.j. (1895).

Een ernstig woord op den laatsten dag des jaars (Efeze 5:16), Kampen z.j.

Een drietal leerredenen over de navolgende Bijbelplaatsen (...) (1 Petrus 1:4, Mattheus 22:11-13, 1 Petrus 2:5), 2e druk, Barneveld 1913.

Het tweede 3-tal leerredenen (Openbaring 14:14-16, Openbaring 8:1-5, Jesaja 8:18), Yerseke 1917.

Het derde 3-tal leerredenen (1 Timotheüs 4:8b, Mattheus 24:37-39, Johannes 7:37-38), Yerseke 1918.

Het vierde 3-tal leerredenen (Efeze 5:16, Mattheus 9:10-12, Jeremia 14:7-9), Yerseke 1920.

Het vijfde 3-tal leerredenen (Psalm 39:5-8, Ezechiël 14:12-14, Handelingen 10:21-29), Yerseke z.j.

Het zesde 3-tal leerredenen (1 Petrus 1:14-16, Mattheüs 3:13-17, Mattheus 16:26-28), Yerseke z.j.

Het zevende 3-tal leerredenen (2 Samuël 21:1-9, Lukas 12:32, Openbaring 6:2), Yerseke 1923.

Tweetal leerredenen (Jeremia 23:1-6, Mattheus 9:37) (Synodepreek 1910), Yerseke

z.j. Tweetal onuitgegeven predikatiën (...) met een voorwoord van ds. M. Hofman (Psalm 27:4, Mattheus 2:16-18), Poortvliet z.j. (1929).

Als verzameling uitgegeven in: Twaalf predicaties, Biggekerke 1972; Dertien predicaties, Biggekerke 1973.

"Voorbericht" in: Eenige brieven van den weleerwaarden heer Elias Fransen, Kampen z.j. (1899);

Eenige brieven van den eerwaarden heer Jan Vader, Barneveld z.j. (1905).

Literatuur

W. Baaij, Levensbeschrijving en drietal preken, Dordrecht 1959, pag. 46.

M. Golverdingen, 'Rondom de vereniging van 1907', in: *Alleen uit Hem en door Hem*, Goes z.j. (1977), pag. 68.

IN MEMORIAM Ds. A. JANSE.

DIENAAR DES WOORDS LAATST BIJ DE Geref. GEMEENTE TE THOLEN EN
OVERLEDEN ALDAAR DE 9 JUNI 1920.

Door Ds. G. H. KERSTEN
V. D. M. TE YERSEKE.

(OVERDRUK UIT DE SAAMBINDER).

In Memoriam.

Ds. A. JANSE. 24 April 1858 - 9 Juni 1920.

Ach, we hadden 't reeds meermalen verwacht, en toch, gelijk 't zo dikwijls gaat bij het sterven, toch kwam de tijding nog onverwacht, dat de Heere Zijn knecht, onze geliefde broeder Ds. A. Janse, van ons had weggenomen.

't Ging de laatste twee, drie jaren al niet meer. Aug. 1917 heeft hij 't moeten opgeven; naar we dachten, al wilde de dokter het nu zo juist niet weten, had hem een beroerte getroffen. Vooral 't denkvermogen had geleden. Maar toch, 't was hem aan te zien, hij was op. De Veluwe had z'n kracht verteerd. Hij was naar Tholen gekomen om wat te rusten. Toen vóór Tholen, Goes hem beriep, schreef hij uit zijn geliefd Barneveld, geheel vertrouwelijk, zo hij soms schrijven kon, dat de arbeid hem in het verstrooide Gelderse te zwaar begon te vallen, en zijn oog wel eens op de Heere geslagen was, of hem een gemeente mocht worden toebetrouwd, kleiner van omvang, waar hij zijn laatste dagen doorbrengen mocht.

En die gemeente is Tholen geweest. Tholen is het vergund geworden eerst de vrouw van haar zwakke maar zo beminden leraar, daarna hem zelf de laatste rustplaats te bereiden. Dat was haar eer. Dat heeft ze met grote toewijding gedaan, de gehele gemeente, want ze stond in deze geheel achter de kerkenraad, die haar voorging.

Dat was vooral ook de beide laatste jaren betoond in al 't lijden, in de pastorie doorstaan. Ds Janse zelf heeft het ons meer malen betuigd, dat de gemeente zijn lasten droeg en voor hem zo rijkelijk zorgde. Geen klacht kwam van z'n lippen.

Hoe menigmaal hebben we hem met verwondering gadeslagen, en dan gedacht: "Hoe kán het toch, zó stil en toch ook zo gemoedigd zijn!"

Of zou u denken de verdrukking licht te zijn, die hem was opgelegd? Gezond nog van harte, en - niet meer kunnen preken! Week na week de kansel niet meer op! Nog naar de kerk soms, om een predicatie te horen lezen, maar eigen mond gesloten! Zo ging het acht maanden lang. En dan was in hem zulk een stil berusten in Gods weg, dat hij met genoegen soms de predicatie horen lezen mocht.

't Was Gods wil. Zo en dat deed hem zwijgen.

En hij zweeg ook toen de Heere zijn vrouw wegnam. 't Was de 25 Mei 1918,

Al lange tijden kon ze geen vaste spijzen meer nuttigen. 't Werd pap; en van pap melk. Een operatie werd beproefd, kunstmatige voeding volgde. Tot die bewuste Zaterdag ze heenging.

O, wat verloor hij in haar! Hoe kon ze hem opbeuren steeds, als hij inzonk. Opbeuren soms met scherpe terechtzetting; maar toch zo geheel gepast, dat hij het zelf moest erkennen: "Ze heeft gelijk". En die mond zweeg nu.

Maar er was hoop voor deze stille in den lande. Och, dat vuur had zo lang gesmeuld onder de ah van ongeloof en twijfel. Maar niet altijd was het verborgen gebleven, wat in haar omging; vooral niet sinds haar oog enigermate geopend was voor de zaligheid, die in Christus is. Toen schepte ze hoop. Toen was er mogelijkheid ook voor haar.

En daaruit zei, ze niet gans troosteloos de lijdensweg te doormaken, waarvan ze wist,

dat het eind de dood was. Is er voor kanker genezing?

Ze had 't wel goed, dat ze niet weer opstaan zou. Broeder Janse bleef alleen, met z'n dochter, die hare moeder dag na dag had verzorgd en geleden in haar leed, en met z'n jongste zoon, die eerst te Barneveld was achter gebleven, als de weg naar Tholen leidde. Maar wegens ziekte, waarvoor in het Gelderse vergeefs herstelling werd gezocht, ook naar Tholen was gekomen, om daar wonderlijk te genezen.

Br. Janse met z'n twee ongehuwde kinderen alleen!

Beter dan ik 't zeggen kon, gevoelde ik de dag van begraven, wat het zijn moet, zulk een vrouw en moeder te verliezen. O, in een sterfhuis kan het zo aangrijpend zijn! En dat was 't ook daar; 't was me of m'n spraak soms stokte. 'k Zag zo geheel het lieve samenleven voor me, dat nu verbroken was; en 't was me, of ik de druk gevoelde, die naar we geloven mochten, ze nu te boven was.

Want ze was wel een dergenen, die uit de grote verdrukking komen.

Niet minder dan acht keren nam de dood een kind van die ouders weg. Vijftien kinderen schonk deze moeder; zeven bracht ze er groot. En onder welke omstandigheden!

Ge weet. Ds. Janse is eerst onderwijzer geweest. Te Middelburg had hij z'n opleiding gehad aan de kostschool van De Man. Want Adriaan Janse was geboortig van Meliskerke. Middelburg was dus de aangewezen plaats voor z'n opleiding. En De Man zijn man. Met zoveel hoogachting kon Janse van z'n ouden meester spreken nog. Die De Man wist de leerstof er in te pompen! 's Morgens bij het ontbijt begon het al. Onder 't eten jaartallen opzeggen, geschiedenis bespreken. Kortom je moest op de kostschool leren.

1 Dec. 1876 werd Janse dan ook onder, wijzer; hij bleef op Walcheren; Grijskerke was z'n eerste plaats, Later kwam hij te Serooskerke en daarna te Aagtekerke.

1 Oct. 1887 kreeg hij op laatstgenoemde plaats z'n ontslag.

Toen begon de lijdensweg. Hij was toen allang getrouwd.

Oorzaak van dat ontslag was godsdienstaat. 't Was toen in de tijd der doleantie, die op Walcheren nog al beroering bracht. Janse ging ook wel bij de dolerende domine's ter kerk, of anders bij **Jan Vader, de** oefenaar der Geref. Gemeente, die te Meliskerke woonde. En dát kon niet geduld worden. Zonder gelegenheid te bieden, zich te verantwoorden werd Janse op straat gezet!

Met vrouw en vijf kleine kinderen, uit z'n brood gestoten, de winter op handen!

Vijf maanden lang is Janse toen zonder betrekking geweest. Toen heeft het er genepen. Hij zelf vertelde wel, dat z'n vrouw oude kousen uitrafelde, om andere met die sajete te stoppen; er was geen cent in huis soms. In die dagen is in stilte veel geleden, ook inwendig onder het gegrinnik der vijanden.

Maar ook de Heere ondersteunde. Hij beproeft niet boven vermogen. 25 Febr. 1888 bracht uitkomst. Toen werd Janse onderwijzer aan de Christelijke School in de Planciusstraat te Amsterdam. Veelal kerkte hij toen te Sloten.

De dienstdoende ouderling in dat kerkje verzocht hem zekere keer een oefening te houden, en 't was de 3e Jan. 1889 dat hij na veel strijd aan dat verzoek voldeed.

11 Sept. van datzelfde jaar werd hij door de classis Amsterdam onderzocht en toegelaten een stichtelijk woord te spreken in de kerken der doleantie.

Want daaronder behoorde Janse toen. De cursus, toen voor oefenaars en ter examinatie naar Art. 8 der kerkenordening gegeven, had hij ook gevolgd. 15 Sept. 1890 verliet hij het onderwijs. En toch, het ging niet.

Meer en meer gevoelde Janse zich hij de doleantie niet thuis. Wat hij zocht, vond hij daar niet. Dat was de reden, dat hij zich dan ook in het ambt niet kon laten bevestigen;

voor het examen zich niet opgeven durfde. Hij moest die kerken uit!

Te Sloten reeds kwam het tot de breuk. Hij werd predikant, daar te Sloten.

Later trok hij naar Kampen; tweemaal was hij te Barneveld en tussen die beide keren in te Terneuzen; en sinds de 14 Nov. 1915 te Tholen, waar ik hem bevestigen mocht, uit 2 Cor. 5: 19, en hij 's middags intree deed met een predicatie over Joh. 3: 29.

'k Ga dat predikantsleven voorbij. Van zijn innige liefde voor, en z'n strijd om Ds. Franssen zwijg ik nu! 'k Zou gevaar lopen te persoonlijk te worden. Alleen maar velen zullen hem nooit vergeten. Vooral onder de Veluwenaren werd zijn prediking rijk gezegend. Was het wonder, dat zijn hart aan Barneveld hing? 't Volk daar kende hem, verstond hem, was zijn leiding gewoon, zoals geen ander, en hij had zich onder het Gelders volkje ingeburgerd. Die beiden waren één.

Men moest Ds. Janse kennen. De wijze, waarop hij predikte moest men gewoon zijn.

Dan hinderde het niet, al sprak en deed hij zo langzaam, dan voelde men zijn enig bedoelen, de Schrift te ontvouwen en toepasselijk te maken op het leven van zijn hoorders. Z'n in druk verschenen predicaties, 13 in getal, kunnen dat nog wel bevestigen.

Men moest Ds. Janse kennen. Dan verstond men dat hij meer op het dagelijks leven aankwam, dan wel leerde van de onderscheiden standen in het leven van het volk. Sommigen konden dat niet vatten en keerden zich dan af, hoewel anderen dit element in de prediking te meer waardeerden.

Maar dat wilde hij wel dragen. Onze broeder Janse was geen man van oorlog. Waar gevochten werd, kwam hij liever niet. Dat had z'n schaduwzijde, een leraar moet soms kampen. Maar dat had ook veel voor.

¹Tholens kerkenraad zou 't u kunnen zeggen: "Er is daar geen hamerslag gehoord." De liefde deed alle gebrek in elkaar dragen. Ook 't gebrek, dat door zijn ziekte wel in z'n prediking uitkwam. Want van tijd tot tijd trad hij nog weer op. In 1919 zelfs nog 88 keer; in 1920 slechts 18 maal. 25 April nog legden de Catechisanten Openbare Belijdenis af.

't Was dinsdag of broeder Janse boven het stof verkeerde; en toen hij Psalm 77: 7 voorlezen zou, toen overweldigden hem de bewezen goedertierenheden Gods, en werden de wonderen hem te machtig.

Nog eens beproefde hij het Woord en 't sacrament van de Heilige Doop te bedienen. Met vrees of hij de dienst ten einde brengen zou, hebben velen toen hem aangehoord.

't Was voor 't laatst, die 5108e keer dat hij voor de gemeente optrad.

De drie maanden rust, door de dokter hem voorgeschreven, zou hij niet uitleven.

9 Juni bereikte hij het einde van zijn loopbaan.

Acht jaar geleden sprak de nu van ons genomen, - op het graf van Ds. Pieneman, wat nu ook op hem van toepassing is: "Al wat van hem niet deugde is begraven." Wat ten dele is, is te niet gedaan; wat zondigs aankleefde is eeuwig weggewassen door Christus bloed. Hij ging ter heerlijkheid in.

Met welke gevoelvolle woorden heeft Ds. Roelofsen, z'n oude vriend, die hem voor ruim 20 jaren te Barneveld bevestigde, en sinds dien zo nauw zich aan hem gebonden gevoelde, ons dat vertolkt, toen hij in het geheel volle kerkgebouw, voor de van alle oorden samengekomen vrienden sprak over Psalm 73. Ge gevoelde, God had tussen die beiden banden gelegd, door de dood zelfs niet verbroken; en dat deed de grijzende Roelofsen zo vast blijmoedig getuigen "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven van nu aan."

¹ Zie voor de kerkelijke problematiek: W. Baay, bekeringsgeschiedenis en preken. "Ds. Janse stelde zich hard op tegen enkele kinderen van God, hoewel hij een lieve en vriendelijke man was".

Zelfs de doodstrijd had de Heere weggenomen. Want o, de ontslapene kon zo tegen die laatste ure opzien! Maar de Heere beschaamde die ijdele zorg. Eer hij de dood vrezen kon, was zijn ziel opgenomen in heerlijkheid.

Zijn heengaan echter liet een lege plaats. Ach ja, zijn kinderen zullen hem missen, zeer missen. Maar meer nog zal het gemis der gemeenten drukken. 't Getal leraars onder ons is zo klein; en dat klein getal is nog met een verminderd weer.

Wat zal er van Gods kerken worden toch?

Hoe bemoedigend was het, toen, na ons wederkeren van het graf, Ds. Fraanje Psalm 90 las en de schare die van geen heengaan wist, bepaalde bij de weg die God Israël leidde door de hand van Mozes, de geroepene Gods uit de braambos. O, kome dat nog eens uit in onze gemeenten, dat ze wel branden maar niet verteren. Vervulle de Heere die ledige plaats eens; zend hij ons mannen Zijns raads; vermenigvuldige Hij het gebed tot de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn Wijngaard uitstote; want de oogst is groot, en de arbeiders zijn weinige.

't Zij mij vergund te besluiten met een korte samentrekking van wat ik op het kerkhof sprak: *"Let op de vrome, en zie naar de oprechte; Want het einde van dien man zal vrede zijn"*.

Onder de Vromen had God onzen broeder plaats gegeven. Nee niet onder degenen, die zich vroom aanstellen, als Jozefs broeders. Maar onder hen, die door het geloof hun heil en zaligheid in Christus vonden, in Hem, in Wien Zijn volk volmaakt is, en Die de betaling bracht voor al hun zonden, als Hij werd overgeleverd, en daarna is opgewekt tot hun rechtvaardigmaking. Zie de ontslapen leraar zó na; zo zijn einde vrede werd.

Zie zó uw Vader na, kinderen, opdat ook u deel ontvangen naooft onder de erve der heiligen in het licht.

Zie zó uw leraar na, kinderen, die van hem werd onderwezen, en zoveel vermaningen uit zijn mond mocht horen.

Dat Zijn arbeid bij u niet vergeten worde, die zo menigmaal de woorden des levens van zijn lippen opving.

Ook ons einde komt. Zal dat einde vrede zijn? Hoe verschrikkelijk wanneer we daarvan nog alle bewustheid missen moeten. Ach, geve de Heere ons hier voor God te buigen en met Zijn Woord winst te doen, opdat de nu zwijgende mond in het grote oordeel niet tegen ons getuige. Uw leraar was rein van uw bloed.

Let op deze vrome, Volk. Zijn eind was vrede, in eeuwige vrede ging hij in, een vrede, die alle verstand te boven gaat. Hij ging u een weinig voor. Straks zullen wij hem mogen volgen, om eens met de schare, die Christus kocht door Zijn bloed, eeuwiglijk God te dienen dag en nacht, waar de vrede niet meer zal verstoord, en waar de druk niet meer zijn zal, wijl God de tranen van de ogen afwist. *"Vertroost elkander met deze woorden: Dan zullen wij altijd bij de Heere zijn"*.

1. De wreke Gods over verborgen tot God roepende zonden.

NAAR AANLEIDING VAN 2 SAMUEL 21: 1-9

Psalm 66: 4.

Lezen: 2 Sam. 21: 1-9.

Psalm 113: 3 en 4.

Psalm 79: 5

Psalm 25: 5.

Psalm 119: 3.

GELIEFDE TOEHOORDERS

Zo-even zongen we deze beide verzen uit de 113^e Psalm. Hebt ge met aandacht, met opmerkzaamheid meegezongen, of hebt ge dat maar uit gewoonte, zonder nadenken, onnadenkend dus, gedaan? Dit is de gewone wijze van doen bij verreweg de meeste mensen en daarom zullen we er even op terugkomen om, kon het zijn, u te helpen denken, wat we opzongen en u er nog eens aan te herinneren, of wel een lering, een onderwijzing mee te geven op weg en reis naar de eeuwigheid. En dan moet u eens acht geven, wat er staat:

*"Wie is onzen Heere gelijk,
Die in Zijn hemels koninkrijk
Zoo verheven is met eerwaarde?"*

Wat wil dit zeggen? Het is een beschrijving van God in Zijn majesteit, heerlijkheid en hoogheid. Het is God, die zeer hoog woont boven de aardkloot. God zit op de troon zijner heiligheid. Daar worden we eerst, toe opgeleid. Maar er volgt meer:

*"En van daar Zijn ogen afslaat,
Ziende hoe 't alleszins toegaat
In de hemel en ook op aarde."*

Wat is dat? Het is dit, mensen, dat er niets verborgen is voor Zijn aangezicht. Als u door Tholen loopt, als u in uw werk bezig zijt op de akker, op de zee, als u in uw huis zijt, in de kerk, zelfs als u op uw leger ligt, ja, waar u ook zijt, dan ziet God u, dan geeft Hij nauwkeurig, ja, op het aller-nauwkeurigst, acht op uw gangen, op uw woorden, op uw gedachten. Er is niets verborgen voor Hem, Hij ziet tot in de verborgenste schuilhoeken van ons harte. Niets is er bedekt voor zijn alziend oog.

Let nu, wat er staat. Er staat niet, dat God zijn ogen afslaat om te zien, hoe het toegaat in de hemel en in de kerk, alsof God anders nergens bemoeienis mee maakte, Nee, want er staat: "In de hemel en ook op aarde."

Dus over de gehele aarde, ook buiten de kerk. Die les nemen we er uit op. God geeft dus nauwkeurig acht op uw en mijn treden, op de gangen van alle mensen, en dat niet nu en dan, nu eens en dan weer niet, Nee, elk ogenblik van ons leven. Weet u dat, gelooft u dat? Weet u, vrienden, dat het lieve Wezen u zo nauwkeurig gadeslaat? En waaruit blijkt dat?

Nee, laten we wat anders zeggen. Wanneer we in een goddeloos leven goddeloze praktijken uitoefenen - en dezulken kunnen er wel in de kerk gevonden worden - als er verdrukkers opstaan, die Gods arme volk verdrukken en benauwen, dan worden dit roepende zonden, zonden die roepen om wraak tot God in de hemel. Wat gebeurt dan? Dan staat God ter verlossing van zijn onderdrukte, verdrukte en bedrukte volk en dan zullen de verdrukkers het weten.

Zo'n verdrukte ziel gaat met zijn verdrukking niet naar de mensen, zij boodschapt dit niet op de straten van God. Nee, maar die gaat er mee naar God toe en klaagt zijn verdrukkers daar aan en geeft zijn zaken in Gods hand. En dan wordt het kwaad voor de vijanden. Wat antwoordt de Heere op het geroep van zijn ellendigen? God zegt tegen de verdrukkers: "Als u het verwoesten zult volbracht hebben, zult u verwoest worden; als u het trouwelooslijk handelen zult voleind hebben, zal men trouwelooslijk tegen u handelen." Jes. 33: 1.

Ziet dan, mensen, dat u eerlijk, oprecht, omzichtig leeft op aarde met de indruk, dat God alles ziet en dat, hoe verborgen, Zijn alwetend oog alles gadeslaat, opdat er geen roepende zonden ontstaan, noch in uw huisgezin, noch in uw familie, noch in de kerk. Want het is Gods gewone wijze van doen, dat Hij om allen deze verschrikkelijk toorn.

Maar waarom deze toelichting? zult u misschien vragen.

Wel, vrienden, omdat we een geschiedenis in dit avonduur gaan beschouwen, waarin het schrikkelijk afliep voor de verdrukkers, maar o zo goed voor de verdrukten.

Wij gaan zulk een geschiedenis bespreken. Er zijn veel voorbeelden in de schrift, in betrekking tot wat wij u gezegd hebben, in betrekking tot de handel en wandel van de mensenkinderen.

De vorige keer, toen wij tot U over Mefibóseth spraken, hebben we gezien "Zijn roeping tot David, zijn vreze en beproeving, maar ook hoe goed en kostelijk het voor hem afliep".

Men zou gedacht hebben, dat hij nu alle vreze en pijn te boven was; nu zullen we echter zien, dat zijn beproeving nog niet ten einde was, ja, dat het na al het voorgaande zo ver zou komen, dat hij niet anders denken kon, dan als een vervloekte te worden opgehangen en dat wel aan 't eind van zijn leven. Dit is niet vreemd voor de kerk van God. Het is waar, dat zij, die pas op de weg zijn, daar niet van weten, maar de dieper ontdekten hebben enige kennis daarvan. Gods volk wordt wel wijs gemaakt: u denkt in de hemel te komen en in plaats van daar te komen, zult u straks nog als een huichelaar sterven en dan zult u zien, dat het al bedrog bij u geweest is. Uit kracht van de ontdekking van hun diep bedorven bestaan, in verband met des vijands inwerpingen, zijn ze geen vreemdelingen, aan wat wij zo even zeiden.

U zult zeggen, komt dat zo wijd bij een begenadigd mens, bij iemand die zoveel gunst en goedertierenheid van God heeft genoten?

Ja, zo wijd kan het komen, vrienden. We zullen het straks uit Gods woord horen en als Gods Woord het ons zegt, is het waar, want dat kan niet liegen. Laten we het daarbij houden, dan zullen we niet dwalen.

Onze tekst vindt ge opgetekend in 2 Sam. 21: 1-9.

... Alzo werd God na dezen den lande verbeden

We zullen, zo de Heere ons licht en wijsheid geeft, daaruit enige leringen zoeken u voor te stellen, die ons ten nutte kunnen zijn in onzen gang door deze wereld naar de eeuwigheid.

We zullen uw aandacht zoeken te bepalen bij:

1. De wrake Gods;
2. Davids veraf leven;
3. Davids raadplegen;
4. De ontdekking van het kwaad;
5. Davids verlegenheid;
6. De oordelen, tegen de verdrukkers van des Heeren erfdeel uitgevoerd.

1. "En daar was in Davids dagen", zo lezen we in het eerste vers, "een honger".

Een honger in het land is kwaad. En dit was niet minder kwaad in Israël, als u indenk, dat dit een bij uitstek vruchtbaar land was. God had Zijn Israël beloofd, het te zullen brengen in een land, vloeïende van melk en honing en God had genadiglijk Zijn belofte vervuld. Dit blijkt te meer, als we u zeggen, dat in Israël elk zevende jaar een Sabbatjaar moest zijn. Wat gebeurde dan? Dan mocht het land niet bezaaid worden en nochtans zou er geen hongersnood of gebrek in de lande zijn, overmits de Heere het zesde jaar zoo, zeer zou zegenen dat het de opbrengst voor drie jaren zou voortbrengen. Zij zouden van het oude eten tot het negende jaar toe, totdat des lands inkomst zou ingekomen (geoogst) zijn. Lev. 25: 21 en 22.

Wanneer er gebrek en misgewas op zandgrond voorkomt, dan is dat niet vreemd, want menigmaal ziet men dergelijke gronden uitdrogen, doch als er misgewas en mislukking van de oogst voorkwam in Israëls landpalen, in dat land van hoge en lage wellingen, dan was dit zeker wel een bewijs, dat ze God tegen hadden. Gebrek aan brood is een teken, dat God twist met de inwoners des lands. En dat niet alleen op maatschappelijk gebied, maar ook in de kerk. Op natuurlijk en geestelijk gebied geen brood, dan hebben we God tegen ons.

We lezen bij Amos: "Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere Heere, dat ik een honger in het land zal zenden: niet een honger naar brood, noch dorst naar water, maar om te horen de woorden des Heeren". Amos 8: 11.

De mensen misbruiken deze tekst wel. Zelf hebben we dan ook horen verklaren, dat deze woorden een kostelijke belofte voor de kerk van God inhouden. Men redeneert op deze wijze, dat honger en dorst naar het levende woord Gods een bewijs zijn, dat mensen bekeerd worden en God mitsdien Zijn kerk gaat uitbreiden.

Neemt men dit vers echter in verband met het volgende, dan gaat een geheel ander licht op en dan kan men niet anders denken, of God spreekt daar zijn ongenoegen uit. Want wat lezen we daar? "Zij zullen zwerven van zee tot zee en van het Noorden tot het Oosten; zij zullen omlopen om het woord des Heeren te zoeken, maar zullen het niet vinden". Vers 12.

Dus zoeken en niet vinden, dat is een bewijs, dat het er niet is en dat God inhoudt. Zoudt u niet denken, vrienden, dat het ook in ons land daar naar toe gaat? Hoe veel plaatsen in ons land, waar geen kruimpje van het woord des levens ooit gevonden wordt. Als er gebrek heerst, - op welke wijze dan ook - het is een bewijs, dat God oorlooft, dat er iets onder zo'n volk niet in orde is, dat er verborgen zonden liggen, waarover God wraakoefening doet.

Maar als dit nu zo is, als God wat tegen een volk heeft en wrake doet over de zonde, dan nog kan de wereld dit niet opmerken. Gods volk merkt het echter soms ook niet op en wat gebeurt dan?

2. Zo was het hier met David en dat was een bewijs van zijn ver van God af leven.

Dit was ons tweede punt, zeiden we.

"Davids veraf leven van God", waaruit blijkt dat?

Wel, er was honger in het land, maar we lezen niet, dat David in het onderzoek komt voor des Heeren aangezicht, wat wel de oorzaak van deze roede zijn mag. Tenminste, hij komt niet direct in 't onderzoek, hij had er geen erg in, helemaal niet. Als Gods kind er erg in krijgt, dat God met de lande of met hem personeel twist, dan gaat hij aan het onderzoeken. Heere, waarom twist u met ons, wat mag wel de oorzaak, de reden zijn, waarom u dit doet? Doe mij weten, waarover u met mij twist.

Als de mens, inzonderheid Gods kind, bemerkt, dat God hem tegenkomt, dan wordt

hij bang, benauwd. David had er maar geen erg in, dat er een breuk in Israël liggen moest en dat God dientengevolge Zijn zegenende hand terugtrok.

Denk echter niet, vrienden, al merkt David niet op, dat daarom God ophoudt met oordelen. Nee, God gaat door, al maar door. Dat zien we in onzen tekst. En daar was in Davids dagen een honger, drie jaren, jaar achter jaar. Dus het was maar niet een misgewas voor één jaar, maar driemaal achtereen.

Laten we het eens zo uitdrukken. In 1912, 1913 en 1914 misgewas en niet nu eens misgewas en een volgend jaar weer een goede oogst, bijv. mislukking van de oogst in 1910, 1912 en 1915 en de tussenliggende jaren goed. Het was jaar op jaar mis.

En nu begrijpt u wel, mensen, als er nu driemaal aaneen niet geoogst wordt, dat er hongersnood komt, dat het begint te nijpen. Zo was het in die dagen van David. En teren op ouden kost, dat kan niet blijven duren, er komt gebrek, dat kan niet uitblijven. Velen van Gods volk leven in deze dagen op de ouden kost, maar men behoeft niet te vragen, of het een mager, dor en dodig leven is; het geeft een magere ziel.

Wil nu David niet horen en opmerken, God houdt aan, dus jaar op jaar, drie jaren honger. "De roede," zegt Salomo, "is voor de rug der zotten." En God houdt de roede goed langs de rug van Zijn kinderen.

Eindelijk, daar komt David tot zichzelf. Nee, God komt tot David. Hij is de eerste en altijd de eerste. Geloof het, vrienden, al duurden de roede en de oordelen twintig jaren, dan zou de mens niet naar God gaan, Nee, geen sterveling. David ook niet. Bekeerd of onbekeerd, wij gaan niet naar God. Hem kunnen, we best aan Zijn plaats laten. Als God in Zijn wraakoefeningen en gerichtten niet meekomt, dan leidt dit alles maar tot meer verharding van de mens. En waar leidt die verharding toe?

Wel, dan zinkt de mens nog dieper in de goddeloosheid en wordt rijp voor het oordeel. Laat ons daarom dit even inlassen. Gods volk wordt benauwd, o, zo benauwd, als zij hun harde hart eens goed gevoelen. Dan vrezen ze vaak, dat zij zullen worden overgegeven aan de verharding des harten. Zij kunnen zo koud, zo harteloos zijn, dat er geen zucht uit hun koude hart kan opgaan, zo behoefteloos, dat het niet is uit te drukken. Als zij werkelijk bevindelijk er mee worden bekend gemaakt, dan weten zij zich niet te bergen van schrik en vreze. Maar dat zal God nu niet doen, want zij worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid. Doch dit is niet zo met de onbekeerden. Die hebben daar geen bekommering over, het raakt hen niet, die passeren wel zaken, die de verharding des harten nog bespoedigen.

In deze tijd zijn er een massa mensen, die grove verdiensten maken en allerlei praktijken voeren om zich te verrijken, die van de ontzettende tijden, die we beleven, partij trekken om hun gouddorst te voldoen. Onder Gods toelating is dat een middel tot verharding des harten, niet tot vertedering en verootmoediging leidende.

We beleven bange tijden, vreselijke dagen, ontzettende gebeurtenissen, maar God komt niet mede, het maakt geen inbreuk op het hart des mensen.

We denken nu weer, aan wat er gebeurd is van Donderdag op Vrijdag, in die zeeslag tussen Engelsen en Duitsers. Hoeveel mensen zijn er naar de diepte der zee gesleurd, zo ogenblikkelijk overgegaan in de eeuwigheid. Wat een toestand! Onze haren mochten wel ten berge rijzen. Daar in een ogenblik tijds voor miljoenen guldens in elkaar geschoten.

Ook op onzen eigen bodem is God met zijn gerichtten, maar wie merkt er op? Ons kind is ook in dienst gegaan, hoeveel ouders, wien hun kinderen onttrokken worden; hoeveel huisgezinnen, die uit één gescheurd worden, doch wie let er op?

Als God in zijn slaande hand niet mee komt, geen mens, die aan God denkt, die voor Hem invalt. David ook niet. Maar nu komt God tot David.

"Wel, mijn kind, krijgt ge er nu nog geen erg in, moet ik nu nog al harder slagen

geven?" Zo is God bij David gekomen.

"David was een man naar Gods hart," lezen we. En God houdt veel van zijn volk, dat kan geen mens beschrijven. Maar daarom houdt God zijn roede niet terug. Hij slaat net zolang, tot David op de plek is, waar God hem hebben wil. Hoe getrouw de Heere toch aan en over zijn volk is, nietwaar?

Nu komt God tot David: "Wel mijn kind, wat ben je een verhard mens, is het nu nog geen tijd eens om te zien?"

3. Nu volgt in de derde plaats: "Davids raadplegen."

Daar zie ik in mijn gedachten David op de knieën voor God. Hij gaat nu aan 't onderzoeken, aan het zoeken van de Heere. Dat gaat gepaard met een oprecht schuld bekennen, met een laag bukken voor zijn aangezicht. Als de Heere tot de ziel spreekt, dan gaat de ziel ook zoeken, dat kan niet uitblijven.

En ziet, mensen, in dat lage bukken, in dat erkennen van zijn afdwalen voor Gods aangezicht, laat de Heere hem niet alleen staan. Wie helpt God?

Die Hem in waarheid nodig hebben. Een mens, die niet oprecht voor en om God is verlegen, kan God gemakkelijk aan zijn plaats laten, die zal nooit ernstig uitzien naar een antwoord van des Heeren mond, maar God laat zo'n mens ook aan zijn plaats, dat is waar, totdat de ingewanden zijner barmhartigheid over zulk een zondaar rommelen. Doch een verlegen zondaar komt nooit bij God te laat. Hebt u het in uw leven ondervonden, mensen, dat alles hier beneden als toegemuurd was, dat alle uitkomst u hier ontviel, tot u ten laatste in uw diepe verlegenheid naar boven vluchtte en waar u dan een open oor bij de Heere vond! Nu, dat is een hartelijk werk. Een vernederd hart voor God te hebben, is een zoet werk.

Weet ge, wat daarvan de vrucht is? Dat het in de ziel vertrouwen wekt, om het bij en van de Heere alleen te verwachten.

Zo zocht David. Wat zal die man zich verfoeid hebben, wat zich hebben aangeklaagd over zijn onnadenkend omzwerven. "Heere, hier ligt nu zo'n af- en omzwerver voor uw aangezicht. Het zou rechtvaardig zijn, als u niet uw roede doortrok, maar ach Heere, help zo'n mens." Als nu David zo werkzaam wordt gemaakt voor het aangezicht des Heeren, dan wordt hem het kwaad ontdekt. God doet dat. Hij doet David weten, waarom Hij zijn slaande hand over Israël brengt.

En de Heere zeide: Is om Sauls en om des bloedhuizes wille, omdat hij de Gibeoniten gedood heeft".

4. We hebben hier: "De ontdekking van het kwaad", ons vierde punt.

God ontdekt David de oorzaak van het kwaad. Wat was dat? We zullen het u kort zeggen. De gehele geschiedenis, weet u, is u voorgelezen.

U weet, als Israël zoude bezit nemen van het beloofde land, dan werden de tegenwoordige bezitters daarvan uitgeroeid, mens en beest moest er aan zo was het lot al voltrokken aan Ai en Jericho en nu werden de mensen schrikkelijk benauwd. Maar de Gibeoniten verzonnen een list. Als een mens in 't nauw komt, doet hij heel wat om zijn leven te redden. Wat ze deden, daar gaan we nu niet op in. Zij komen bij Jozua en onderhandelen met hem. Jozua was ook van zijn plek, vrienden. Hij ging met al, wat de Gibeoniten hem gezegd hadden, niet naar God, dat hebt ge gehoord, want er staat: "En zij vraagden het de mond des Heeren niet." Joz. 9: 14.

Had hij het aan God gevraagd, dan had de Heere het hem ontdekt, doch nu hij om God niet verlegen is, nu wordt hij ook bedrogen. De Gibeoniten winnen het spel door bedrog en nu maakt Jozua vrede met hen en maakte een verbond met hen en bevestigt dit door een duren eed. Jozua had hun, eenvoudig gezegd, gezworen: "Wij zullen u

geen leed doen." Toen waren ze klaar. Al komt het naderhand uit, dat ze in het midden van Israël woonden, de eed lag er, die mocht niet worden verbroken, nu mocht geen mens van hen worden gedood. weet, dat ze bij de ontdekking, wie ze waren, gesteld werden tot houthakkers en waterputters voor de ganse vergadering, maar daar waren ze kostelijk mee tevreden.

Aanvankelijk woonden ze in 't midden van Israël goed. Daar komt Saul voor de dag. Hij was in schijn een ijveraar voor de ere Gods. Oprechte ijver voor de Heere is goed, maar onoprechtheid en huichelachtig werk zal God op zijn tijd openbaar maken. "Saul", staat er, "zocht ze in zijn ijver te slaan." 't Was niet om de ere Gods, maar om zijn eigen eer, om de man te zijn. "Eer mij toch voor de oudsten mijns volks 1" 1 Sam. 13: 30.

Nu had hij Gibeoniten gedood en bijgevolg de eed geschonden. Jozua en de oudsten van Israël hadden een goed besef er van, dat ze de eed niet breken mochten, want, zeiden ze, opdat geen grote toorn over ons zij om des eeds wille, dien wij hun gezworen hebben, zullen wij ze bij 't leven behouden. Joz. 9: 20.

Maar Saul denkt daar niet aan. David denkt er ook niet aan, doch God wel. Al is het twintig, dertig jaar geleden, God vergeet het niet. Zo kunnen er geslachten lang verborgen zonden worden gevonden. Soms na verloop van een kwart eeuw komt God wraak oefenen.

Is het dan niet raadzaam voorzichtig te wandelen, mensen? We zeggen u, geeft er acht op, hoe gij wandelt in uw huisgezin, in uw beroep. Als u uw kinderen niet ongelukkig wilt maken, ziet dan voorzichtig te handelen en te wandelen, want God komt uw tekortkomingen gewis bezoeken, is het niet in uw leven, dan nauw leven. Dat zullen we nog horen. God had David nu ontdekt, waar de breuk lag en nu weet hij, wat hij doen zal.

"Toen riep de koning de Gibeoniten en zei tot hen: "Wat zal ik ulieden doen en waarmede zal ik verzoenen, dat u het erfdeel des Heeren zegent!"

Wat betekent dit? Hier is een diepe verborgenheid.

5. Luister slechts naar het behandelen van ons vijfde punt: "**David's verlegenheid**".

David is verlegen. Waarom? Om een offer, om een schuldoffer, opdat God de lande verbeden worde. Ligt er zonde dan eist die straf. Om de straf op te heffen, moet er aan de geschonden majesteit Gods betaald worden. Dat is zo voor de kerk van God. 'Christus heeft zich zelf in haar plaats opgeofferd, is een vloek geworden, om de vloek weg te nemen. De zonde is majesteitsschennis. Daar staat al Gods volk schuldig aan, maar door Hem, dat is door Christus, is een eeuwige gerechtigheid aangebracht en is Gods volk met God verzoend. Nu is de eed verbroken. David weet het. Er moet een offer gebracht worden, maar wat?

Daar gaat het nu over. Met de zonde komt men altijd in de verlegenheid. Met genade gaat men de hemel in, met de zonde, als men onbekeerd gaat sterven, naar de hel.

David was in grote verlegenheid. Nu moet u goed opletten. David zeide: "Wat zal ik ulieden doen en waarmede zal ik verzoenen, dat u het erfdeel des Heeren zegent?" Wat moet het offer zijn, waarmede ik zal verzoenen.

Wat deden de Gibeoniten dan? Wel, ze riepen tot God, ze waren al die tijd, vanaf dat het onrecht hun was aangedaan, met hun onderdrukte zaak naar God gegaan. "Heere, ons wordt onrecht aangedaan. Er was toch plechtig beloofd en gezworen, dat we niet zouden gedood worden en nu heeft Israël zijn eed verbroken, nu liggen er bloed-schulden op het land".

Ziet ge, dat zijn nu Israëls aanklagers en God is niet doof voor zulke klachten. Het verbreken van de eed is schending van de majesteit Gods en dat zal hij herstellen. De

Gibeoniten zijn dus de verborgen roepers, die niet zegenen, maar het oordeel over Israël inroepen. Als er verborgen roepers zijn, mensen, God zal ze op zijn tijd horen en verhoren. Nu zegt David, wat zal ik doen Gibeoniten, opdat u vóór Israël bidt, opdat u het erfdeel des Heeren zegent.

Het ligt toch teer, niet waar? Wist u wel, dat roepende zonden zo'n schuld en oordeel te voorschijn brengen? We hebben wel eens gedacht, als we sommige gemeenten als het ware zagen wegsmelten: Lieve God, zouden er in die gemeenten ook roepende zonden liggen? We hebben dat ook gezien in geslachten, in huisgezinnen en familiën, hoe ze totaal verarmden, geslagen werden door ziekten, geheel uitstierven. Zouden er geen oorzaken zijn?

Drie jaren hongersnood was de vrucht van een roepende zonde. De majesteit Gods was geschonden, de eed verbroken. God had gezegd en Israël op 't hoogst betuigd: "Gij zult de Heere uwe eden houden!"

"Wat moet ik nu doen", zegt David. Hij wist het wel, dat, als de Gibeoniten bleven roepen, God ook bleef doorgaan met oordelen. David begreep maar al te wel, dat de Heere aan de kant der Gibeoniten stond.

Nu gaan de Gibeoniten aan David antwoord geven. Het zijn geen harde mensen. Ze zochten maar recht bij God en die bij God recht zoekt, wordt bij Hem recht gedaan, daarentegen die bij de mensen recht zoekt, wordt onrecht aangedaan.

"Heer Koning", zeiden de Gibeoniten, "het is ons niet te doen om zilver en goud met Saul en met zijn huis, ook is 't ons niet te doen om iemand in Israël te doden, het gaat ons om geen goud of bloedstorting! Dat duurde de koning al veel te lang. Hij was te zenuwachtig, zouden we haast zeggen, om zo lang op antwoord te wachten. Zegt het dan maar gauw, wilde David zeggen, opdat ik de zegen van de lieven God weer krijgje.

Laat ons echter tot opwekking uwer aandacht en te mijner verpozing met elkaar zingen **Psalm 25 vers 5**.

6. Ten slotte staan we stil bij *het offer, bij degenen, die bij het offer zijn vrijgesteld en dan bij degenen, die vielen*.

We hebben gezien, dat God trouw is aan de eed en de verbreking daarvan rechtvaardig straft.

Zal nu de straf worden opgeheven, dan moet er een offer worden gebracht. Dat zullen nu de Gibeoniten aan David gaan zeggen. Het is Saul, die heeft onzen ondergang en ons verderf gezocht.

Maar nu het offer! Daar was het David om te doen Dat wilde hij weten. Hadden de Gibeoniten van David het halve koninkrijk geëist, hij had het hun gegeven. Die goddeloze praktijken, die anders wel worden uitgevoerd tegen mensen, die zo zeer in verlegenheid zijn, waren hun vreemd. Die gebeuren anders niet zelden.

We zullen een voorbeeld noemen. Stel, een boer is in nood, in diepe verlegenheid, een ander maakt daarvan gebruik en koopt een koe van dien man voor een spotprijs. De man is met het weinige, dat hij daarvoor krijgen kan, toch uit de nood, de koop gaat er door en de ander beroemt zich, dat hij, o zo goedkoop aan een stuk vee gekomen is. Dat zijn snode praktijken. De Gibeoniten hadden bij David evenzo kunnen handelen, maar ze doen het niet. Hieruit blijkt te meer hun godsvrucht, ze maken geen gebruik van de gelegenheid, het gaat niet om zilver of goud. De man, tegen wien we het hebben, is Saul, uit diens geslacht eisen we een offer.

"Laat ons zeven mannen van zijn zonen gegeven worden, dat wij ze de Heere ophangen te Gibeon Sauls"

Waarom zeven? Dat was het getal der volmaaktheid. Nu was David blij, dat het

raadsel was opgelost en dat hij er zo af kwam. En de Koning zeide: "Ik zal ze geven". Waarom? Wel, behalve dat Gods slaande hand terecht zou opgeheven worden, werd David's koninkrijk er te meer door bevestigd, want Sauls geslacht was toch altijd maar vijandig tegen Davids huis. Zo is het nog, vrienden als de vijanden van de kerk gedood worden. De kerk wordt er door bevestigd, ze krijgt eens een ademtocht, of ze mag eens vrijelijk ademen.

Nu zal God het vervloekte geslacht van Saul gaan uitroeien. Wat doet God toch wonderlijk, nietwaar. Zij die het nu altijd op de kerk van God hebben toegelegd, worden nu uitgeroeid.

Op 't eind lezen we nog zo'n lief zinnetje, waaruit der Gibeoniten zoete godsvrucht blijkt. Ze zijn niet boos op David en hij stemt ook geredelijk hun verzoek toe: "Ik zal ze geven", zegt hij. En dan zeggen ze. "U erkennen wij, hoor, o, u gezalfde des Heeren". Wat blijkt daaruit?

Dat het zoete onderdanen van Koning David zijn. Het zijn vreedzame onderdanen, die allerminst zijn kwaad zoeken. In de gansen Bijbel horen we dan ook van geen opstand der Gibeoniten. Met de aller-minsten dienst zijn ze te vree. Gods volk is dat ook. Als ze hun afkomst goed onder 't oog hebben, dan kunnen ze het met 't minste doen.

Maar wie moeten dat nu zijn uit het geslacht van Saul? Dat geslacht is reeds zover uitgestorven. Ja, er is nog Mefibóseth, de zoon van Jonathan.

Nu krijgen we, wie er van het offer werd vrijgesteld. Moet Mefibóseth ook sterven? Nee, hij krijgt ontslag. Is het dan, omdat hij bij David aan tafel zit, of wel, omdat hij zo'n braaf onderdaan van de koning is? Nee, hij zal verschoond worden om een zaak buiten hem, waaraan hij niets doen kan. Hij zal vrij uitgaan om het verbond van David met zijn vader Jonathan. O, wonder!

De koning verschoonde Mefibóseth, de zoon van Jonathan, de zoon van Saul om des Heeren eed, die tussen hun beiden, tussen David en Jonathan, de zoon van Saul, was.

Dit is een lief type, waarom Gods kind van hel en verdoemenis wordt vrijgesteld. Enkel en alleen om het verbond met God, de Vader, en Christus. Enig en alleen het verbond, het genadeverbond, is de grond van vrijstelling voor Gods kind. O, dat lieve versje uit Jes. 54. "Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen; maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." vs. 10.

Wat zal Mefibóseth in vreze en benauwdheid hebben verkeerd. Hoe zal hij hebben gedacht, dat zijn lot spoedig zou beslist worden, dat ook hij als een vervloekte weldra aan de schandpaal zou hangen. Waar bleef hij nu met zijn bevindingen, met al zijn bekering, met zijn genietingen? Nee, David beslist; het verbond is zijn vrijstelling en zijn bevinding valt weg en nochtans zonder bevinding was hij gevallen.

Op grond van 't verbond, lieve volk van God, gaat u vrij uit. Dat verbond, bezegeld door het bloed van de Middelaar des verbonds, pleit u vrij en geeft u recht tot het eeuwig leven. Dat kwam Mefibóseth te weten tot troost en blijdschap zijns harten.

Zou de Heere, lieve volk van God, het u niet bekend maken, als u het ook eens eerlijk van Hem wilde weten? Hij antwoordt in benauwdheid.

En nu, wie werden er wel geofferd?

God gaat voor David optreden. Gaat in de geschiedenis terug en dan weet gij, dat Saul niets dan goddeloosheid heeft gedaan. David was ook het voorwerp van zijn haat. Die moest uit de weg. Saul wilde hem niet slaan. Laat de hand der Filistijnen zijn tegen hem, dacht hij. Wie de Filistijnen slaat, zal mijn dochter Merab tot een vrouw hebben. En wat volgt dan?

"Ten tijde, als Merab, Saul's dochter, zou gegeven worden aan David, zo is ze ter

vrouwe gegeven aan Adriël, de Mecholatiter." 1 Sam. 18: 19.

Saul maakt zich schuldig aan woordbreuk. In plaats nu van Merab, kreeg hij Michal. Hier was een grote weldaad bij, namelijk, dat ze David lief had. Daar gaf ze ook blijk van, als ze een strooien pop in Davids bed legde en David aan zijn vervolgers deed ontkomen. Het is wel waar, dat hij er ook wel eens een keer verdriet van had, maar dat gaat zo tussen man en vrouw. Het was n.l., toen David de ark ophaalde van Kirjath Jearim en ze hem toen bespote, als hij zich vernederde voor het aangezicht des Heeren. Doch wat de vijand ten kwade beoogt, doet God ten goede keren. Wat gebeurt nu? De arme kinderen van Merab, vijf zonen, geboren uit het ongelukkige huwelijk met Adriël, benevens twee zonen van Rizpa, die ze Saul geboort had, zullen ten offer vallen. God zoekt de zonde zeer nauw.

De twee zonen van Rizpa worden Armona en Mefiboseth genoemd, doch dit is niet de Mefiboseth, waarvan we reeds gesproken hebben. Hij was een andere.

Ze vielen ten offer en werden opgehangen. Och Saul! Saul, uw arme kinderen, als een vruchtgevolg van de zonde, als een gevolg van het verbreken van de eed Gods, opgehangen!

Vrienden, hebben we dan niet het volste recht, om ernstig bij u aan te dringen om nauwkeurig acht te geven op uw leven en dat van uw geslacht? God ziet nauwkeurig toe.

En nu, vrienden, deze zeven vielen gelijk, ze werden gedood in het begin van de gersteoogst. Heeft dit wat meer te zeggen? Ja, dit was de eerste oogst in Israël en nu had God nog juist tijd om de oogst niet te doen mislukken, maar vriendelijk het oordeel van Israël weg te nemen en zijn zegen te doen wederkeren, want door dit offer was het oordeel weggenomen.

Nu kwam de zegen weder. God werd de lande verbeden en de Gibeoniten zochten niet meer tegen, maar hadden weer gebed voor Israël.

Mogen we nog één vraag doen?

Zijn er hier, die een gebed voor of tegen de kerk hebben?

God zegene Zijn Woord. Amen.

2. Jezus klein kuddeke bemoedigd en vertroost.

NAAR AANLEIDING VAN LUCAS 12: 32

Psalm 19: 5.

Lezen Lucas 12.

Psalm 1: 4.

Psalm 25: 3 en 4.

Psalm 84: 6. Psalm 89:7.

GELIEFDE TOEHOORDERS

De vreze Gods, waarvan we zo-even zongen, is een zuiver, waar, onbedriegelijk kenmerk van het genadeleven in het hart van de mens. De zuivere, evangelische vreze Gods is een bewijs, dat er waarheid in 't binnenste is.

Als we het leven der oudvaderen nagaan, dan blijkt daaruit, dat ze met hun leven tot God in betrekking stonden. Uit hun daden en handelingen kunnen we als 't ware voelen en tasten, dat het mensen met diepe indrukken van de hoogheid en majesteit van het lieve Gods-Wezen waren en dat ze dus zaligmakende kennis van God ontvangen hadden.

Wat er in hen leefde, werd naar buiten openbaar, dat is, het was in woord en daad te zien, wat er van binnen in het hart omging. Vandaar de menigvuldige lieve en kostelijke getuigenissen in het Woord van God. Die in de vreze Gods wandelt, wandelt in onderwerping aan de wil van God.

Zou het wandelen in de vreze Gods geen vruchtbaar werk zijn? ze is het beginsel van alle ware wijsheid en allen, die daarin wandelen, hebben goed verstand. Psalm 111: 10. De vreze Gods vloeit voort uit een zaligmakende kennis van God en zijn Zoon. Het is een uitheemse plant, d.w.z., ze groeit van nature niet op de akker van des mensen hart. Waar is ze dan een vrucht van?

Vrienden, ze is een vrucht van dit woord: "Ziet, ik zal mijn vreze in hun harten planten". Deze vreze is er niet zoveel meer op de wereld. We bedoelen, zeldzaam dat men nog eens mensen ontmoet, bij wie de vreze Gods in oefening is, die nog teder en kinderlijk voor God leven.

Weet ge, wat dat voor mensen zijn?

Die spreken hoog en met eerbied van God, die gaan met Hem in en uit. God is hun Leidsman en Raadgever, ze plegen raad met God. Ze leggen al hun zaken kinderlijk voor Hem neer, juist als een kind voor zijn vader. Een kind, dat alles kan doen, zonder dat zijn vader daarvan kennis draagt, is geen kind met ware oudervrees, eenvoudig gezegd, noemen we zo'n kind "bastaard".

Met de geestelijke kinderen van Sion is het ook zo. Als we het buiten God zo stellen kunnen, we geloven, dat er grond is om eens deugdelijk te onderzoeken, of er wel een plaats voor God in de ziel is. Die in de vreze Gods wandelen, liggen onder zulke kostelijke beloften van God ze liggen ook onder bedreigingen en dreigementen, want ze zijn het mikpunt en doelwit van des Satans pijlen. Die schiet wat op hen af! ze leven onder velerlei bestrijding en rekt er op, hoe teerder ze leven, hoe meer bestrijding.

In het wandelen in de vreze Gods wordt God verheerlijkt, maar de duivel is er hels op. Die voor de Heere in ootmoedige vreze wenst te wandelen, die heeft wat door te maken. De duivel is fel op hen gebeten en behalve dat, hebben ze nog een bedrieglijk hart in hun binnenste, waarover ze te waken hebben en daar zijn ze schrikkelijk bang voor.

We hebben van morgen uit Mattheüs. 7: 22 en 23 gehoord, dat er zoveel bedrog kan plaats hebben, en dat niet alleen in de goddeloze wereld, maar ook in de kerk. Een komen voor de poort des hemels en nochtans niet er door in te gaan in de hemel. Hoe donkerder het in de kerk van God is en hoe minder licht, hoe meer bedrog, hoe meer de valsheid de overhand neemt. Voor de oprechten van hart is het dan, o, zo benauwd. Wanneer er veel verleiding is, is er veel bewaring, gebed en waakzaamheid nodig. Maar nu geeft de Heere Jezus aan zijn kinderen, die bang voor de zonde zijn, een kostelijk troostwoord. Welk is dat?

Wel, zegt de Heere, Ik weet het kinderen, ge zijt een klein kuddeke, maar nu moet u eens niet meer vrezen, dat is: geen slaafse vrees voeden, want Ik zal U de fontein ontdekken, waaruit u geboren, gevoed, onderhouden en gekleed zijt en zult worden, en luistert dan eens oplettend: "Want het is Uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven." Luc. 12: 32.

Is dat nu geen goed woord? Dat moest al uw onnodige zorg en bekommring op zijde zetten. Die fontein is u genoegzaam, daaruit zijt u geboren en wordt ge onderhouden, en daar kunt ge nu al uw behoeften en noden uit vervuld krijgen.

Vrienden, willen we vanavond nog een kort woord over dat onderwerp spreken, een troostwoord dus? Zouden ook wij aan die fontein niet genoeg hebben? Van morgen hebben we de ontzettende verleiding en het zelfbedrog u uit onzen tekst zoeken voor te stellen. Er kunnen hier wel mensen zijn, die het er erg bang onder gehad hebben. Is het waar? zijt gij, met hetgeen u hoorde, in de zeef gekomen van Satan? Is het u aangezegd en moest u het toestemmen, dat het met u niet goed stond? Zijn de fondamente geschud en zijn er nood- en schietgebeden, (dat zijn gebeden die meest bestaan in stille verzuchtingen) naar boven gegaan, of God uw toestand eens mocht opklaren?

Kom, mocht dan dit woord tot bemoediging strekken en mocht de Heere ons opening geven om een woord tot uw troost te spreken en u een open oor om te horen en een hart om te ontvangen, om zo te horen, alsof u Jezus Zelf hoorde spreken, die Zijn Woord gegeven heeft om Zijn arme kinderen te onderhouden.

Waarde toehoorders, als wij dan van dit lieflijk woord van de Zoon van God aan Zijn discipelen zullen spreken, geve dan de Heere belangstelling en wekke hij hart en zinnen op en geve Hij ons genade, om dat met wijsheid te mogen doen.

Ge vindt onzen tekst in Lukas 12: 32:

"En vreest niet, u klein kuddeke; want het is uws vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven."

Dit woord is een parel in 't midden van ons kapittel, een schitterende parel. Laat ons eerst de aan- en toeleiding tot dit woord een weinig toelichten. In Lukas 11 heeft de Heere Jezus een morgenpreek gehouden. Ze begint bij vers 29. En als de scharen dicht bijeen vergaderd waren begon Hij te zeggen: "Dit is een boos geslacht" enz. en hij eindigt bij vers 36.

Als Hij nu zijn predicatie geëindigd had, was daar een zeker Farizeeër, die hem uitnodigt tot het middagmaal. We lezen dit in vers 37: "Als Hij nu dit sprak, bad hem een zeker Farizeeër, dat Hij bij hem het middagmaal wilde eten en ingegaan zijnde, zat Hij aan. De Heere Jezus neemt dus de uitnodiging aan en volgt de man naar zijn huis. Of nu deze man nog een totaal dode Farizeeër was, of dat de man onder de prediking van de Heere Jezus een zielewond geslagen was, kunnen we niet beslissen, maar zeker is het, dat hij van zijn Farizeese stellingen nog niet verlost was en nog niet gewassen.

Hij is misschien al zeer verwonderd geweest, dat de Heere Jezus het aanbod aangenomen had. Maar nu steeg zijn verwondering ten top. Wat dan? Wel, de Heere Jezus zit zo maar aan met ongewassen handen. Dat was al te erg, dat kon hij niet hebben. Meer dan waarschijnlijk was het geen arme Farizeeër. Nu behoort er getrouwheid toe om aan de dis van een rijke oprecht uit te komen. Dat deed de Heere Jezus en och, vrienden, nu denken we, dat het de Farizeeër verschrikkelijk tegengevallen is. Want als de Heere Jezus zonder gewassen te zijn aanzit, dan gaat dit vlak tegen de stellingen der Farizeeën in. De Farizeeër kon dus niet anders dan zich verwonderen, Maar wat gebeurt nu? De Zoon van God trekt daaruit een boetpredicatie. Dat het u niet verdriete, dat we u die predicatie voorlezen. Ze viel lang niet in de smaak. Vers 39 enz.

"Nu gij Farizeeër, gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels; maar het binnenste van u is vol van roof en boosheid."

"Gij onverstandigen! Die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij ook niet het binnenste gemaakt? Doch geeft tot aalmoezen, hetgeen daarin is; en ziet, "alles is u rein,"

En dan gaat de Heere Jezus dreigen met: "Wee u, gij Farizeeën" en nog eens "wee u", tot tweemaal toe en dan in vers 44: "Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeeën, gij geveinsden! want gij zijt gelijk de graven, die niet bloot liggen en de mensen, die daarover wandelen, weten het niet."

Dat was een strafpredicatie aan tafel. Maar behalve de Farizeeën zaten er nog andere mensen aan tafel en wel Wetgeleerden. Wat waren dat voor mensen of wel, wat was het onderscheid tussen een Farizeeër en een Wetgeleerde? Eenvoudig dit. Een Farizeeër deed vele uitwendige dingen om voor bekeerd door het leven te gaan en een Wetgeleerde ging gaarne door voor geleerd.

Nu de Heere Jezus aan 't spreken is, trekken de Wetgeleerden het zich ook aan, hoewel Jezus toch tot de Farizeeën spreekt. "Meester," zegt één van de Wetgeleerden, "als u deze dingen zo zegt, zo doet u ook ons smaadheid aan."

Doch Hij zeide: "Wee ook u, Wetgeleerden." ze zullen wel niet smakelijk gegeten hebben. Wat een les, beiden èn Farizeeërs èn Wetgeleerden van Jezus ontvangen; ze krijgen er beiden van langs!

Mensen, die wat wilden zijn, heeft de Heere Jezus nooit gespaard. Dat moogt u ook doen, volk van God, het is zelfs uw dure roeping. Spaart u zelf maar niet en geeft er u maar voor over. Hoort, wat Jezus zegt: "Wee ook u, Wetgeleerden, want gij belast de mensen met lasten, zwaar om te dragen en zelf raakt u die lasten niet aan met één van uw vingeren." Vers 46. En zo gaat Jezus voort met "Wee u" in vers 47 tot vers 52 toe. Daar is het nog eens "Wee u," gij Wetgeleerden enz.

Maar wat was nu de vrucht van deze tafelpredicatie? We hebben eerst de morgenpreek gehad en daarna de preek aan tafel. De vrucht van de tafelpreek was niet al te best. De waarheid is alleen aangenaam voor hen, die de waarheid lief hebben. Er staat in vers 53 en 54. "En als Hij deze dingen tot haar zeide, begonnen de Schriftgeleerden en Farizeeën hard aan te houden en Hem van vele dingen te doen spreken; Hem lagen leggende en zoekende iets uit Zijn mond te bejagen, opdat ze Hem beschuldigen mochten."

Daar hebben we de vrucht. 't Viel in geen beste aarde. Hoe is de preek u van morgen bevallen? Misschien kunnen we het u zeggen. Bij de een slecht, bij de ander noch goed noch slecht. Dat zijn mensen met een Gallio's gestalte. Ze trekken zich geen van deze dingen aan.

Wederom een ander: "Ik ben nog zo slecht niet"; en we geloven ook, dat er zijn geweest, die zeggen moesten: "Hoe zal ik er door komen, wat zou het voor mij een wonder zijn."

Voor dezulken, voor deze laatsten, hebben we van avond een bemoedigend woord. Jezus komt nu tot de middagpredicatie. Hij begint in kapittel 12 tot zijn discipelen te spreken. Want kijk eens. De Farizeeën en Wetgeleerden waren van Jezus weggegaan. Die vloten van Hem en moesten van Zijn leer niets hebben. Een enkelen keer wilden ze eens luisteren, maar voorts hebben ze al maar getracht, het Woord onvruchtbaar te doen worden en bij de schare verdacht te maken. Ons teksthoofdstuk bevat de middagpreek. Vele waarschuwingen tegen allerlei kwaad maken de inhoud uit van Jezus redenen in dit kapittel. Die waarschuwingen betroffen verschillende zonden en bovenal zonden, die Hij zag. Om er eens één te noemen: "Gierigheid".

Eén uit de schare valt Jezus in de rede en zegt: "Meester! zeg mijn broeder, dat hij met mij de erfenis dele." Het was die man te doen, om een grote buit te krijgen. Maar de Heere antwoordde: "Mens! Wie heeft Mij tot een rechter of scheidsman over ulieden gesteld?" En dan begint Hij van het hoofd tot de voeten een beeld van een vrek te schilderen en spreekt een gelijkenis: "Eens rijken mensen land had welgedragen" enz. Ziet u nu het antwoord naar aanleiding van de wortel van gierigheid?

Nu waren de discipelen ook wel eens bezorgd vóór de tijd. Ze leefden met de Heere Jezus van giften en gaven. Hun handwerk hadden ze vaarwel gezegd. Alles hadden ze verlaten. Enige rijke vrouwen deelden hun van haar goederen mee. Soms evenwel hadden de discipelen slechts enige aren om in hun behoefte te voorzien. De discipelen waren dus bij tijden bezet met ongeloof en daaruit voortkomend wantrouwen aan de zorg van God. Vandaar hun bezorgd leven. Dat wist de Heere Jezus wel en nu zegt Hij: "Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat u eten zult, noch voor het lichaam, waarmede ge u kleden zult. Aanmerkt de leliën enz." Weest nu niet wankelmoedig, kinderen.

Uit dit alles blijkt, dat ze dit wel waren, en nu zal de Heere zijn discipelen apart afbrengen van hun onnodige zorg en opleiden tot de zorg van hun hemelse Vader. "Nee kinderen", zegt Hij, "Ik heb een ander woord voor u, een troostwoord."

"Vreest niet, gij klein kuddeke! want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven."

En vervolgens gaat die predicatie door, doch wij blijven bij onzen tekst, waaruit we u zullen trachten voor te stellen:

1. De lerende aanspraak, die door Jezus tot Zijn discipelen gedaan wordt;
2. De vriendelijke bemoediging;
3. De tedere betrekking;
4. De eeuwige gift;
5. De volle fontein.

In de eerste plaats dan "de lerende aanspraak".

Zingen we vooraf Psalm 25: 3 en 4.

Op elke bladzijde van de bijbel bijna kunnen we opmerken, dat het getal, dat ten hemel gaat, o, zo klein is. Gaat naar de eerste wereld, in de ark, hoe weinigen, die God vreesden. 't Was een Noach en zijn huisgezin en onder die nog een goddeloze Cham. Bezien we een Abram. Hij wordt geroepen uit Ur der Chaldeeën. Bijna als een éénling gaat hij over de aarde. Als er van Gods volk gesproken wordt, dan is dit te allen tijde maar een zeer klein getal door geheel de Oud-Testamentische bediening heen en als de Messias geboren wordt, waren er o zo weinig erfwachters der heerlijkheid en der belofte van het toekomstige leven. Vandaar dat Gods Zoon een onderwijzing komt te

geven en zegt: "Gij klein kuddeke!"

En als nu de Heere Jezus dit zegt, dan geldt dit niet inzonderheid voor die tijden alleen, maar het geldt in zijn volle kracht, naarmate we het eind der eeuwen bereiken en de grote oordeelsdag nadert. Dan zal het bovenal waarheid bevatten, dat het getal van Gods kinderen uiterst klein zal zijn, omdat dan ook de grootste oogst reeds binnen zal zijn. Het gezegde van de Zoon van God raakt ook ons, op dewelke de einden der eeuwen gekomen zijn.

Wat is dan de lerende aanspraak, die de Heere Jezus tot zijn discipelen doet?

Dat het maar een handje vol volk is; want let wel, er staat niet: "Vreest niet gij kuddeke," maar: "klein kuddeke." Kuddeke is reeds een verkleinwoord. Jezus plaatst er nog een bijvoeglijk naamwoord voor. "Gij, klein kuddeke". Dit wil natuurlijk zeggen, dat er zeer, zeer weinigen waren, die het in waarheid met Jezus en zijn zaak hielden en in dit opzicht kon de Zoon van God, als de kenner der harten, zich niet vergissen. Doch tegelijkertijd geeft het te denken, waarom Jezus spreekt van een kuddeke.

En waarom? Omdat Gods volk vergeleken wordt bij schapen, of bij een kuddeke schapen zo lezen we: "Gij nu, o, Mijn schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen enz." Ezech. 34 . 31. Waarom schapen? Omdat de eigenschappen van het geloofsleven veel overeenkomst hebben met de eigenschappen van een zachtzinnig schaap. De schaapjes nu tezamen maken een kudde. En wat moet men zich nu bij een kudde denken? Een herder. Zo is het niet de levende kerk. Samen zijn ze de kudde Gods en de Herder over deze kudde is de Heere Jezus. Hij is een zoete, almachtige Herder, die alle kwalen kent. Hij is de Opperherder, de grote Herder volgens Hebr. 13: 20. Hij heeft gezegd: "Ik ben de goede Herder." Joh. 10: 11, en Hij draagt zorg voor de schapen. En hoever gaat dit? Wel, die zorg gaat zo ver, dat Hij er zijn leven voor heeft over gehad. "Ik stel Mijn leven voor de schapen." Joh. 10: 15.

Maar in welke betrekking staat de Heere Jezus tot Zijn schapen en omgekeerd de schapen tot Hem?

Wel, Hij kent al zijn schapen bij name en de schapen kennen zijn stem. Daarom volgen ze Hem, overmits ze zijn stem kennen. En nadat Hij zijn leven voor zijn schapen gesteld heeft, leeft Hij voor deze. Daarom zegt Hij: "Ik ben de Opstanding en het Leven, die in Mij gelooft, zal leven." Joh. 11: 25. En op een andere plaats: "Ik geef hun het eeuwige leven en ze zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid." Joh. 10: 28. "Ik leve en u zult leven." Zulk een almachtige, zoete, tedere, trouwe Herder hebben nu de schapen.

Maar nu heeft de Herder ook voor een weide voor de schapen gezorgd. Wat is die weide? Dat is het eeuwig Woord, het getuigenis Gods, dat is hun voedsel, hun geestelijk voedsel. Nu kan echter Gods volk zo maar niet in de weide gaan, Nee, ze moeten ingeleid worden. Wie doet dit? Dit doet de deurwachter. deze doet de deurwachter open en hij leidt ze uit en in. Hij leidt ze in de grazige weide van Gods Woord. Wie is dan wel de deurwachter? Dat is de eeuwige Geest. Deze opent het hart voor het Woord en ontsluit de verbondsgeheimen voor de ziel. Daardoor krijgen ze een zoete kennis van de Opperherder. "Hij doet mij neerliggen in grazige weiden, zegt David, hij verkwikt mijn ziel, hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid". Psalm 23.

Nu, vrienden, het getuigenis Gods en de zoete inleiding daarin, is een geestelijke weide voor Gods volk.

De schapen hebben ook een kooi. Gods kinderen eveneens. Wat is die kooi? Dat is de kerk van God. Daar worden ze allen ingeleid. Ze krijgen er een naam en een plaats in. Dat is hier beneden, doch eenmaal krijgen ze een plaats in die zoete schaapskooi boven, in de hemel der heerlijkheid, in het Nieuwe Jeruzalem.

Maar ach, vrienden, nu hebben de schapen ook ellendige kwalen. En wat zou nu de grootste daarvan zijn? In de natuur zijn de schapen *erg dwaalziek*. Ze gaan gedurig van de kudde af. Daarom is het zo nodig, dat er een goede herder bij is, die ze bij de kudde houdt; en dan nog kan de herder het alleen niet af, maar moet hij tevens een goeden hond hebben. Zo is het ook met Gods kinderen. Ze zijn erg dwaal- en zwerfziek, ze dwalen voortdurend van de Herder, van de weide en van de kooi af. Weet gij, wat nu een goede herder doet, als een schaap aan 't dwalen gaat? Hij verlaat de schapen en gaat uit, het dwalende na. En het vindende, leidt hij het weder tot de weide, tot de kooi en tot de kudde. Zo doet nu de lieve Jezus ook. Hoe lief heeft hij zijn Herderschap getekend in Lukas. 15.

Er was een man, die honderd schapen had. En één daarvan verliezende (dus één was er aan 't dwalen geraakt) gaat hij uit, de negen-en-negentig verlatende, om het verloren schaap te zoeken en hetzelfde vindende, leidt hij het tot de kudde.

Dus hij slaat niet, schopt niet. Nee, dat doet de Heere Jezus niet. Het schaap is moede van 't dwalen, en nu legt hij 't op Zijn schouderen en zo draagt hij het zo lief naar de kudde. Het wordt zo lief weer terecht gebracht. Is het u nooit gebeurd, volk van God, dat de Heere Jezus u heeft opgezocht, toen u aan 't dwalen waart, verre, zeer verre van de Herder af? Dat deed de Heere als Hij u tot beschaming, u verootmoediging bracht, als ge uw afgelegde weg eens recht onder 't oog kreeg. Wat wonder, dat u in uw afdwalen niet omgekomen en verzonken en verdronken zijt!

Er is nog een erge kwaal onder de schapen, *de kwade schurft* genoemd. Dat is een gevaarlijke en besmettelijke kwaal. Als één schaap daarmee is aangedaan, steekt ze de gehele kudde aan.

Ach, kinderen Gods kent ook u de kwade schurft der zonde niet en weet u niet hoe ras de een door de ander besmet wordt?

Wanneer zich nu zulk een geval bij de kudde voordoet, dan is de herder niet zo zachtzinnig. Weet gij, wat de herder doet? Hij scheert de wol op de plaats, waar de kwaal zich openbaart, weg, en dan heeft hij een flesje met bijtend vocht en giet wat van dat vocht op de geschoren plek, waardoor het kwaad als 't ware wordt uitgebrand. Zoo doet de Heere Jezus bij zijn schapen ook. Dan giet Hij het pijnlijk vocht van harde kastijding overvloedig, waar het kwaad zit, en zo worden Gods arme kinderen genezen. Dat doet pijn, maar 't geneest goed. Zo gaat het nu, vrienden, en gelukkig! Want als Jezus zijn oog niet over zijn kudde hield, ze zou verstrooid worden vervuilen en omkomen.

Zie het maar in de uitwendige kerk, voornamelijk in deze dagen. Waar een gemeente herderloos is en men niet vast gebonden is aan de oude schrijvers, hoe ras is ze verstrooid. We hebben van die gemeenten gekend, waar het aldus toeging en hebben gezien, hoe ze in één half jaar verlopen waren. Een kudde is genegen tot afdwalen, en 't waken daarover is ten hoogste nodig. Zo ook de Heere Jezus, de geestelijke Herder. Hij waakt over zijn kudde nacht en dag. Maar als het nu zo toegaat onder Gods volk, zal dan de goede Herder zich nog met Zijn kudde willen bemoeien?

Jawel, Hij zal ze bewaren en beschutten, totdat ze op zijn tijd en wijze uit al haar omzwervingen terecht gebracht is.

Wanneer er nu gesproken wordt van een klein kuddeke, dan wil dit zeggen, dat het getal van Jezus schapen klein, zeer klein is. Is dan Gods volk zo weinig, zo klein in aantal? Ja, in vergelijking van degenen, die God niet vrezen. Maar dit niet alleen. Ze zijn ook klein in kracht, in achting, in geloofssterkte.

De Heere Jezus, als de opperbste Kenner des harten, zegt van hen: "Ik weet uw werken. Ziet! Ik heb een geopende deur voor u gegeven en niemand kan die sluiten;

want u hebt kleine kracht." Openb. 3: 8. En elk kind van God leert door onderrichting van zichzelf verstaan, dat in hem geen kracht is en dat er daarentegen aan de zijde der verdrukkers macht is. Weet ge, wanneer ze wel kracht over al hun zonden en verdorvenheden hebben? Dan, als ze in de beoefening van godsvrucht als krachtelozen en machtelozen van zichzelf toevlucht nemen tot hun Opperherder. En mogen ze dat door geloof doen, dan trekken ze kracht uit Hem en worden ze overwinnaars in en door Hem; want Hij is hun sterkte ten dage der bestrijding en in de ure van veel verzoeking.

2. Maar nu zullen we in de tweede plaats zien, de vriendelijke bemoediging.

Wat zegt Jezus? Wel kinderen, uw lot is hard, uw hart klopt van vrees en angst en u zijt vervuld met bange vreze, dat weet Ik wel. Dit was inderdaad zoo, vrienden bij de discipelen, anders had de Heere Jezus ze niet de vrees willen ontnemen. De discipelen hadden de snorkende woorden van de Farizeeën wel gehoord en hun grimmige aangezichten gezien en daaruit was genoeg te lezen, want het gelaat is de spiegel der ziel. Die Farizeeërs trachtten Jezus te doden en wat zou dan van hen moeten komen? Wat zouden ze dan eten en waarmee dan zichzelf kleden? Alles hadden ze verlaten en verdienen deden ze niets. Door enkele vrouwen, die Jezus dienden, werden ze onderhouden en als ze honger hadden, moesten ze wel eens door 't gezaaide om hun maag te vullen. Dat was wat, en dan zo bitterlijk gehaat! Van alle kanten kwamen de bezwaren opzetten. Begrijpelijk is het, dat ze van hun Meester niet konden loskomen. Ze waren de Heere Jezus gevolgd in de wedergeboorte, ze zullen Hem ook in het lijden moeten volgen. De fondamenten worden dus goed geschud en hoe zullen ze het nu maken?

Dit alles leest de Heere in hun harten, en nu wil Hij hun vreze wegnemen. "Kinderen", zegt hij: "Vreest niet". Vrienden, dat moest vooropgaan. Eerst zal Jezus de vrees wegnemen. Ze waren ook niet eerder vatbaar voor hetgeen de Heere meer te zeggen had. Eerst zal Hij het popelende hart tot bedaren brengen, want een hart, vol vrees, is niet gestemd voor bemoediging. Door slaafse vrees wil men zijn toevlucht niet nemen tot goede, maar tot kwade middelen, en zodoende worden we er altijd door van God afgeleid. Dat wil Jezus niet hebben, en daarom zal Hij de vrees wegnemen en hen bemoedigen, Hij toch leert als machthebbende. Zij, vervuld met bange vrees, staan nu met één woord spreken van hun Meester kalm en bedaard voor Hem. Hij doet de storm bedaren, de woedendste zeeën zijn kalm op zijn bevel. Dit had de Heere Jezus op zee getoond bij Matth. 8, zodat de mensen verwonderd vraagden: "Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn?" vers 27.

Zo gaat het bij Gods volk van binnen ook. De golven verheffen zich omhoog en men begint te denken, het zal omkomen zijn. De bestrijdingen vallen als slagregen in de ziel. O, waar dan heen! O, ja, de Helper is machtig! Wat gebeurt? Het ene ogenblik dreigt men te vergaan en zie, Jezus spreekt één woord in de ziel en alles is stil, stil, bedaard.

Ik zal u brengen bij Johannes 20. Daar zitten de discipelen te Jeruzalem met gesloten deuren om de vreze der Joden. 't Was op de Opstandingsdag, nietwaar? De Heere komt plotseling in hun midden en zijn eerste woord, dat in hun oren en harten inging, was: "Vrede ze Ulieden". Ineens de vrees weg! en wat volgt er achteraan? Blijdschap. De discipelen werden verblijd, als ze de Heere zagen. De golven liggen stil en de ziel wordt verkwikt. En zo stellen we ons ook voor, volk, als u vervuld zijt met angstige bekommerning voor morgen, dat, als Jezus één woord tot uw ziel spreekt, u stille zult zijn en u zeggen zult: "Spreek Heere, want Uw knecht hoort".

3. Zo komen we tot ons derde punt: "Een lieve, tedere betrekking".

Jesus gaat een helder vergezicht openbaren, erg o geen droombeelden. Wat dan? Wel, ze durfden God niet als hun Vader aanlopen. Ze hadden nog maar een geringe kennis, een geringe genadekennis, wie God voor hen was en zijn zou. Ze konden dien vreselijke Jehovah niet hun Vader noemen. Daarom zal de Heere Jezus een vergezicht ontsluiten. Hoe?

Wel, Hij zegt: "Vreest niet, gij klein kuddeke, want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven". De Heere Jezus komt ze kinderlijk tot de Vader leiden. Laten we het u een weinig helderder mogen voorstellen. Er is een klein kind in huis, dat haast nog niet lopen kan. Nu neemt de moeder het kind bij de hand en leidt het tot vader. "Dat is nu vader", zegt ze.

Zo doet Jezus ook. De discipelen hadden van het vaderlijke al bitter weinig kennis. Dat blijkt, want hadden ze dat gehad, ze waren dan niet bekommerd geweest; integendeel, ze zouden gelovig in het werk der voorzienige bedeling berust hebben, wetende, dat God Zijn kinderen niet verlaat. Maar omdat ze die kennis misten, konden ze zichzelf niet op God verlaten, die het voor hen maken zou.

Daarom, vrienden, wordt het ras openbaar, hoever deze kennis bij de mensen gaat. Onder Gods kinderen zijn er, die zeggen zó ver gekomen te zijn, dat ze het vaderlijk "Abba" kunnen zeggen, maar wier gangen doen twijfelen, of dit wel zo is. We geloven, dat het veelal meer een zeggen is, dan een beoefenen. Als we tot het vaderhart Gods zijn geleid, zullen we al onze zaken aan Hem overgeven en toevertrouwen. Een zeer nauw leven is daarvan zeker de vrucht, gelijk we in onzen catechismus lezen: "Op welken ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel of Hij zal mij met alle nooddrift des lijfs en der ziele verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij mij in deze jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; want Hij zulks doen kan, als een almachtig God en ook doen wil, als een getrouw Vader". (Vraag 26.)

Als er bij de bespreking van de Vaderkennis de beoefening niet is van een vertrouwen op zijn vaderlijke voorzienigheid, dan is het maar een zeggen, zonder praktijk.

Jezus neemt nu de discipelen bij de hand en zegt "Gij hebt een trouwe, een rijke, een almachtige Vader, die voor u zorgen zal. Hij zal u niet begeven noch verlaten." Zo is Hij bezig de bevreesde ziel van de wettische discipelen vast te zetten op het zoete evangelisch betrouwen en zoet afhankelijk te leren pleiten op de beloften in Christus, die in Hem ja en amen zijn.

TOEPASSING

Vrienden! Wat waren de discipelen nu gelukkig en wat zullen allen gelukkig zijn, wien het met hen mag te beurt vallen, om geleid en gebracht te worden tot de grondeloze ontferming van de ingewanden Gods en Hem deswege als Vader te mogen en te kunnen aanspreken. Ze vinden ruste en verkwikking voor hun vermoeide ziel. Ze hebben een goed toevorzicht op Hem, terwijl Hij al hun tijdelijke en geestelijke behoeften zal vervullen.

Misschien is het u, arm kind van God in ons midden, nog tot bemoediging in de dure tijden, die we beleven. Als u vervuld zijt met slaafse en bange vreze, 't ze in tijdelijke of geestelijke omstandigheden, dan is het een wondere zaak, wanneer u onder de herderlijke bediening van Jezus geraken moogt. Als u dat gebeuren mag, dan is het: "Vrees niet, uw Vader weet, dat u al deze dingen behoeft. Uws Vaders welbehagen is het, ulieden het koninkrijk te geven." Dan wordt een vergezicht ontsloten, dat in uws Vaders hand de macht en de bereidwilligheid is, om uw noden en behoeften te vervullen.

Er zijn tegenwoordig weinig mensen, die dit in praktijk hebben. Thans zijn er zoveel

redmiddelen om buiten God te leven en om het met en door zich zelf op de been te houden. Dat de wereld dit nu doet, is beklagenswaardig genoeg, maar dat Gods volk over 't algemeen doorgaans buiten God leeft, is ontzettend, Godonterend! ze zullen zeker weinig oefeningen hebben van betrouwen en het staat te vrezen, dat die in deze tijden beschaamd zullen worden, want de roede is voor de rug der zotten.

Maar wat wordt er nu ten vierde beloofd? "Een eeuwige gift." Wat houdt dat in? Wel, hun wordt beloofd, dat ze van straatarm schatrijk zullen worden. "Ik weet uw armoede en uw verdrukking, doch gij zijt rijk". Openb. 2: 9. De armoede van een kind Gods, 't is waar, is niet te beschrijven. Ze zijn totaal kracht- en machteloos en onder een totaal onvermogen gekomen om iets te kunnen doen, dat tot hun eeuwige behoudenis strekken kan. Zo dood zijn ze gevallen in de eersten Adam. Maar nu krijgen ze alles in de Tweede Adam terug. Wat zullen ze dan ontvangen? Een heel koninkrijk. "Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen." Matth. 5 3.

"Want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven." Wat wil dit zeggen? Wel, dat God ze hier in de tijd reeds door wederbarende genade onderdanen van dat koninkrijk maakt. Daarin krijgen ze een geboorterecht, worden gevoed, gekleed, onderwezen in de wetten van dat koninkrijk, kortom pasklaar gemaakt door ontleding en afbreking. Want hier, in het koninkrijk der genade, moet u bekwaam gemaakt en gevormd worden, zult u eens ingaan in het koninkrijk der heerlijkheid. Hier op aarde moet u reeds een burger worden van het geestelijk Sion. Geen vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods, die tot de geestelijke familie behoren, die zullen het koninkrijk ontvangen, zij, die Jezus in de wedergeboorte zijn gevolgd. En zal nu de hemelse Jehovah zijn kinderen overgeven aan de vijand?

Nee, de vijand zal wel losbarsten en knarsetanden, "maar", zegt de Heere Jezus, "niemand zal ze rukken uit de hand mijns vaders." Joh. 10: 29. Ze liggen opgesloten in de eeuwige liefde des vaders, in de voorbede van 4den Zone Gods en in het verbondswerk van God de Heilige Geest.

Wat is nu de fontein? Och, mensen, als de ziel daarheen geleid wordt, dan zinkt ze weg in eeuwige verwondering. Hoort, hoe Jezus de fontein opent. "Vreest niet, gij, klein kuddeke, hoe hij de eeuwige gift komt openbaren. U zult een eeuwig koninkrijk ontvangen".

De fontein is het eeuwig welbehagen Gods. Nooit heeft iemand naar God gezocht. Toen Adam buiten God viel, viel ook gans zijn geslacht met hem. God heeft op de aarde neergezien, of er één was, die naar Hem vraagde, die naar Hem zocht, maar allen waren ze afgeweken. Niet één heeft in de natuurstaat naar God gezocht of gevraagd. Nee, mensen, met hoog verheven schilden lopen we tegen God aan Of in goddeloosheid óf in eigenwillige godsdienst.

En wat gebeurt nu? Er komt een legioen van engelen in de velden van Efratha, en daar klinkt het: "Ere ze God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen". Luc. 2: 1 4.

Daar wordt de fontein voor de levende kerk ontsloten. Hoe kan dit nu? Ja, als Gods kind daarbij komt, dan zakt hij weg, bukkend, aanbidde, verwonderd.

Mensen, als u er een blijk van in uw ziel ontving vanavond, o, wat zou u weinig slapen, u zou uw hoofdeluw doornatten met uw tranen.

Bekommerd volk, arme sukkelaars, als u eens tot geloven gebracht werd en opgeleid tot de zoete kennis, dat er een eeuwig welbehagen in God is om u te behouden, wat zoudt u klein worden in uzelf. U zult zeggen: "Zo'n goddeloze om niet

gerechtvaardigd?"

Ja, om niet. We worden om niet gerechtvaardigd. De verdienende oorzaak daarvan is Jezus, de bewegende oorzaak is het eeuwig welbehagen Gods, de werkende oorzaak is de Heilige Geest door de bediening van zijn Woord. En zo worden Gods kinderen, als levende stenen, toegevoegd tot het geestelijk gebouw, dat eenmaal zal voltrokken worden in de hemel der heerlijkheid. Wie zal daarvan de lof ontvangen?

Den drie-enige God ze eeuwig lof en eer. Amen.

3. Sions Koning rondtrekkende op het witte paard van Zijn heilig Evangelie.

NAAR AANLEIDING VAN OPENBARING 6: 2.

1e voorzang Psalm 49: 1.

Lezen: Openbaring 6.

2e voorzang Psalm 45: 6 en 7.

Psalm 87: 1 en 4.

Psalm 2: 6 en 7.

Psalm 89: 8.

VOORAFSPRAAK.

In heilige verwondering roept de Apostel Paulus aan het einde van Romeinen 11 uit: *O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen en hoe onnaspeurlijk zijn Zijne wegen! Want wie heeft de zin des Heeren gekend en wie is Zijn raadsman geweest?*

Job getuigt eveneens in een heilige zielsgestalte van de diepten Gods: *Zult gij de onderzoekingen Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid de Almachtige vinden; ze is als de hoogte der hemelen. Wat kunt u doen? Dieper dan de hel. Wat kunt gij weten? Langer dan de aarde is hare mate en breder dan de zee.*

De sterfelijke mens verdwijnt in het niet, wanneer het de Heere behaagt een stipje van Zijne grootheid te ontdekken aan het oog der ziel, en onwillekeurig roept de mens dan uit met Job: *God is groot en wij begrijpen Hem niet.* Nochtans heeft het de Heere behaagd naar zijn alwijs bestuur, zoveel van Zijn vrijmachtige, eeuwige en wijze besluiten aan Zijn kerk en kinderen bekend te maken als tot hun zaligheid nuttig en nodig is.

Het ging in de Eeuwigen Vrederaad over 't gevallen Adams geslacht en wel over enkelen uit de miljoenen Adams kinderen over hun eeuwige zaligheid. Dit zal dan ook een stof uitmaken van eeuwige bewondering.

Bovendien heeft de Heere ook de lotgevallen en afwisselende toestanden, die de duurgekochte gemeente zou te doorworstelen hebben, bepaald en onder allerlei zinnebeelden in Zijn woord laten beschrijven. Dit is voornamelijk geschied in het boek der Openbaringen. Dit Bijbelboek draagt zijn naam naar de inhoud en geldt alleen voor de Nieuw-Testamentische kerk. Voorzeker worden ons daarin voorzeggende en vertroostende zaken, maar voor het grootste gedeelte is dit Bijbelboek vervuld met klaagliederen, zuchten en weeën. Evenwel zijn volk zal eenmaal heerlijk uit dit ontzaglijk worstelperk te voorschijn komen en het zal met zijn eeuwige Koning eenmaal heersen over al Zijne en Zijns volks vijanden eeuwig en altoos. Want de Leeuw uit Juda's stam heeft overwonnen en met Hem zijn ze meer dan overwinnaars. Gelukkig hij, die deel heeft aan de eerste opstanding, hij zal van de tweeden dood niet beschadigd worden. Hij die een overwonnene is van Koning Jezus zal delen in de eeuwige glorie van de verheerlijkte Immanuël.

Zingen Psalm 45: 6 en 7.

Tekst: Openbaringen 6: 2.

Ende ik zag en ziet een wit paard, en die daarop zat had een boog. En Hem is een kroon gegeven en Hij ging uit, overwinnende en opdat Hij overwon.

Laten wij eerst het verband van onze tekstwoorden aantonen en daarna stilstaan bij de volgende zes zaken:

1. De Ridder.
2. Zijn paard.
3. De kleur van zijn paard.
4. Zijn wapenen.
5. Zijn versiersel.
6. Zijn heerschappij.

Nadat de Heere aan Johannes de zeven brieven had doen toekomen voor de zeven gemeenten, Openbaringen 2 en 3, wordt aan de apostel, volgens hoofdstuk 4: 1 een blik in de hemel gegund. Wat Johannes in de geest te zien kreeg vermeldt hij daarna. Hij zag de Almachtigen God zittende op de troon, rondom de troon waren 24 ouderlingen en vier dieren. De 24 ouderlingen stellen voor de ganse kerk van God. Het getal 24 kan zien op de 12 patriarchen en 12 apostelen of op de 24 ordeningen die aan 's konings hof elk op zijn beurt de dienst moesten waarnemen. Over de betekenis der 4 dieren, die in 't midden en rondom de troon waren, wordt verschillend geoordeeld. Sommigen menen, dat hierdoor de engelen moeten verstaan worden volgens Ezechiël 1: 10.

Maar dit kan moeilijk volgehouden, omdat in Openbaringen 5: 9 ook begrepen worden de 4 dieren, die door het bloed des Lams uit de mensen gekocht zijn, evenals de 24 ouderlingen; bovendien worden de engelen in Openbaring 7: 11 onderscheiden van de 4 dieren en de 24 ouderlingen.

Anderen verstaan er onder de 4 evangelisten en weer anderen de bedienaars van het Evangelie in de Nieuw-Testamentische kerk. Paulus onderscheidt de voorgangers in 4 orden, waarop het getal van de 4 dieren dan zou zinspelen n.l. apostelen, profeten, evangelisten en herders of leraars. En eindelijk eindigt dit hoofdstuk met een loflied aan de Heere. Openbaring 4: 9-11.

Het vijfde kapittel toont ons Christus als het geslachte Godslam, dat waardig gevonden werd het boek van Gods Raadsbesluiten met zijn zeven zegelen te openen, waarvan de ontsluiting begint in het zesde hoofdstuk het 1e en 2e vers. Het eerste vers is de voorbereiding, terwijl het tweede vers de ontsluiting van het zegel zelf is. De zeven zegelen bevatten alles wat met de kerk geschieden zou en het zevende zegel eindigt met de grotera oordeelsdag, omdat het zevende zegel de zeven bazuinen in zijnen boezem verborgen houdt. Openbaring 8: 1.

In vers 1 wordt de apostel Johannes voor, de opening van het 1e zegel voorbereid. Deze voorbereiding bestaat uit drie zaken.

Ten eerste, wat de apostel deed, toen hem het gezicht getoond werd, nl. Zien.

Ten tweede, wie hem bereid en opwekt: een van de vier dieren.

En ten derde, wat tot hem gezegd wordt: *Kom en ziet*

En wat Johannes zag, vermeldt ons het tweede vers, dat onze tekst is.

1. De Ridder.

Ontegenzeggelijk wordt in onze tekst met de Ridder bedoeld de Heere Jezus Christus. Daghelder wordt dit als wij deze tekstwoorden beschouwen in verband met hetgeen wij lezen in Psalm 45: 4-6 en Openbaring 19: 11 en 12. "Gord uw zwaard aan de heup, o Held, uwe Majesteit en Uw heerlijkheid. En rijdt voorspoedig op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid en Uw rechterhand zal U vreselijke dingen leren. Uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder U vallen. Ze treffen in het hart van des Konings vijanden."

Voorts lezen we in Openb. 19: 11 en 12: "En ik zag de hemel geopend en ziet een wit paard en die op hetzelfde zat was genaamd Getrouw en Waarachtig en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. Ende Zijne ogen waren als een vlam vuurs en op Zijn hoofd waren vele koninklijke hoeden en Hij had een Naam geschreven, die niemand en wist dan Hij zelve."

Uit deze twee schriftuurplaatsen blijkt duidelijk dat niemand anders in het eerste zegel kan bedoeld worden dan Koning Jezus. Hij is de Openbaarder en het geopenbaarde, de Leraar en hetgeen geleerd wordt, de Priester, het offer en het altaar, de weg en die op de weg leidt. Hij is die strijdbare Held, die in Zijn Immanuëlsland zal blijven rijden totdat al zijn vijanden aan de voetbank Zijner voeten Hem zullen aanbidden.

De Psalmist zingt er van:

Bemin'lijk vorst, Uw schoonheid hoog te loven.

Gaat al het schoon der mensen ver te boven.

Gena is op Zijn lippen uitgestort.

Des g' eeuwiglijk van God gezegend wordt.

De bruid, in het Hooglied, getuigt er van: *Mijn liefste is blank en rood, hij draagt de banier boven tienduizenden* en al degenen, die door dien Leeuw uit Juda's stam, door die sterke Held gewond en gevangen genomen worden, krijgen Hem innig lief en leggen al hun wapenen van vijandschap, van op- en tegenstand aan zijne voeten neer en scharen zich vrijwillig en bereidwillig onder Zijne banier.

2. Het Paard.

Het Paard waarop Christus in het Immanuëlsland rondtrekt is de dienst des Woords.

Prediken zonder woord en het Woord zonder de prediking bestaan niet. Prediken en het Woord heeft de Heere in alwijs bestuur samengevoegd 1 Cor. 1: 21. Zo heeft het Gode behaagd door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die geloven. De Heere belooft de dienst der engelen en der mensen te gebruiken om het eeuwige, vrije en zalige evangelie in de wereld voort te planten, om op zulk een wonderlijke wijze uit de vier winden des hemels Zijn Uitverkoren Bruidskerk te verzamelen.

De instrumenten, die Hij daarvoor gebruikt, worden door Hem geroepen en gezonden en bekwaam gemaakt en bovendien met gaven versierd. Ze worden onderwezen, dat ze in zichzelf onbekwaam zijn, maar hun bekwaamheid is uit God. Hoe zullen ze horen, zonder die hun predikt, en hoe zullen ze prediken, indien ze niet gezonden worden Rom. 10: 14.

In onze tekst worden de dienaars vergeleken bij paarden en wel om de volgende redenen.

Ten eersten: Om hun moed. Dit is een bijzondere eigenschap van het paard. Het belacht de vreze en wordt niet ontsteld en keert niet wederom vanwege het Zwaard. Job 39: 25. De dienaren Christi zijn eveneens moedig, als de Geest van Christus in hen de ijver opwekt voor de ere van hun grote Zender en voor het waarachtig heil van het arme kind Gods. Dan is hun voorhoofd harder dan een keisteen en dan diamant. Waar de liefde hen bezielt, is de vreze voor dood, graf en duivel buiten gedreven. Maar niet altijd bezitten ze zulk een heldenmoed in de hevige kamp tegen de machten van het ongeloof. Elia vlucht voor een enkele Izébel, ligt moedeloos onder de bedwelmende jeneverboom en wenst te sterven. Petrus verloochent Zijn lieve Meester voor een jongedochter.

Ten tweede wordt onder het zinnebeeld van het paard de snelheid en de spoed

aangewezen, waarmede de Christus in korte tijd de wereld rondtrekt door de dienst des Woords, overwinnende en onderwerpende de machtigste koninkrijken en voornamelijk het rijk der duisternis en dat door gans nietige en zwakke instrumenten.

Ten derde: Het paard wordt gebreedeld, geregeerd, her- en derwaarts gevoerd naar de begeerte des bestuurders. Zo de dienaren van Christus. Ze kunnen niet gaan en blijven, waar het hun goeddunkt. Paulus had zich voorgenomen naar Bethynië te gaan, maar de Geest liet het hem niet toe. In het natuurlijke worden de rijders geholpen door hun paarden, maar op het geestelijk oorlogsveld worden de paarden door hun Grote Berijder geholpen Paulus, dat moedige evangeliepaard moest naar Macedonië, want een Lydia en een Stokbewaarder moesten gered worden.

Hierin ligt deze lering. Wat is een prediker, zo Christus niet met hem is en met hem en door hem werkt? Hij is een pen zonder hand, een tong zonder hart, een muziekinstrument zonder bespeler. Ze leren de waarheid verstaan: Wij zijn van ons zelf niet bekwaam iets goeds te denken, al onze bekwaamheid is uit God. 2 Cor. 3: 5. Christus mag alleen op die geestelijke paarden rijden. Alexander de Grote had een paard, dat van niemand anders wilde bereden worden dan van zijn meester. De predikers zijn geen ezels, die zich allerlei pakken van mensen laten opladen om die te dragen. Nee ze zijn paarden waar Christus alleen op rijden moet.

Ten vierde. Ook gebruikt de rijder sporen om zijn paarden aan te vuren, wakker en moedig te houden. Eveneens doet de Heere met Zijne dienaren. Christus dienaren zijn menigmaal genegen tot traagheid, luiheid en vadsigheid of tot moedeloosheid en zwaarhoofdigheid, hetgeen veelal ontstaat uit de talrijke tegenspoeden, die ze in hun bediening ontmoeten. Maar dan gebruikt de Heere sporen om zijne dienaren aan te vuren. Hij verwekt dikwijls Kanaänieten, die tot prikkelen in de zijde dienen om hen wakker te houden. Hierdoor wordt de consciëntie teer en de slaperige geest wordt wakker geschud. Zo zijn de dienaren geheel in de macht van de Heere Jezus, hun Heere en Meester. Zelfs hun tong en mond, hun verstand en memorie zijn in Zijn hand.

Gelukkige dienaar, die zich maar door Zijn Meester laat regeren, breidelen en leiden. De uitkomst zal nooit falen. Zijn woord zal niet ledig wederkeren. Het zal doen wat Hem behaagt en het zal voorspoedig zijn voor dat, waartoe Hij het zendt, Jes. 55. De Heere bewerkt menigmaal de zaligheid door predikers zonder dat deze er zelf iets van weten.

3. De kleur van het Paard.

Zeer uitdrukkelijk staat er in onzen tekst: *En ik zag, en zie een wit paard.* De witte kleur is het symbool van zuiverheid en heiligheid, van vrede en blijdschap. Het eerste toont ons aan, dat koning Jezus niet werkt door een ongeheiligde dienst. Het treurige einde van Eli's zonen Hofni en Pinehas, toont ons dit duidelijk. Daarom lezen we bij Jesaja 52: 11 deze waarschuwendende woorden: *vertrekt, vertrekt, gaat uit van haar en raakt het onreine niet aan, gaat uit het midden van haar, reinigt u, u die de vaten des Heeren draagt.*

Het zijn prinselijke gezanten uit het hemelhof, immers de heilige apostel Paulus betuigt: *zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade: Wij bidden u van Christuswege, laat u met God verzoenen.* 2 Cor. 5: 20. Ze worden door de Heere des oogstes, op het gebed van Zijn gemeente, uitgestoten. Het zijn giften, die Christus voor zijne kerk verworven heeft. Alleen deze geroepene gezanten Christi kunnen uit een zuiver, rein beginsel, nl. de ere Gods en het waarachtig heil van

onsterfelijke zielen, het zuivere en reine evangelie tot arme zondaren brengen. Al de anderen zijn huurlingen, waartegen de Heere in Zijn heilig Woord ernstig waarschuwt en de eigenschappen van zulke huurlingen, waaraan ze te kennen zijn, aan de dag legt. Ezechiël 24; Joh. 18. Ze kunnen niet anders doen dan de kudde van de Opperste Herder verleiden. Jer. 50: 5. *Mijn volk waren verlorene schapen, hun herders hadden ze verleid, ze hadden ze gevoerd naar de bergen, en ze gingen van berg tot heuvel, ze vergaten hun legering.* De dwaze herder wordt aldus getekend: *Maar de huurling en die geen herder is, wien de schapen niet eigen zijn, ziet de wolf komen en verlaat de schapen en vliedt. En de wolf grijpt ze en verstroot de schapen en de huurling vliedt, overmits hij een huurling is en heeft geen zorg voor de schapen.* Joh. 10: 12 en 13. Maar de witte kleur van het paard is ook het zinnebeeld van vrede en blijdschap, hetgeen de evangelieboden door Jezus bloed verkondigen, immers: *Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die de vrede doet horen, desgenen, die tot Sion zegt: uw God is Koning.* Jes. 52: 7. *Er is een stem uwer wachters, ze verheffen de stem, ze juichen tezamen, want ze zullen oog aan oog zien, als de Heere Sion wederbrengen zal* (vers 8). De Heere Jezus gebruikt deze witte paarden als instrumenten in zijne hand om zijn eeuwig vrede-rijk te stichten in de harten zijner uitverkorenen Psalm 72.

4. Het Wapen.

Het wapen, dat koning Jezus gebruikt, is pijl en boog; de tekst luidt: *En die daarop zat had een boog.* De Heere Jezus is een - bedreven krijgsman. In de oorlog werd oudtijds als oorlogswapen dikwijls pijl en boog gebruikt, denk slechts aan het dodelijk treffen van Achab. Dit wordt ons ook duidelijk uit Psalm 45: 6: *Uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder U vallen, ze treffen in het hart van des Konings vijanden.* De boog is Gods Almacht, de pijl zijn Woord. En waar het eeuwig Woord in het hart des zondaars door de Almachtige kracht Gods doordringt, daar wordt de zondaar dodelijk gewond. De waarheid is het eeuwige middel, dat de Heere Jezus gebruikt om halsstarrige, verstokte zondaren tot waarachtige bekering te brengen. Waar dit Woord tweemaal gehoord wordt, uit- en inwendig, daar werpt het de trotse, hoogmoedige zondaar neer, daar wordt met Goddelijke kracht ervaren, dat de sterkte Godes is. Voor het Woord zijner Almacht moet alles zwichten. Het is hetzelfde woord waardoor hemel en aarde uit niet zijn voortgebracht. Psalm 33: 6. *Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt en door den Geest Zijns monds al hun heir.*

In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God, dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt en zonder hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. Joh. 1: 1-3.

Maar niet alle pijlen die daar vliegen van de boog des Almachtigen zijn van zaligmakende aard. Nee, de vijanden van Jezus zaak en volk worden getroffen, tot hun eeuwige rampzaligheid. We hebben slechts de namen van Kaïn, Achitófel, Saul, Judas, Ananias en anderen in herinnering te brengen. De Heere belacht de goddelozen, want Hij ziet, dat zijn dag komt. Psalm 37: 13.

Staat gij, Mijn hoorders, nog in oorlog tegen de onoverwinbare Held, dat dan de lankmoedigheid en de goedertierenheid Gods u nog tot boetvaardigheid moge leiden, weet, de Heere heeft Zijn boog gespannen, maar is nog traag tot toorn. O, arme zondaar! ge strijdt tegen een onoverwinlijke Overwinnaar. Hij zal Zijn vijanden verpletteren met een ijzeren scepter, Hij zal ze in stukken slaan als een pottenbakkersvat. Jesaja getuigt van die Hemelvorst: 'Hij zal de aarde slaan met de roede Zijns monds en met de adem Zijner lippen zal Hij de goddeloze doden, want gerechtigheid zal de gordel Zijner lendenen zijn. Ook zal de waarheid de gordel zijner

lendenen zijn."

O, MIJN HOORDERS, kust de Zone, dat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Jes. 11: 4 en 5. Psalm 2: 12.

Gelukkig, driewerf gelukkig, heeft de Heere ook pijlen Zijner barmhartigheid, waarmede Hij zijnen uitverkorenen tien, opdat Hij ze genezen moge. Voorzeker, de gewaarwordingen zijn pijnlijk. Ja, smartelijk wanneer de Zijnen door de pijlen der genade getroffen worden, want ze werken in hen een gevoel van Gods schrikkelijke toorn en doet in hen ontstaan een diep besef met innerlijke zielesmart van hun hemelhoge schuld, zodat ze zich des Heeren gramschap dubbel waardig voelen. Ze worden gebracht door de Heilige Geest tot ontdekking met veel boetvaardigheid en tot ootmoedige en deemoedige erkenning, dat degene, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn.

En hoe ze ook balsem voor hun schrijnende ziele- wonden zoeken en welke pleisters van zelfverbetering ze ook gebruiken, ze hebben nergens baat bij. Ze beginnen de toekomstige toorn te ontvliesen, ze trachten uit een verbroken werkverbond hun beroerde en ontroerde ziel te stillen, maar geen verzachting! Het gaat hun gelijk de vrouw, die twaalf jaren lang bij vele medicijnmeesters gezocht, maar niet gevonden had. Integendeel de kwaal werd erger en de patiënt doodarm. Omdat zulke zielen Christus niet kennen, kennen ze ook Zijn bediening niet. O, wat is het evangelie een verborgenheid, niemand kent het dan wien het ontdekt wordt, en niemand wordt het geopenbaard dan die waarlijk zielsziek zijn vanwege hun zonden, vanwege hun ondraaglijk Godsgemis. In het geestelijk rouwgewaad over hun zonden brengen ze hun dagen en nachten schreiende door, kermende als over het verlies van een enigen zoon.

Voor zulke rouwklagers is er een fontein geopend, langs zulk een weg worden de gewonden, heling en genezing dorstende zielen vatbaar gemaakt voor het vrije en zalige evangelie des Vredes. Door deze bearbeiding des Heiligen Geestes wordt het zalig worden door henzelf een eeuwig onmogelijke zaak, aan hun zijde is het een verloren zaak en worden ze het gepaste onderwerp voor de Barmhartige Samaritaan, die juist gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, om olie en wijn te gieten in de pijnlijke wonden ter verzachting en uitzuivering en om te verbinden de gebrokenen van harte.

Troost is voor troostelozen, raad voor radelozen, hulp en redding voor ellendigen. Troostelozen, radelozen en ellendigen zijn de voorwerpen van Jezus voortdurend liefderijk erbarmen; dit werk behoort tot het Goddelijke ambt van de gekruisigde Immanuël. Jes. 61: 12. Hiervoor kwam Hij in menselijke natuur in de wereld, in welke Hij leed en stierf. O, dierbare Zielebruidegom, Goël en Losser!

Hoewel nu de ziel het voor zichzelf niet kan overnemen en door terneergebogenheid en bezwaarnissen der ziel doof is voor de liefelijke lokstem van het zoete evangeliewoord, nochtans wordt haar toegeroepen: *Hoor o dochter! en zie en neig uw oor en vergeet uw volk en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid. Dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder.* Psalm 45: 11 en 12.

Een woord van Jezus lippen met kracht en zoetheid afdalende in de onder schuld en veroordeling liggende ziel doet haar ervaren, dat er balsem is in Gilead en een Heelmeester. En als zoete vrucht van die bediening doet Hij de ziel in zulke tedere uitgangen tot Hem opzien dat ze met de Bruid moeten uitroepen: "Ik ben krank van liefde." Door de verlichting van de Heilige Geestes ingeleid wordende in de kruiswonden van de dierbaren Immanuël, die zalig aan het oog der ziel ontdekt is, vervult haar met zulke tere aandoeningen, dat ze met haar tranen van

zielsboetvaardigheid Jezus voeten wel kan nat maken. O, dat zalig gelovig zien op Hem, dat zalig geloofsvallen en bukken voor Hem, dat vrijmoedig en ootmoedig opdragen aan Hem, dat verliezen van zichzelf en het zich gelukkig kwijt worden in Hem doet de ziel proeven en smaken de eerstelingen van de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat en harten en zinnen bewaart in Christus Jezus.

De geestelijk verlichtende geloofskennis en daardoor het geloofsbewustzijn te mogen bezitten van verzoend te zijn met God de Vader in Christi, door de Geest der aanneming de toeleiding te mogen ontvangen door het geloof in die verzoenende en verzoende Jehovah doet de ziel in verwondering en aanbidding met veel zoete, tere kinderlijke vreze in het stof bukken en buigen.

De eeuwigheid ontsluit zich, het wondere heilgeheim, waarom dat aan een Adamiet kan te beurt vallen, terwijl God toch God blijft, wordt in Christus als het vlees- en Schriftgeworden Woord zalig opgelost tot onuitsprekelijke blijdschap der verlorene ziel. De eeuwige vastigheid, het eeuwig fundament, waarop de kerk van God van alle eeuwen gebouwd is en zakt en zinkt, wordt voor haar ontsloten in de Eeuwige Verbondmiddelaar, - in de Persoon des Zoons, Eenswezens met de Vader en de Heilige Geest - die de menselijke natuur aangenomen heeft.

Naarmate door hemels onderwijs de kennis van de christen mag wassen. naar die mate krijgt die persoon groter waardij voor de ziel. Wat zijn geboorte betreft, is Hij zeer wonderbaar; immers Hij is niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, maar uit God geboren. En daarom zonder toegerekende erfschuld. Joh. 1: 13. In de heilige ontvangenis n.l. de Heilige Geest de smet der zonde weg op een voor ons ondoordringelijke wijze en daarom was hij zonder erfsmet en bij gevolg ook zonder zondige gedachten, woorden of werken. En dat alles, opdat Hij met Zijn schuldeloosheid en volkomen heiligheid de zonden zijner keurlingen waarin ze ontvangen en geboren zijn voor het aangezicht zijns Vaders bedekken zou.

Deze zoete inleiding in dien hoogwaardige Middelaar, doet de ziel gelovig kennen en genieten dat er geen verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn. O, kinderen Gods, de put is hier zeer diep, onmogelijk te peilen, wanneer die zalige verborgenheid aan een kinderlijk gestemde ziel mag geopenbaard worden. En hier geniet ze de beginseltjes van die zalige vrijheid, waarmee Christus haar door de Geest des geloofs heeft vrijgemaakt, en mag ze de vrucht der Waarheid smaken: *Die geen zonde gekend heeft, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.* 2 Cor. 5: 21.

En vraagt men nu, verlegen over zoveel goedheid en ontferming: Waarom dat alles? Dan luidt het antwoord: Omdat Jehovah een eeuwig welbehagen had in mensen en dat in Christus Jezus. De engelen riepen het uit in verwonderende vreugde: *In de mensen een welbehagen.* Luc. 2: 14. En de roemtaal van de verlostten is hier reeds in de strijdende kerk. *Door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen.* De baarmoeder van alle weldaden is daarom ook het eeuwig welbehagen Gods. Hier zinkt de ziel diep in zijn enkel niet voor God weg en worden de volmaaktheden van de Eeuwige en Drieëenige Verbonds-Jehovah zalig verhoogd.

5. Zijn versiersel.

De tekst luidt: Psalm 2: 6 en 7. *"Hem is een kroon gegeven."*

Ons eerste verbondshoofd Adam, het pronkjuweel van Gods schepping is versierd geweest met een kroon van heerlijkheid, aangezien Jehovah hem geschapen had naar Zijn heelde: dat is, bedeed met kennis, gerechtigheid en heiligheid. Deze drievoudige kroon is door de bondsbreuk van Adams hoofd gevallen en in Adam van alle mensen hoofden, zodat wij derven de heerlijkheid Gods en te dien opzichte met

de kerk moeten uitroepen: "De kroon is van ons hoofd gevallen. Wee onzer, dat we zo gezondigd hebben!"

Het aardrijk is om onzent wil vervloekt, doornen en distelen zou het voortbrengen, doornen en distelen, dus vruchten der zonde, tekenen van de vloek. Het aardrijk met het ganse geslacht der mensen onder de vloek. O, ontzaglijke toestand! Doornen en distelen zouden nog de beste vruchten zijn, die het aardrijk zou opleveren, waardig en geschikt om verbrand te worden, indien Christus niet in het vlees verschenen was. O, dat peilloos diepe Schriftwoord uit Galaten 3: 13 is het glanspunt van de goddelijke ontferming in het eeuwig getuigenis.

Christus, aldus luidt het: *heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons*. Dat was Jezus' smaadheden op aarde, om voor Zijn Bruidskerk door zulk een diepe vernedering te verwerven een kroon van heerlijkheid. De zonden van Zijn keurlingen hebben veroorzaakt dat zijn gezegend hoofd gekroond is geweest met doornen als teken van de vloek. Matth. 27: 29. *En een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten ze die op Zijn hoofd*.

O, volk des Heeren. Zo menigmaal als ge moogt bedenken dat de gezegende Verlosser zulk een smaadheden gedragen heeft, dat op het Hoofd van de Heere der heerlijkheid zulk een stekende kroon is gedrukt geworden, behoorde ge in diepe vernedering en vertedering voor Hem neer te buigen en met innige droefheid vervuld te zijn, want uwe zonden waren daarvan de oorzaak.

Maar, geliefde hoorders, van deze smaadheden wordt in onze tekst niet gesproken maar van de kroon der heerlijkheid, waarvan wij lezen in Hebr. 2: 9. *Maar nu zien wij Jezus met heerlijkheid en ere gekroond*.

Wel moest de Christus eerst veel lijden, gesmaad en bespot worden en zo zou Hij in zijn heerlijkheid ingaan. Luc. 24: 26. Door lijden tot heerlijkheid, door het kruis tot de kroon. Vernedering gaat dus vóór verhoging, eerst een kruisdrager daarna een kroondrager. eerst drinken de bitteren beker des lijdens, daarna ontvangen de palmtak der overwinning. Zo is het met het Middelaarshoofd gegaan, die nu gezeten is op zijn Middelaarstroon om het vernederd lichaam van zijn Bruidkerk op de bestemde tijd te veranderen, opdat hetzelfde gelijkvormig worde aan Zijnen heerlijk lichaam naar de werking waardoor Hij ook alle dingen Zichzelf kan onderwerpen.

Is nu een dienstknecht niet meerder dan zijn heer, dan hebben al Gods kinderen te verwachten, dat ze de smaadheden Christi zullen moeten dragen. Mozes was een gezegend mens. Hij achtte de versmaadheid Christi groter rijkdom te zijn dan al de schatten van Egypte. Allen die gewillig gemaakt worden om de smaadheden van Christus te dragen zullen delen in Zijn eeuwige heerlijkheid. De versmaadheid van Christus is aan het volgen van Christus onafscheidelijk verbonden. Al Gods keurlingen hebben er in gedeeld.

Het versmaaden is inwendig of uitwendig. Het hart des mensen is een raadkamer van allerlei listige vijanden, om, indien het mogelijk ware, het leven, dat uit God geboren is, ten onder te brengen. En door achteloosheid, onbedachtzaamheid, aarsgezindheid komt Gods kind eer het er om denkt, in allerlei strikken, waaruit het niet zou verlost worden indien zijn Verlossersnaam niet was "Ontfermer" over ellendigen.

Dan weer zijn het de vurige pijlen van Satan, die de ziel doorwonden, op een anderen tijd wordt de ziel verlost en verleidt door 's werelds schijngoed. Onder dat alles verbergt de Heere Zijn vriendelijk aangezicht, onttrekt Hij aan de ziel Zijn gevoelige gemeenschap en verliest de ziel haar tere ootmoedige wandel in de vreze van Zijn Naam.

Hieruit trekt de vijand voordeel en roept menigmaal zulke verstrikte zielen toe: *Waar is nu uw God?* Psalm 42. *Of, gij hebt geen heil bij God*. Psalm 3. En haar smaders

hebben ze niets te antwoorden, evenwel verlost Hij ze op Zijn tijd op zalige wijze. De zielebruidegom doet haar wel eens zien, dat al de smaadheden op Hem gevallen zijn. Psalm 69.

Als de liefde Zijne banier is over haar, zouden ze met Job het goud wel op het stof kunnen leggen, en verlaten ze met de Samaritaanse vrouw haar watervat en met de discipelen schuiten en netten.

Waarlijk, toehoorders, het blijft een eeuwige waarheid: niemand wordt met de kroon der overwinning gekroond dan die wettig gestreden heeft, Jac. 1: 12 en allen die godzalig willen leven, zullen absoluut vervolgd worden.

Zijn ze recht gesteld dan bestaat daarin hun blijdschap, eer en kroon. Want het is dan maar een kleine verdrukking, een lichte verdrukking, die zeer haast voorbij gaat en een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van zaligheid werkt. 2 Cor. 4. Nu is het evenwel nog niet geopenbaard, wat ze ontvangen zullen, maar ze zullen met Christus geopenbaard worden in heerlijkheid.

6. Zijn heerschappij.

De tekst luidt: *En Hij ging uit overwinnende, en opdat Hij overwon.*

De Heere Jezus trekt gekroond ten strijde, zeker zijnde van zijne glorievolle overwinning. Daarom staat er: "En Hij ging uit overwinnende" en zal ook overwinnaar blijven, daarom "Opdat Hij overwon".

Het evangeliewoord heeft in de gehele wereld veel tegenstand ondervonden in de harten der mensen en zulks zal zo blijven tot de einde toe. Het paradijs-evangelie zal evenwel voortgeplant worden tot aan het einde der eeuwen. Het evangeliepaard mag gedood worden, het Woord Gods kan niet worden vernietigd, immers het Woord des Heeren bestaat in eeuwigheid.

Nee, de eeuwige Sions-Koning zal voor zijne verdrukte kerke zorgen, dat ze niet omkome. Hij roept haar toe: *Vreest niet, Ik ben de eerste en de laatste en zie, Ik ben levendig in alle eeuwigheid. Amen. En Ik hebbe de sleutels der hel en des dood.*

Velen van Zijn vijanden heeft de Koning al neergeveld. De vijandschap is reeds in 't paradijs gezet, maar ook, hoe het Hem gaan zou, immers het zaad der vrouw zou de kop des vijands vermorzelen. Luthers woord is te allen tijde bewaarheid:

*"Houdt Christus Zijn kerk in stand,
Zo mag de hel vrij woeden,
Gezeten aan Gods Rechterhand
Kan Hij haar wel behoeden."*

Christus overwint Zijn vijanden in Zijn volk nl. de zonden, die zijn hunne en Zijn vijanden. Het werk der heiliging zet Hij in hen voort, totdat Hij eenmaal Zijne duurgekochte gemeente zonder vlek en rimpel de Vader zal voorstellen. Hij overwint de vijanden van Zijn kerk op aarde, die het er altijd op toeleggen om haar van de aarde te verdelgen. Dit is reeds van Abel af beproefd en zal beproefd worden tot de afloop der eeuwen. Hij overwint zijne vijanden in de wereld.

Sommigen brengt Hij met geweën en smeking aan Zijn voeten, anderen maakt Hij tot een voetbank Zijner voeten. Vreselijk zal het zijn te vallen in de handen van de levenden God na een leven van enkel vijandschap en opstand tegen de Heere en Zijnen Gezalfden, tegen God en het Lam, tegen de onoverwinbare Koning.

Het einde van zulk een mens tekent Christus aldus: Dan zal Hij tot hen zeggen: *brenge ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood, want deze hebben niet gewild, dat Ik Koning over hen zijn zou.* Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op uw weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen,

die op Hem betrouwen. Psalm 2: 12. Amen.

Psalm 89: 7

4. De Heere onze Gerechtigheid.

NAAR AANLEIDING VAN JEREMIA 23: 1-6.

Psalm 98: 1.

Lezen: Jer. 23

Psalm 98: 2.

Psalm 145: 6.

Psalm 118: 7.

Psalm 118: 10.

Geliefde Toehoorders,

Er zijn in het Woord Gods van die krachtige uitdrukkingen, die de hardheid van des mensen hart doen kennen en tevens de onweerstandelijke, levendmakende en levendgevende kracht van dat Woord, als God het met zijn Geest vergezeld doet gaan. Wat is wel de oorzaak van die hardheid des harten?

Dit alleen, dat wij zo ver van de fontein, van de oorsprong des levens zijn afgedwaald. Allen zijn wij afgeweken, onnut en stinkende geworden in onzen diepen val. Dit is de oorzaak van alle ellende, geestelijk en natuurlijk. En nu is er in eeuwigheid geen herstel mogelijk, dan alleen door wederkering tot de fontein. Hoe een mens ook zoekt bij zichzelf, of werkt met alle mogelijke middelen, alleen in Christus, als de fontein des levens, is herstel mogelijk. Bij de profeet Jeremia zegt de Heere: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan; Mij, de springader des levendigen waters, hebben ze verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden." Jer. 2: 13. In die éne afwijking, dus in die éne verlating van de fontein, noemt de profeet *twee zaken, of twee boosheden*: dat wil zeggen: allereerst de fontein verlaten en ten tweede, de toevlucht genomen tot dingen, die nooit of nimmer zullen kunnen redden. Wat blijft er nu over.

Toehoorders? Wederkeren! Maar op welke wijze zal de mens dan wederkeren en zal iemand dat willen doen? Dat zal niemand doen. Er is niemand, die God zoekt, naar Psalm 14: 2. Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg Jes. 53:

Dus naar onze eigen weg en niet naar Gods weg. Zo dwaalt een mens, als een schaap, al verder en verder van de Herder af en 't laatste van dien weg is het verderf. Wat voor kracht wordt er dan wel vereist om een mens te doen wederkeren en tot God te brengen? Een goddelijke kracht. Dat belijft de Heere nu te doen door Zijn Woord. Daarvan zegt de Heere in ons voorgelezen hoofdstuk: *Is Mijn Woord niet zoals een vuur? spreekt de Heere; en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?* Jer. 23: 29. Hier hebben wij de hardheid des harten vergeleken bij de hardheid van een steenrots. Hier hebben wij ook de kracht van het Woord, ze is als een vuur, dat alles verteert en een hamer, die alles verbrijzelt.

Een hard hart, wat is dat? Een hard hart is een weerspanning, wederstrevig, ongelovig hart, het is een hart, dat eigen wegen verkiest, dat naar God niet vraagt en verleid wil wezen. Vandaar is het zo gemakkelijk, toehoorders, voor valse leraars om een grote toeloop te krijgen, eenvoudig, omdat een mens wil verleid en bedrogen zijn. Een mens buiten de genade' protesteert tegen de waarheid en heeft er op tegen om recht behandeld te worden en dat vloeit alleen daaruit voort, dat de waarheid de mens met al zijn wettische woelingen en betrachtingen buiten zet. Ze noemt één naam, waardoor

behoudenis en zaligheid mogelijk is en dat is de Heere Jezus. Geen wonder, dat de natuurlijke mens tegen de waarheid en ook tegen de dragers van die waarheid aandruist en aan de andere zijde is het geen wonder, dat bedriegers en valse profeten bijna de gehele wereld aan hun zijde krijgen.

Zo was het ook in de dagen van Jeremia voor de valse herders geen moeilijke zaak om Juda's volk achter zich te trekken. Godsvrucht was er niet. Gebondenheid aan Gods inzettingen evenmin. Er was niets dan een bandeloos, godsdienstig leven zonder God. Zo was over 't algemeen de toestand bij 't volk. Eén man met nog een enkele, een klein overblijfsel, een nachthutje in de komkommerhof werd nog in 't land gevonden; en die enkelen, die éénlingen zouden wij zeggen, hadden het ganse volk tegen zich; die moesten het kunnen.

Dat moet ons ook niet verwonderen. Dit is te allen tijde zo geweest. Door geheel het Oude en Nieuwe Testament ontmoeten wij dit. Eén Elia tegen honderden Baälsprofeten, één Micha tegen zoveel Baälsprofeten, één Jeremia in gans Juda. En waartoe liet God die éénlingen nog over?

Om nog te behouden, wat te behouden was. Zo vinden wij ook de Heere Jezus tegen honderden valse leraren, wetgeleerden en schriftgeleerden, één ware Herder onder zoveel valse herders, de ware Herder, de grote Herder der schapen, die Zijn schapen door zo'n dure prijs, door zijn eigen bloed, heeft moeten kopen.

Wat was het een donkere tijd, toen die Opperherder van de hemel kwam, om hier op aarde te doen, wat Hij vrijwillig op zich genomen, had. Het ganse land was vervuld met valse herders en vormelijke godsdienst. Zij, in hoogheid gezeten op de stoel Mozes, Hij, in een geringe gestalte. Wat een tegenstelling!

Hij kwam op aarde als de beloofde spruit, maar ten aanzien van de omstandigheden als een spruit uit een dorre aarde, als een scheut uit een dorren wortel. Dat nietige, geringe, eenvoudige Spruitje zou tot een aanstoot wezen, een rots der ergernis.

Als Jesaja van de komst van de Messias op aarde spreken zal, dan zegt hij: *Want daar zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai en een Scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen.* Jes. 11:1. Een afgehouden tronk, wat is dat? Dat is een vermolmd stuk hout met een enkele wortel in de aarde en na de loop der natuur is het bijna half Juni, eer een groen spruitje daaruit tevoorschijn komt. Uit zo een tronk zou de Christus voortkomen.

Zie, een Man, zegt Zacharia, wiens naam is Spruit, die zal uit Zijn plaats spruiten en Hij zal des Heeren tempel bouwen. Zach. 6: 12.

Met het oog op morgen, op de viering van het **Kerstfeest**, zullen wij van avond een profetie behandelen, waarin de profeet op 's Heeren last een kostelijke belofte voor de wachtende kerk weglegt. De woorden van onzen tekst vindt u in Jer. 23: 1-6.

Wee de herderen, die de schapen Mijner weide ombrengen en verstrooien, spreekt de Heere. Daarom zegt de Heere, de God Israëls, alzo van de herderen, die Mijn volk weiden; Gijlieden hebt mijne schapen verstrooid en hebt ze verdreven en hebt ze niet bezocht; ziet, Ik zal over u bezoeken de boosheid uwer handelingen, spreekt de Heere. En Ik zal het overblijfsel Mijner schapen zelf vergaderen uit alle de landen, waar Ik ze henen verdreven heb, en Ik zal ze wederbrengen tot hun kooien en ze zullen vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen. En Ik zal herderen over hen verwekken, die ze weiden zullen; en ze zullen niet meer vrezen, noch verschrikt worden, noch gemist worden, spreekt de Heere. Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat ik David een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal Koning zijnde regeren en voorspoedig zijn en recht en gerechtigheid doen op de aarde.

In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen en dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men hem zal noemen: 'de Heere onze Gerechtigheid.'

Wij zullen allereerst beschouwen, hoe de eerste vier verzen van ons kapittel, in verband met de Evangelische belofte, door de profeet aan de kerk te doen, hier voorkomen en letten daarbij op:

1. de ontzaglijke bedreiging, die God aan de valse herders doet;
2. op een troostwoord, dat God aan zijn verwaarloosde schapen doet horen.

1. "Wee de herderen, die de schapen mijner weide ombrengen en verstrooien!"

De Heere gaat dus eerst zeggen, waarin hun kwaad bestaat en dan, dat hij kwaad over hen zal brengen.

Waarin bestaat het kwaad van de valse herders? Dat bestaat hierin, toehoorders, dat ze de kerk van God nadeel doen. En waar staat dat onmiddellijk mee in verband? Dat ze God daardoor te na komen. *Die mijn volk aanraakt*, zegt de Heere, *die raakt mijn oogappel aan*.

Maar hoe berokkenen ze dan de Kerk van God nadeel? Dat doen ze door de leugen onder schijn van waarheid aan de schapen voor te houden. Het gevolg hiervan is, dat de waarheid van haar luister, dat God van zijn eer beroofd wordt. Die twee stukken gaan altijd onvermijdelijk tezamen; de waarheid verduisteren en God in zijn eer aantasten.

Immers, wat moet de kudde Gods bij elkaar houden? Is het niet de zuivere en eenvoudige waarheid? Door de waarheid Gods wordt de Kerk vergaderd en op 't nauwst verbonden. Dat deden die valse herders niet. Ze spraken de waarheid niet, maar zachte dingen. Ze vleiden het volk met pluimstrijkende woorden; onder liefvallige spreuken verborgen ze haar venijn. Dat is de gewoonte van valse leraars. Veel zeggen en niets zeggen en daardoor worden de schapen verstrooid.

U hebt mijn schapen verstrooid, zegt God en ten slotte, als vruchtgevolg van die valse lering: *nu is Mijn volk een verstrooid, verdreven en omgebracht volk*.

Toehoorders, als men het gehele kapittel leest, dan gaat er een beving door de ziel. Wat kan een mens Gods kerk al verderven, wat kan een mens Gods kerk al nadeel berokkenen en wat komt hij dan God te na.

Die daar denken, zegt God, *om Mijn volk Mijn Naam te doen vergeten en sterken de handen des boosdoeners, opdat ze zich niet bekeren, een iegelijk van zijn boosheid*.

Daar kan God niet over zwijgen, maar zijn toorn ontsteekt tegen die valse herders, omdat ze gelopen hebben, waar Hij hen niet gezonden had, en bijgevolg zijn kudde niet oprecht, eenvoudig, kinderlijk geleid hebben door de staf van het Woord. Ziet, ik zal over u bezoeken de boosheid uwer handelingen, spreekt de Heere.

Maar zal dan het lot van de valse herders zo ontzettend zijn?

Ja, toehoorders. Wilt u wel geloven, dat de levende kerk de meesten haat moet ondervinden van onbekeerde leraars, temeer ook daarom, dat ze in aantal de ware leraars zeer verre overtreffen. En dit geldt voor alle tijden, niet alleen nu, maar voorheen en ook tot de einde toe, dat er nauwelijks één oprechte tegen honderd valse leraars zijn. Daarom zal het waar zijn, dat de hel bevoerd zal zijn met valse leraars, van zulke, die het volk aftrekken van God en Zijn Woord. Zulke leiders zijn verleiders en die komen beiden om. 'Als de blinde de blinde leidt, zegt het spreekwoord, dan vallen ze beiden in de gracht.'

Dit van de ontzaglijke bedreiging, die God aan valse leraars doet.

2. Nu moet u horen, hoe God zich het lot van zijn kinderen aantrekt.

God ziet naar Zijn kinderen om en nu krijgen die verwaasloosde, omgebrachte en verstrooide schapen een troostwoord. En wat is dat? Hoort maar. *En ik zal het overblijfsel mijner schapen zelf vergaderen uit alle de landen, waar ik ze henen verdreven heb en ik zal ze wederbrengen tot hun kooien en ze zullen vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen.*

Het ziet in de eerste plaats op de Babylonische ballingschap, als Juda uit zijn land naar Babel was weggevoerd geworden. Er zou een tijd, bij God bepaald, komen, een tijd des welbehagens, dan zou de Heere de roede wegwerpen en zou Hij ze wederbrengen in hun land.

Maar in meer bijzondere zin ziet het op de kerk van God, die zo vreselijk te lijden had onder die valse leraars. God zou die valse herders wegnemen en ware herders verwekken en Hij zou ze wederbrengen tot de zuivere en ware bediening van Zijn Woord.

Tot hun kooien, zegt God, dat is tot die weldadige plaatsen, waar ze weer konden gevoederd worden als voorheen. Een goede herder is er op uit om zijn schapen een warm stal te geven. Dat zou God doen. God zou het hen doen. Hij zou ze hun kwalen ontdekken en dienovereenkomstig medicijn toedienen, opdat ze weer in goeden toestand mochten geraken. Zulk een werk zou God met haar beginnen.

De Heere spreekt van Zijn verstrooide en verdreven schapen, dat is, die in een verwaarloosde toestand zijn, die er verwaarloosd uitzien. Wat wil dit zeggen?

Het is het beeld van een kind, dat geen goede opvoeding heeft, dat niet behoorlijk gereinigd en verzorgd wordt. Zo'n kind begint er naar en verschrompeld uit te zien. Zo gaat het Gods volk onder valse herders. Ze zijn onvruchtbaar voor zichzelf onder 't Woord. Maar als God er weer over opstaat en ze leidt onder de ware bediening van Zijn Woord, als de Immanuël Zijn scepter weer in hun harten zwaait, dan leven ze op, en een glans van schoonheid gaat er van de kerk van God uit. In één woord, God komt in onzen tekst zijn kerk vertroosten en hun aanzeggen, dat Hij zijn herderlijke zorg aan zijn verwaarloosde schapen betonen zal.

En waarom, denkt u wel, toehoorders? Wel, hij kan er niet één missen, temeer omdat daaraan zijn eer vast verbonden is. Dat staat met zijn eer in verband.

Volk van God in ons midden, God weet wie ze zijn, als u in de hemel komt; dat is Gods eer en bijgevolg zult u er komen. Hoeveel hebt u al op aarde rondgezwakt. Eenmaal zal God u in de hemelkooi brengen en daar zult u veilig, voor eeuwig veilig zijn. Daar zal er ook niet één gemist worden. God draagt daar zorg voor.

Wij lezen: *als Israël door de Rode Zee uit Egypte moest, dat er geen klauw zou achterblijven.*

Zo zal 't zijn aan 't eind der eeuwen. Geen één zal er mankeren. Wij horen, dat er onder de militairen een sein bestaat, dat "verzamelen" te kennen geeft; maar eenmaal zal er door de hemelsen Generaal ook verzamelen geblazen worden. En hij zal zijne Engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid en ze zullen zijne uitverkorenen bijeen vergaderen uit de vier winden, van het een uiterste der hemelen tot het andere uiterste derzelve. Matth. 24: 31. Dan zal de bazuin "verzamelen" slaan.

Tweeërlei verzamelen zal dan plaats hebben, ter rechterhand en ter linkerhand van de Hemelrechter. Een verzamelen van het onkruid en een verzamelen van de tarwe. Dan zal gehoord worden: Vergadert eerst dat onkruid en bindt het in busselen om 't zelve te verbranden, maar de tarwe brengt ze tezamen in Mijn schuur. Matth. 13: 30.

Onbekeerde mensen, moet u dan maar leven om eenmaal te verbranden? Moet u dan een prooi ter verbranding worden? Zult u nog langer in uw weg durven voortgaan? "Hooft u hemelen en neemt ter oren u aarde! Jes. 1: 2.

Bekijkt uw leven, beziet uw gedrag en staat eens op uw weg stil. Nog bent u in het heden der genade.

Maar in de tweede plaats zal er een verzamelen van de uitverkorenen zijn en die zullen aan de rechterhand van de hemelrechter gesteld worden en zullen dan ingeleid worden in de hemelkooi en gevoed worden met hemelse spijs, eeuwig en altoos. Daar zullen ze gevoed worden met die spijs, waarvan de apostel Paulus spreekt: Want het koninkrijk Gods is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest. Rom. 14: 17. Ze zullen drinken van die nieuwe wijn in het Koninkrijk huns Vaders. Matth. 26: 29. Nooit zullen ze daar meer zijn onder de tirannie van valse herders en verleiders, maar onder de altoos dekkende hand van de eeuwige Immanuël en dan zullen èn Herder èn schapen in God verblijd zijn.

Tot dusver over de eerste vier verzen in 't verband van onze tekst. En dan volgt: "Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat ik David, een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal Koning zijnde regeren en voorspoedig zijn en recht en gerechtigheid doen op de aarde. In die dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen en dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men hem zal noemen, **de Heere onze gerechtigheid.**"

Waar komt nu de Herder, de opperherder van Zijn kudde, vandaan?

Ik zal die verwekken zegt de Heere.

Wij zullen trachten uw aandacht te bepalen bij vier zaken en spreken over:

1. Een wachtend overblijfsel.
2. Dagen van blijde hoop.
3. De beloften, die de hoop ondersteunt.
4. De ambtelijke bediening van de hemelse Herder.

1. In de eerste plaats over een wachtend overblijfsel.

Aan dat wachtend overblijfsel wordt hier in dit vijfde vers een evangelische belofte gedaan. *Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat ik David een rechtvaardige Spruit zal verwekken.*

Toehoorders, wat is hier het overblijfsel, aan wie deze belofte gedaan wordt? Ons tekstvers brengt ons bij David, de man naar Gods hart en van David worden wij teruggeleid naar de patriarchen, naar Jacob, Izak, Abram. Daar hebben wij de linie, waaruit de Christus zou geboren worden, die ook de wachtende kerk vertegenwoordigt. God spreekt tot Abram: *Gaat uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis, naar het land, dat ik u wijzen zal.* Gen. 12: 1. Het was een hemelse roeping, die tot hem kwam, maar nu doet de Heere één en andermaal een belofte daarbij, als: En in uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde. Gen. 22: 18. Door de toediening der belofte werd Abram een wachter op de vervulling daarvan, of wel door het geloof heeft hij de vervulling daarvan zo heerlijk aanschouwd, dat hij is verblijd geweest. Abraham, uw vader heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest Joh. 8: 56. Jacob komt op zijn sterfbed. Daar moet hij het nog eens uitroepen, wat hij in zijn leven beoefend had: Op uwe zaligheid wacht ik, Heere. Gen. 49: 18. Wij gaan naar Mozes. Hij zal de wachtende kerk, het beloofde zaad nog nader verklaren, zeggende: Een profeet uit het

midden van u, uit uw broeders als mij zal u de Heere uw God verwekken; naar hem zult u horen. 203

Deut. 18: 15. Nademaal nu de belofte van de Messias reeds in het Paradijs is geopenbaard, als God sprak vijandschap te zullen zetten tussen het slangenzaad en het zaad der vrouw, moeten wij vandaar de wachtende kerk zoeken. Hieruit blijkt, dat de verbondsgoederen en de beloften van boven komen.

In onzen tekst nu staat, dat de Heere die Spruit aan David verwekken zal. Wat wil dat zeggen? Het wil zeggen aan David, aan het geslacht van David. Gelijk het waar zou zijn in natuurlijken zin, dat de Christus uit Juda en uit het geslacht daarvan, nader aangeduid, uit David voortkomen zou, zo is het bovenal waar in geestelijken zin. En dan wil het zeggen, dat God hier de belofte doet aan Davids geestelijk zaad, aan de uitverkorenen, aan de wachtende kerk. Zien wij nu in welken toestand die kerk verkeerde, dan zeggen wij, vrienden, dat ze de zwangere kerk was. Zwanger geworden door de belofte in het Paradijs, heeft ze vierduizend jaar lang uitgezien naar de vervulling. Al dien tijd heeft ze gewacht en verbeid, totdat eindelijk de volheid des tijds gekomen zijnde, de belofte in Bethlehem werd vervuld, de beloofde Spruit te voorschijn kwam en Maria Christus baarde"

Toen dan eindelijk, na een lang, maar hopend wachten de belofte haar vervulling kreeg, toen was het te Bethlehem op een onaanzienlijke, onooglijke plek en dan nog wel uit zulke nietige, arme mensen. Toen was het een onooglijke spruit. Noch gedaante, noch heerlijkheid was aan hem, dat wij hem zouden begeerd hebben. Jes. 53: 2.

Maar hij was er en de wachtende kerk was er mee gebaat. Wilt u het horen? Luister dan naar de ouden Simeon: *Nu laat u Heere uw dienstknecht gaan in vrede, na uw woord. Want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien.* Luk.. 2: 29, 30. Zo zagen wij de wachtende kerk in de stervende Jacob en zien wij haar wederom in de oude Simeon.

Wat een aanvallen, wat een bestrijdingen heeft de zwangere kerk van God van de vorst der duisternis moeten verduren en doorstaan. En inderdaad! Hoe menigmaal ook, dat de belofte scheen te zullen falen en de verwachting te zullen worden afgesneden. Dit is in het natuurlijke leven ook zo. Het is bij God bekend, welke aanvallen, welke bestrijdingen zwangere vrouwen te doorworstelen hebben. Dat weten ze alleen en 't blijft verborgen. Ze gaan er mee naar hun graf.

Vierduizend jaren lang heeft de kerk van God moeten verkeren onder de aanvechtingen en bestrijdingen van satan en deze heeft niets onbeproofd gelaten om haar te benauwen. Daarbij hield God zulke wegen, dat het scheen, of de hel zou zegeviereren.

Kent u de aanslag niet, die Athalia in het werk stelde en volvoerde met al het koninklijk zaad van het huis Juda om te brengen? Hoe het Satan, die haar als instrument gebruikte, bijkans Athalia deed gelukken haar boos plan te volvoeren, hoe de belofte dan haar vervulling had gemist?

Gelukkig, dat God regeert en dat Hij het bewind in handen heeft, want één van dat koninklijk zaad blijft over, de kleine Joas. Want Josabath stal hem uit het midden van des Konings zonen, die gedood werden. Hij werd uit dien aanslag bevrijd en op zevenjarigen leeftijd tot koning uitgeroepen. God gaat met zijn kerk door zeeën en afgronden. Men zie de geschiedenis. 2 Kron. 22: 23.

Nog eenmaal zien we, hoe de vervulling ten onder scheen te zullen gaan. Een Hiskia wordt krank tot stervens toe. Het scheen wel, of hij op het doodbed was gekomen en staat er: En Hiskia weende gans zeer. Jes. 38: 3. Waarover galg wel het meest zijn bekommernis? Waarover denkt gij, toehoorders? Over de zake Gods. Hiskia had geen mannelijk zaad, en was hij nu gestorven zonder mannelijk zaad na te laten, dan was de

Godsline in hem afgebroken geworden.

Na die dagen, dat is in die vijftien jaren, die God hem het leven verlengde, werd Manasse geboren, want Manasse was twaalf jaar oud, toen zijn vader stierf. Had Hiskia geen zaad nagelaten, de kerk had niets dan wind gebaard; maar wij zullen morgen horen,, dat de kerk van God zeven, dat is volkomen heeft gebaard.

2. Maar nu in de tweede plaats: de wachtende kerk worden in 't vooruitzicht gesteld blijde dagen van hoop.

Wat staat er? Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat ik David een rechtvaardige Spruit zal verwekken. De belofte aangaande de Christus wordt opnieuw de kerk van God toegediend. Ze begint hier in ons vers met het woord: "Ziet". Elk woord in de Bijbel vraagt onze aandacht, maar als een kapittel of vers met "Ziet" begint, - en dit treffen wij op onderscheiden plaatsen aan -, dan wil dit zeggen: "Luister eens, zet er uw hart op". Wat is er dan hier bijzonders?

Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere. Welke dagen? Dagen van donkerheid, dagen van gerichte over de kerk van God? Ach nee, toehoorders. Die dagen behoeften niet te komen, die waren er. Het waren dagen van grimmigheid en verbolgenheid. Wat heeft de Heere heilig getoornd over de verleiders en zijn volk ook doen wegvoeren naar Babel. Nee, de belofte houdt in, stelt in het vooruitzicht, zulke dagen waarin zich Jacob zou verheugen en Israël zou verblijd zijn. Het zouden dagen van heil voor het zuchtend overblijfsel zijn, dat in de verleiding niet was om- en weggevoerd; door een bijzondere bewaring van God niet verleid geworden in de dagen der verleiding. Daar mogen wij wel bijzonder de nadruk op leggen.

Dit geldt ook voor u, volk van God, als u in deze dagen van ontzettende verleiding en afval niet om- en meegevoerd wordt in een dode sleur- en vormdienst en dat u zou gelijkvormig zijn aan de vrome wereld en gaan in de koers van een wereldse vrome, waar de oefeningen en de praktijk van het leven worden gemist. God brengt zijn belofte aan zijn wachtend en uitziend volk om ze in dagen van donkerheid het hoofd boven water te doen houden en opdat ze zich daaraan zouden vastklemmen, als zijnde het woord van de onveranderlijk en getrouw Jehovah, die niet liegen kan. In deze toezegging mocht de kerk van God zich verheugen en verblijden, want God is geen man, dat hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het hem berouwen zou, zoude hij 't zeggen en niet doen of spreken en niet bestendig maken? Num. 23: 19. Ziet de dagen komen, dat de zwangere kerk van Christus zoude baren.

3. Nu krijgen wij onder welken vorm of titel de belofte wordt voorgedragen, of wel de belofte zelve, die de hoop ondersteunt. **Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat ik David een rechtvaardige Spruit zal verwekken.** Daar gaat het over, dat was het eind en de verwachting van de kerk en in die verwachting zou ze niet beschaamd worden.

Wij zien hier, toehoorders, het woord "Spruit" met bijzondere letters gedrukt. Op onderscheiden plaatsen in Gods Woord treffen we dit aan. *Te dien dage zal des Heeren Spruit zijn tot sieraad en tot heerlijkheid en de vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering dengenen, die het ontkomen zullen in Israël.* Jes. 4: 2. In Jes. 11: 1 wordt deze Spruit genoemd "een rijsje". *Want daar zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen.* Bij Jeremia 33: 15 vinden wij bijna dezelfde woorden van onzen tekst. Ik zal Mijn knecht "de Spruit" doen komen. Zach. 3: 8. *Ziet, een man, wiens Naam is "Spruit", die zal uit Zijn plaats ontspruiten, en Hij zal des Heeren tempel bouwen.* Zach. 6: 12. Zo vinden wij op vele plaatsen het woord Spruit. Nazareth, de plaats waar

de Heere Jezus heeft gewoond, beduidt ook "groene Spruit". Zo heeft God de Heilige Geest zijn bemoeienissen aangeduid over het huis van David, en dat het heerlijk zou worden onder de volken.

Nu moeten wij even toelichten, waarom de Heilige Geest spreekt van "Spruit". Hebt u een grote familie uit de bloede, vrienden; dan is het niet te denken, dat uw geslacht vooreerst zal uitsterven, dan kan het jaren duren. Gaan wij nu naar David uit Isai gesproten, van David naar Salomo en zo door de opvolgende geslachten heen, wat een bloeiende geslachtsboom vinden wij dan! Hoe kostelijk heeft die stam gebloeid en wat een koninklijk zaad is daaruit voortgesproten. Welk een rijkdom, eer, macht, aanzien was dien stam toebedeeld. Denken wij slechts aan Salomo, rijker dan allen in het Oosten, wijzer dan enig mens op aarde. Uit dat geslacht zou de Christus voortkomen. Maar Davids geslacht begon te verdorren en zeshonderd jaren daarna is er nog slechts een enkele spruit aanwezig, zover was het toen uitgestorven.

Maar God weet zijn einde te bekomen en weet ook die een spruit te vinden. Die spruit is Maria. Het koninklijk geslacht van David was in die dagen zo vermolmd als een knotwilg en ziet, uit dien verstorven wortel verwekt God de Groene Spruit.

Daar is de volheid des tijds gekomen en verschijnt de Engel Gabriël aan de maagd Maria: De Heilig Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. *Daarom ook dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods zoon genaamd worden.* Luk. 1: 35.

Uit dat bijna verstorven geslacht zal God de Spruit doen uitspruiten. Men mag wel vragen: Zal God wonderen doen aan de doden?

Ja, toehoorders, uit de dood brengt Hij het leven en al moet de aarde ten ondersten boven gekeerd, dan bereikt God zijn einde en op Zijn tijd brengt Hij Zijn belofte in vervulling. Van alle goede woorden, die de Heere gesproken heeft, zal er geen één op de aarde vallen. Ze komen allemaal. Hij is de betover, maar ook de Vervuller, want aan de vervulling van Zijn beloften hangt de eer van Zijn Naam. God, met eerbied gezegd, doet alles om Zijns Naams wil.

Nu gaan we een vers zingen en dan zien, welk een zoete, ambtelijke bediening die hemelkoning openbaart.

Wij hebben, toehoorders, stilgestaan bij twee zaken.

Ten eerste bij de ontzaglijke bedreiging, die God aan de valse herders deed en ten tweede bij een troostwoord, dat de Heere aan Zijn verwaarloosde schapen deed toekomen.

Toen hebben wij gezien het wachtend overblijfsel als het geestelijk zaad van David, de zuchtende, wachtende en uitziende Kerk van God.

Vervolgens gesproken over dagen van blijde hoop en daarna over de belofte, die de hoop ondersteunt.

Nu zullen wij in de vierde plaats gaan bezien *de ambtelijke bediening van de hemelse Herder,*

- (1) waarmee Hij aan zijn wachtend volk beloofd wordt of die Hij in Zijn komst op aarde zou vervullen, gelijk Hij nu zijn ambten in de hemel nog vervult. En daarbij zullen wij nog letten op:
 - (2) De vrucht van zijn ambtelijke bediening voor Zijn volk.
 - (3) De zoete kennis, die de bedienden van Hem ontvangen.

(1) Dus eerst hoe hij beloofd wordt en dat wel als koning. Er staat in onzen tekst: *Die*

zal Koning zijnde regeren en voorspoedig zijn en recht en gerechtigheid doen op der aarde.

Die zal koning zijnde regeren, als koning zeer voorspoedig zijn in zijn rijk, als koning recht en gerechtigheid doen op der aarde, dat is in en over zijn erfdeel. Met welk een eer, recht en macht zou de Christus tot Zijn volk komen. En ja, die eer, dat recht en die macht heeft Christus niet gestolen, want die heeft hij eerlijk van zijn vader gekregen. Ziet maar Psalm 2: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid." Vers 6. "Ik zal van het besluit verhalen: De Heere heeft tot mij gezegd: u zijt mijn Zoon, heden heb ik U gegeneerd". Vers. 7.

In Psalm 2 hebben wij de aanstelling van Koning Jezus en dus heeft Hij dat aanzien, dat recht en die macht rechtmatig verkregen. Wij zien, dat David in deze Psalm een blik werpt in de eeuwigheid, in het eeuwig Raadsbesluit.

Terwijl hij in Psalm 110 door de profetische geest wordt vooruit geleid. Daar zegt hij: "De Heere heeft tot mijn Heere gesproken: zit aan mijn rechterhand, totdat ik uwe vijanden gezet zal hebben tot een voetbank uwer voeten." Vers 1. De Heere zal de Scepter uwer sterkte zenden uit Sion, zeggende: "Heers in het midden Uwer vijanden. Vers 2. Dus ziet David Hem met een blik vooruit, als een groot Koning over een groot volk en zijn vijanden totaal verslagen. Als een Koning, die voorspoedig rijdt in Zijn heerlijkheid, op het Woord der Waarheid. Psalm 45: 5, die de duivel de kop vermorzelen zou.

Die koning, als de rechtvaardige Spruit, zou door Zijn heerschappij voerende genade zijn volk verlossen van onder satans macht en heerschappij; als Zijn krijgsgevangenen zou hij ze brengen onder Zijn banier.

Wat dunkt u, toehoorders, is Hij ook uw Koning geworden. Heeft hij u als een vaatje van Zijn barmhartigheid uit de macht van dien sterkgewapende ontvoert? Bent u als krijgsgevangene van de Heere Jezus aan Zijn voeten gebracht? Dan weet u er iets van, hoe u met het slagzwaard van Zijn Woord zijt neergeslagen, hoe het uw ziel diep verwondde. Want Zijn woord is als een hamer, dat de steenrotsen te morzel slaat. Hij brengt Zijn volk aan zijn voeten als een verbroken pottenbakkersvat. Hebt u het daar leren opgeven, kon u het niet langer tegen hem uithouden? Kon u het niet langer volhouden, zodat u uitgewonnen van uzelf, werd ingewonnen voor Hem.

Dat zou ik u hartelijk toewensen, mijn toehoorders, dat u zo ingewonnen werd voor dien lieven koning en dat Hij u kwam te brengen onder zijn banier. O, dat u vragen leerde naar die wortel Isaï, die staan zal tot een banier der volkeren, Jes. 11: 10.

Maar onbekeerde mensen, ik moet u wat droevigs zeggen. Nu wilt u het niet opgeven, maar weet u wel, dat de tijd komt, dat u het zult moeten opgeven en dat het dan maar niet te laat is. De tijd komt, dat alle knie voor hem buigen zal. Maar nu gaat u moedwillig voort en verhardt uw nek, zeggende met sprekende daden: "Wij willen niet, dat deze Koning over ons zij". Maar wat zal hun lot zijn? *Brengt ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood.*

Met beving moet ik daaraan denken en weemoed vervult mijn ziel; ik zie u niet gaarne helwaarts gaan. Als een kind van God daarbij stilstaat en ziet hoe velen de hel vasthouden, dan doet het zeer. "Brengt ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood", is dat geen ontzettend oordeel? Moet u er nu nog langer tegen in, moet u met uw getekend voorhoofd nog wijder de wereld in? Hij roept het u door Zijn Woord nog heden toe: "Wendt u tot mij en wordt behouden, alle u einden der aarde; want ik ben God en niemand meer".

Moet er dan een tijd komen, dat u met geweld aan Zijn heerschappij zult onderworpen worden? Hoe bitter zal dat zijn. Hij wil nu, mijn medereiziger, u een gans koninkrijk

geven, want hij is zeer rijk, als u de wapenen voor hem wilt neerleggen. Zeg niet, ik heb te lang volgehouden.

Dan kan de moordenaar aan 't kruis als exempel dienen. Wat heeft die man 't lang vol- en uitgehouden nietwaar? En eindelijk werd hij overwonnen door de Koning en werd hij een overwonneling. *Heden, zegt de Heere Jezus, zult gij met Mij in het Paradijs zijn.* Luk. 23: 43.

Hij biedt u in Zijn Evangelie een Koninkrijk aan. Ik roep u nog heden toe: "Bekeert u, bekeert u, want waarom zoudt gij sterven!" Zijn arme knechten moeten met Johannes wat aandringen. *Bekeert u, want het Koninkrijk Gods is nabij gekomen.*

Maar nabij is niet genoeg, mensen, nabij 't koninkrijk is er nog niet in. Zou dat niet van velen uwer moeten gezegd worden? In Jezus dagen waren er velen, die meenden te zullen ingaan, maar Christus houdt daarover een predicatie en zegt: "Niet een iegelijk, die tot mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen".

Nabij te komen is de mens in eigen kracht, dat is het beeld van de jongeling "Wat ontbreekt mij nog?"

Wat hem ontbrak, toehoorders? Hem ontbrak de geboorte uit God en daarom kon hij God niet toevallen; hij zat te vast aan de dingen van beneden.

"Verkoop", zegt de Heere Jezus "alles wat u hebt en geeft het de armen" en u zult een schat hebben in de hemel en kom herwaarts en volg mij" Matth. 19: 21. Nooit kon die jongeling harder boodschap ontvangen. Er is geen harder boodschap voor een mens, die op twee gedachten hinkt, dan alles prijs te moeten geven, dat wil zeggen: Laat los de wereld en volg Mij. Tot u, mijn toehoorder, zeg ik ook: Laat los, laat los de wereld met haar begeerlijkheden en volg Jezus!"

't Is gelukkig, dat de Koning een almachtig Koning is, anders kwam er zeker geen mens.

(2). Nu de vrucht van zijn ambtelijke bediening over zijn erfenis.

Daar staat: "In zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël zeker wonen". Verlossing is algemeen de vrucht, als God zijn zoeten geest over zijn kerk gaat uitstorten. Dat nam een aanvang op het Pinksterfeest te Jeruzalem. Hoe krachtig wrocht Gods Geest ter bekering, als die eerstelingen werden ingebracht en toegevoegd. Toen werd de verlossing aan Juda geopenbaard en ,welke kostelijke vruchten werden alom gezien! Wat een eenvoud, liefde, eendrachtigheid en stille vrede heerste er in die eerste Christenkerk. Het heeft echter niet lang zo mogen zijn.

Toehoorders, als Christus zijn ambtelijke bediening in de kerk van God toepast, dan is er vrede en wat werkt dit een zoete verbinding met Koning Jezus en onderling tussen de leden van het huisgezin. Dat is met Gods kind ook zoo. Als Jezus in hun zielen zijn scepter zwaait, wat een verbinding geeft dat met dien hemelkoning en wat een losmaking van het stof. Dan proeven en smaken ze de toepassende kracht van het werk, dat Jezus voor hen verheerlijkt heeft.

O vrienden, als het onder ons zo eens mocht wezen! Wat zou het een wonder zijn als God er eens een onder ons uittrok uit de heerschappij en macht des duivels. Hij alleen is daartoe machtig en bekwaam. Niemand, zegt de Zoon van God, kan tot mij komen, tenzij dat de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke. Joh. 6: 44. En wederom: *Al wat mij de Vader geeft, zal tot mij komen, en die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen.* Joh. 6: 37. Hoe tot hem te komen? Door zaligmakende ontdekking; als een gans verloren schepsel aan zijn voeten. Die zo tot mij komt als een totaal verlorene aan Mijn voeten, dien zal ik opwekken ten uitersten dage.

Wil dit zeggen in de algemene opstanding ten laatsten dage? Dat staat er niet, geliefden; er staat: "ten uitersten dage", dat is, wanneer de mens gekomen is aan het

einde der Wet en hij in eigen schatting reddeloos verloren tot God komt. Te dien dage, dat is ten uitersten dage, zal de Heere Jezus opstaan en hem opwekken, dat is, zich vertonen als degene, die de verlossing en verzoening heeft aangebracht.

Toehoorders, mocht u daartoe eens bewerkt worden, dan zoudt u iets leren kennen van dien zoeten Immanuël in wiens lippen genade is uitgestort, opdat wederhorigen bij hem zouden wonen.

Hoe zou u Hem nodig krijgen in zijn bedienende ambten in uw ziel.

Onbekeerden, moet u nu nog langer Satan dienen? We willen u medelijdend onderwijzen. Het is waar, u dient een Koning, maar het is een zwarte koning. Er zijn twee koningen en één daarvan dient gij, maar hoe ongelukkig, dat u dien zwarten koning dient. Mag ik nog eens enige woorden zeggen. Veronderstelt nu, dat u uw leven lang de vorst der duisternis gediend hebt, en dat hij u gouden bergen heeft voorgespiegeld, wat denkt gij, zal het dan bij uw sterven zijn? Want daar moet het heen. We zullen u zeggen, wat die koning u doen zal. Hij zal u uitlachen, grijnzend in zijn vuistje lachen, omdat u het voorwerp van zijn misleiding geweest zijt. Dat is alles, wat u behalen zult met zo trouw de duivel gediend te hebben.

Is dat niet ontzettend? En als u dan in de hel zijt, dan zal er weer een met u spotten, maar dat zal een heilig spotten zijn. Dan zal God met u spotten. Hoort maar: Dewijl ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt mijne hand uitgestrekt heb en daar niemand was, die opmerkte; en u allen mijnen raad hebt verworpen en Mijn bestraffing niet gewild; zo zal ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt. Spreuken 1: 24, 25, 26.

(3) Wat zal nu het gevolg van Christus' ambtelijke bediening in de harten van zijn volk zijn?

Dat ze een zoete kennis krijgen van de persoon des Middelaars, God in Christus met zondaren verzoend. Wij, als vijanden, zegt Paulus, met God verzoend door de dood zijns Zoons. Nadat de ziel door de bediening van Johannes, dat is door de Wet, tot Christus gebracht is geworden, krijgt ze kennis van Zijn koninklijk ambt. Wat zullen Gods kinderen dan zijn Naam uitgalmen, want onze tekst zegt: "En dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem noemen zal.

Hoe zullen ze hem dan kennen en waarmede zullen ze hem noemen? Als *de Heere, onze Gerechtigheid*. Dat is de belijdenis van Gods kind en zo zullen ze hem kennen als hun gerechtigheid en dat niet alleen, maar ze zullen er naar haken en streven om hem zo te beleven. Zo kende Paulus Hem. "En in hem gevonden worde, niet hebbende mijne rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door 't geloof in Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof." Phil. 3: 9.

Zo beleed en beleefde hij het. Niet mijn rechtvaardigheid, zegt hij, maar die van Christus, dat is, met verfoeiing van mijn gerechtigheid; omdat ik door genade geleerd heb, dat alle mijn beste werken met zonden bevlekt zijn. Hij had geleerd, dat hij in zichzelf een hel- en doemwaardig zondaar was en daarom was in alles zijn hoop en verwachting op de gerechtigheid van de eeuwige Immanuël. Als Gods kind op de plek is, dan verliest het zichzelf en zakt en zinkt enig en alleen op het Borgwerk van Koning Jezus.

Opmerkelijk, er staat in onzen tekst niet: en dit zal zijn Naam zijn waarmede men Hem zal noemen "onze Gerechtigheid", maar "de Heere onze gerechtigheid." Dat wil zeggen, een gerechtigheid, die voor God zal kunnen bestaan, een gerechtigheid, waarin men God zal kunnen ontmoeten, die vrede geeft, in vrede doet wonen.

Nu heb ik nog enkele woorden ter toetsing voor Gods volk.

Hoeveel hebt u misschien al genoten van God, hoeveel zalige inleving in uw leven aan uw ziel gesmaakt! Het is groot en het is een onwaardeerbaar voorrecht, nochtans is er maar één zaak, waarop u de eeuwigheid zult kunnen aandoen, dat is de gerechtigheid van Christus. Bij de huisbezoeking, voornamelijk bij zieken, ondervinden we, hoe benauwd de zieken soms zijn om te sterven.

We stonden verleden week nog aan een ziekbed van een vrouw. Krampachtig hield ze onze hand vast, zodat we bijna niet konden loskomen.

"Dominee" zegt ze, "ik moet gaan sterven en dan geen Borg voor mijn ziel".

O, hoe bang, hoe bang want waarlijk, toehoorders, alleen met die Borg zal het kunnen, dat de ziel veilig de doodsjordaan ingaat. Al heeft een mens nog zoveel doorleefd, de praktijk en de oefening van geheel en alleen te rusten op de borggerechtigheid van Christus, kan ruimte en vrede geven; met Hem kan men de poort door. Hij wordt nu nog lieflijk verkondigd als de Heere onze gerechtigheid. Die tedere Spruit uit de afgehouden tronk van Isaï is de nu verhoogde Immanuël, die op Zijn dijen heeft geschreven: *Koning der Koningen en Heere der Heeren*.

We denken, dat er in deze dagen van veel verleiding maar weinig mensen zijn, die eens ernstig met God in onderhandeling geraken, weinigen, die hun zielen eens ernstig voor God onderzoeken en zich afvragen: Heb ik een goede grond voor mijn ziel, als het stervensuur eens aanbreekt? Zou mijn ziel gegrondvest zijn op die rots der eeuwen, welks werk volkomen is, op de gezegenden Immanuël? Met minder zal het niet kunnen.

*Dit is, dit is, de poort des Heeren;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig 't eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheên*

Daar zullen we, zo de Heere wil, morgen meer van horen, als wij zijn nederige geboorte wenssen te herdenken.

Nu gaan we naar huis, en God geve u lust en opgewektheid, als u morgen opstaat, om van die geboren Koning te horen getuigen. Nu, de Heere ze ons genadig naar de rijkdom Zijner goedertierenheid en mocht Hij de ijverliefde zodanig in onze ziel doen ontbranden, dat we tot Zijn eer en uw welstand daarvan spreken konden. Och, dat we u allen konden bereiken! Amen.

5. De Oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige.

Bidstond voor synode

NAAR AANLEIDING VAN MATTH. 9: 37.

En Hij de scharen ziende werd innerlijk met ontferming bewogen over haar, omdat ze vermoeid en verstrooid waren, gelijk schapen, die geen herder hebben.

Toen zei hij tot zijne discipelen: "De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. Bidt de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote".

Psalm 119: 65.

Geachte Toehoorders!

Wij dachten zo onder het zingen, wat vliegt de tijd toch snel daar henen, het wordt zo bevestigd, het is zo als de waarheid er van zegt, wij brengen onze dagen door als een gedachte. Het ligt ons nog vers in het geheugen, hoe wij een jaar geleden, op een andere plaats en een ander deel van ons diep gezonken vaderland bij elkander kwamen in de tent der samenkomst, op de vooravond van de dag, van noord en zuid, van oost en west, om onder biddend opzien tot de Koning der kerk, de belangen van dat arme Sion, van dat deeltje waarover wij gesteld zijn met elkander te bespreken. Er is een jaar vervlogen, dat in de eeuwigheid ligt.

Een veel bewogen jaar alweer is voorbij en ik vind daarvoor een Schriftwoord dat ons toeroept, namelijk: Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn en zijne barmhartigheden die geen einde over ons genomen hebben. Dat jaar met zijn zuchten en zorgen, met zijn ellende en zijn schulden, met zijn zegeningen en kastijdingen van de Eeuwige Jehovah, het is voorbij en wij staan weer aan de vooravond van de dag, waarin wij wensen andermaal saam te komen om over de belangen van Jezus' versmaded erfdeel en ons arm vaderland met elkander te beraadslagen, te spreken en te handelen.

Dat zijn gewichtvolle dagen. Och, dat wij samen, zowel de ambtsdragers als de gemeente zelve, het gewicht daarvan levendig mochten beseffen. Vooral het gewicht, omdat u en ik en alle mensen, nergens toe bekwaam zijn, dan om te verderven, omdat wij nooit anders geleerd hebben dan kwaad te doen, want toch, hoe zouden wij uit en van ons zelve goed kunnen doen?

Daarom des te gewichtiger, omdat zo de Heere met ons naar onze schuld en zonde kwam te handelen, Hij ons zoude overgeven aan onze dwaasheid en hoogmoed, wij dan in plaats van in vrede saam te verkeren, elkander tot beroering zouden zijn. O, wat zou het een eeuwig, ja onbegrijpelijk wonder zijn, als de Heere naar Zijn grondeloze barmhartigheid onzer mocht gedenken.

O, dat er iets van dat liefelijk tezamen zijn, van dat eendrachtig verenigd zijn mocht gevonden worden waarover wij, enkele dagen geleden pas, mochten spreken, toen de Geest uit de hoge op de eerstelingen van 't Pinksterfeest werd uitgestort en ze tezamen mochten verkeren in liefde en in vrede, bekwaam gemaakt verkondigers te mogen zijn van Jehovah's eeuwige deugden en volmaaktheden, om straks uit Jeruzalem uit te gaan, onder de kruisbanier van Christus Jezus, vrede verkondigende, dien die verre en nabij zijn.

Maar ach vrienden, nu is er onder ons een schreiende nood, en die nood, bestaat hier voornamelijk in: gelijk de ervaring ons leert, is er nog een, betrekkelijk groot aantal mensen, (wij herzeggen een betrekkelijk groot aantal) die zoekende zijn, die vragende

zijn, die zuchtende zijn, die uitzien naar een woord des Evangeliums, naar het levende Gods woord, wij ervaren het hoe soms van heinde en ver de mensen samen komen om Gods woord te horen. Maar nu is er een klacht, een bede, die uit hen opgaat en deze is dat de Heere arbeiders mocht schenken, herders en leraars geven die bedeed zijn met Goddelijke wetenschap en verstand.

Dat, vrienden, is een van de bijzondere behoeften, dat de Heere arbeiders uitstote in Zijn wijngaard, die bekwaam gemaakt zijn om Zijn kudde te leiden met wetenschap en verstand in de grazige weiden van Gods eeuwig blijvend getuigenis.

Vrienden, die behoefte, het gevoel van dien nood, mocht ze ons binden aan Jehovah's genadetroon; mocht ze ons biddend doen zijn tot de eeuwigen Jehovah, onder de invloed van Zijn Heilige Geest, als een enig man. Dat de Heere ons die mannen geven mocht, die de arme behoeftige zielen verkwikken, en die de staf van liefelijke samenbinding mochten doen bloeien.

Het is een eeuwige weldaad dat God Zijn kerk gedenkt om te geven, mannen die in waarheid vervuld zijn met innerlijke zeisbezorgdheid over het waarachtige heil van arme zondaren.

Toehoorders, het is alles verzonddigd in het jaar dat voorbijging. O, als de Heere handelde met ons naar onze overtredingen, wij hadden geen plekje om te bestaan voor het aangezicht van de levendige God. Maar nu is er een lief woord in de Bijbel. U zult zeggen, alle woorden in de Bijbel zijn toch lieve woorden. Dat is ook zo, maar dit is: "Om Sions wil zal ik niet stil zijn en om Jeruzalems wil zal Ik niet zwijgen, tot haar gerechtigheid voortkome als een glans, en haar heil als een fakkel die brandt".

O, het geeft ons hoop, dat God het nog eens doen zal, als wij bemerken hoe Hij in de donkerste dagen voor de kerk van God het heerlijkste licht heeft doen opgaan, in de benauwdste tijden Zijn kerk de heerlijkste uitkomst geschonken heeft, en in tijden waarin het niet verwacht kon worden de grootste wonderen verricht.

En nu, vrienden, God is niet veranderd en Hij is het nog die betuigt: "Ik doe het niet om Uwentwil maar om Mijns heiligen naamswil".

O, dat woord in het laatste boek van het Oude Testament: "Ik, de Heere, word niet veranderd, daarom zijt gij kinderen Jacobs niet verteed", het geeft ons hoop. Mocht de Heere dat woord ook aan ons nog vervullen tot prijs van Zijn eeuwige Naam, tot blijdschap van de troongeesten daar Boven en tot zaligheid van arme zondaren, tot beschaming van de vijand, die altijd op de loer ligt, om dat kleine hoopje, de nachthut in de komkommerhof, te verdelgen.

En mochten er zijn die uitroepen "wat zal er van worden!", wanneer ze neerzien op de amechtige kerk, hoort dan het woord des Heeren "Vreest niet gij wormke Jacobs" enz.

Komt vrienden laten wij dan, eer wij de woorden van onze tekst nader beschouwen, het aangezicht des Heeren zoeken.

Zingen Psalm 84: 5.

Vrienden, deze laatste drie verzen van Mattheüs 9 vers 36 zijn de slotsom van het gehele kapittel. De Heere Jezus heeft vele wonderen gedaan, zoals ons dit in het kapittel is vermeld. Een geraakte genezen, het dochtertje van Jairus opgewekt, blinden ziende gemaakt, een stomme en een door de duivel bezetene doen spreken, in één woord, niets anders had de Heere Jezus gedaan dan wèl, aan armen en ellendigen. En hoe wordt nu dat werk van de Zoon van God van de lijdende Hoge priester der mensen ontvangen? Dat wordt ons nu verhaald in het 34ste vers.

Het werk dat de Zoon van God verricht ook bijzonderlijk dat laatste, namelijk het

uitwerpen van de duivel en het doen spreken van de stomme wordt voor duivelswerk uitgekreten. Immers het Farizees geslacht zegt: "Hij werpt de duivel uit door de overste der duivelen". En, ach, vrienden, toen ging Jezus door alle steden en vlekken, predikende het Evangelium der Koninkrijks. Hij bleef niet in de grote aanzienlijke plaatsen maar ging in de arme vlekken om het Koninkrijk des Evangeliums te verkondigen en de zieken van alle kwalen te genezen.

En nu komen wij aan de verzen van onze tekst:

En Hij de scharen ziende werd innerlijk met ontferming bewogen over haar, omdat ze vermoeid en verstrooid waren, gelijk schapen, die geen herder hebben.

Toen zei hij tot zijne discipelen: "De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. Bidt de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote".

Wij vinden dan hierin 5 punten opgesloten:

1. Jezus' ontferming;
2. Jezus' kudde;
3. Jezus' klacht;
4. Jezus' bevel;
5. Jezus' arbeiders.

Mij dacht, toehoorders, dat deze verzen een inleiding waren op het volgende kapittel, namelijk op kapittel 10. Deze verzen aan onzen tekst toch staan tussen hoofdstuk 9 en 10 in, Waar in kapittel 9 de wonderen van ontferming door de Eeuwigen Immanuël verricht, verhaald worden, daar zien wij in kapittel 10, de uitzending van Zijn twaalf discipelen om te gaan door de steden Israëls tot de verloren schapen van het huis Israëls, om te verkondigen: "het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen".

In onze gedachten zien wij een grote menigte mensen, een grote schare die saam gekomen was, óf om de wonderen die ze van Jezus gehoord hadden óf om welke oorzaak ook, om Hem te zien.

Dus een menigte van mensen. En nu staat er zo: "en Hij de schare ziende". Geeft dat ons niet wat te denken? Heeft ons dat niet wat te zeggen, als er zo uitdrukkelijk staat "en Jezus de scharen ziende"? Hoe zag Jezus die scharen? Gelijk wij, arme schepselen, U daar neergezeten zien?

Gewis nee, vrienden! Wel ook door het natuurlijk oog zag Jezus de scharen, maar dat bedoelt de Heilige Geest hier niet, dat Hij de schare uitwendig zag. Maar dit betekent het, dat Jezus als de alwetende Jehovah, God en mens in één persoon, die scharen naakt voor zich geopend liggen zag, met haar vele zorgen en zuchten, ook de harten van degenen, die nog onbekeerd waren, in één woord Hij doorzag met Zijn alwetend oog hoofd voor hoofd en hart na hart. Hij kende ze op de volmaaktste wijze. Gelijk Hij ook in deze ogenblikken van af Zijn hemeltrou, de harten van de kleinste kinderen af tot de oudste en verstoktste zondaren toe gadeslaat en ze open ziet liggen voor Zijn alwetendheid, want Hij doorzoekt met Zijn alwetend oog elk sterveling.

1. Zó ziet Jezus de scharen, vrienden, en nu wordt er ogenblikkelijk achter gevoegd ***"dat Jezus met innerlijke ontferming over haar bewogen werd"***.

Daar was een grote menigte. Hoe veel mensen er waren, staat er niet. Het is altijd een klein kuddeke geweest, waar bijzonderlijk de Heere Jezus Christus, de Middelaar en Zaligmaker op neerziet. En, vrienden, nu werd Hij over de scharen met innerlijke ontferming bewogen.

Naar zijn Goddelijke majesteit en genade doorzag Hij daar de harten der mensen,

Maar naar Zijne mensheid was Hij die medelijdende Hogepriester, die medelijden hebben kon met al de ellende, al de noden, van een ieder in het bijzonder en met elk op zijn wijze, want daartoe was Hij gekomen tot Zijn arm volk. Wat is dat, met innerlijke ontferming bewogen te zijn? Wilt u het met een natuurlijk voorbeeld opgehelderd zien? Daar komt een bedelaar en die man ziet er aller-ellendigst uit, ternauwernood kleren aan om zijn naaktheid te bedekken; hongerig en dorstig als hij is, jammert en kermt hij om een gift.

En nu moet u toch wel een versteend hart hebben, als u zulk een arme, zulk een ellendige, zo geheel en al ledig laat henen gaan en hem de hongerdood prijs geeft; alle hulp weigeren zoudt. Maar nee, u zijt op het gezicht van zulk een ellendige volvaardig in Uw gemoed om zulk een arme te helpen in al zijn nood. Vrienden, op een volmaakte en goddelijke wijze is er bij de Eeuwige Jehovah een ontferming over ellendigen. O, die innerlijke ontferming die de dierbare Zaligmaker heeft over de ellendige, wordt ons die niet beschreven en uitgedrukt in de woorden: dat Hij gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is?

Ja maar, zult u zeggen hoe was het dan met deze menigte gesteld? Was ze dan in zulk een ellendigen toestand?

2. Ja, vrienden, en dan zien wij hierin ons tweede punt namelijk, "*Jezus' kudde*".

Die kudde wordt getekend en beschreven. Niet hoofd voor hoofd, niet geheel, maar van enkelen onder die scharen worden de eigenschappen opgenoemd en deze eigenschappen zijn: vermoeidheid en verstrooidheid. Dat woord verstrooid betekent "verwaarloosd".

Eerstens dan: de schare was vermoeid. Zou dat bij die enkelingen onder de scharen een natuurlijke vermoeienis geweest zijne vrienden? Nee bij hen was het een geestelijke vermoeienis. En waardoor wordt een mens vermoeid? Door hard werken of door zware lasten te dragen. En ach, vrienden, die enkelen onder die grote schare, die vermoeiden genoemd werden, waren vermoeid van lasten hun opgelegd door Farizeeërs en Schriftgeleerden, die hen gaven gebod op gebod, en regel op regel. Zij, die op de stoel van Mozes gezeten waren, belastten de mensen met lasten te zwaar om te dragen, en welke de ziel geen vrede konden aanbrengen. Maar hoe waren die mensen dan vermoeid geworden? Hoe waren zij, die daar tot Jezus kwamen om hun ziel bevredigd te krijgen, met God dan gesteld?

Enige maanden geleden was de boetbazuin door Jeruzalem gegaan, Johannes de Doper had het woord gepredikt: "Bekeert U, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen" en zo had Johannes de bediening des Evangeliums voorgesteld, welke prediking ingeslagen was in de harten van vele zielen die, dodelijk gewond, niet meer genezen konden worden dan door Jezus alléén.

Integendeel, waar een Johannes de Doper geweest had op Hem, die straks komen zou om zelf te getuigen "Zalig zijn de armen van Geest; zalig zijn ze die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; zalig zijn ze die treuren want ze zullen vertroost worden", daar konden ze niet anders dan door die Heelmeester van de hun geslagen wonden worden genezen.

Nee, die zielen waren door schuldgevoel getroffen en verslagen, en waar de ziel door schuldgevoel getroffen en verslagen neerligt door de werking des Heiligen Geestes, daar kan hij nooit meer door enig Leviet of priester genezen worden; daar moet de barmhartige Samaritaan er aan te pas komen. Zulk een mens dorst naar gerechtigheid, hongert naar het brood des levens, treurt over het Gods gemis, kan geen vrede vinden, want de weg, de wijze waarop en de persoon waardoor hij bevredigd moet worden is voor hem onbekend. En zie, daar ziet nu de Heere met tedere ogen aan die vermoeiden

en beladenen, waarvan Hij zelf op een andere plaats komt te getuigen: "Komt allen tot mij, die vermoeid en beladen zijt en ik zal U ruste geven".

Ja, Zijn ingewand rommelt van eeuwige liefde en ontferming over vermoeide en verstrooide schapen. En wat is de eigenschap van een vermoeid en verwaarloosd schaapje? Daar staat verstrooid, dat betekent verwaarloosd. En wat is een verwaarloosd schaapje van Christus?

Een schaapje dat dorst naar Jezus' gerechtigheid, een schaapje dat dorst naar vrede, en dat naar de gezegenden Zaligmaker uitgaat. Een schaapje dat verwaarloosd is, ziet uit naar de waarachtige en zuivere bediening des evangeliums.

Maar nog meer. Het is inwendig ontdekt aan zichzelf en bezieet zich als één die nooit weer met God bevredigd zal kunnen worden. Aan zulk een schaapje nu moet het evangelie verkondigd worden van de gekruiste Immanuël, maar geen pakken en lasten worden opgelegd, als: "dat moet u doen, en dat u moet laten", gelijk zoveel predikers heden ten dage doen, die de mensen lasten opleggen te zwaar om te dragen, maar ze raken ze zelf met de vinger niet aan.

Alleen dan wordt de deur des evangeliums voor een arme ziel ontsloten als gepredikt wordt Christus en dien gekruist. Een wettische bediening sluit de deur voor gebonden zielen, maar een evangelische bediening ontsluit de deur voor arme en vermoeide zielen. Laat ik eens vragen vrienden; Zijn er soms van die afgetobde, zuchtende, moedeloze en bij de pakken neerzittende zielen hier, die bij zichzelf zeggen: "Wat zal er toch éénmaal van mij worden", die al meer en meer ontdekt worden aan de, in hun ogen bestaande onmogelijkheid om vrede met God voor hun zielen te erlangen? Hoort dan juist hier, mijne vrienden, hoe Jezus over dezulken met innerlijke ontferming bewogen was en hoe de ingewanden van de eeuwigen Immanuël rommelen van barmhartigheid om zulken genadig te zijn.

Ziet, dat is Jezus' kudde. Ze was er slecht aan toe. Die kudde er slecht aan toe? Zult u zeggen. Ja, vrienden, ze had wel herders maar die kenden de Heere Jezus niet. Want, ze dwaalden als schapen die geen herder hebben.

En ach, vrienden, wanneer een schaapje nu verstrooid raakt van de kudde, komt het uit zich zelve nooit weer terecht. Geen een schaapje dat van de kudde afdwaalt, komt terug en daarom is dat beeld zo lief van die opzoekende herder die dat afdedwaalde en verstrooide schaapje op Zijn schouder neemt en weer bij de kudde brengt. En daar wisten die herders, die Farizeeërs en Schriftgeleerden, niets van. Het verstrooide verzamelden ze niet, het kranke gaven ze geen medicijn, hongerigen voedden ze niet en dorstigen onthielden ze het levende water. Ze verkondigden niet de Eeuwigen Immanuël Gods en der mensen. Ze hadden geen barmhartigheid over de kudde, want ze hadden zelf nooit barmhartigheid geproefd en gesmaakt. En juist dit alles wist Jezus "de scharen ziende", en daarom werd Hij met innerlijke ontferming over die kudde bewogen, en uitte Hij een klacht waarmede wij komen tot ons derde punt, namelijk: Jezus' klacht.

Maar laat ons een versje zingen.

3. Vrienden, daar volgt nu een klacht.

En welke? Jezus wendt zich tot Zijn discipelen en zegt: "*De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. Bidt de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote*".

Het eerste gedeelte van deze woorden, zouden wij een verblijvend teken kunnen noemen. Want, gemeente, u begrijpt wel, nietwaar, als de Zaligmaker zegt, dat de oogst groot is, dat Hij daar niet mee bedoelt dat grote aantal mensen in zijn geheel,

maar dat er onder die scharen waren die Hem toebehoorden; die waren uitverkoren van voor de grondlegging der wereld. Deze moesten nog toegebracht worden tot de gemeente die zalig wordt. Of zou het geen verblijdend teken te noemen zijn als ook onder u, gemeente, ja dat er in gans Nederland nog velen gevonden werden die toegebracht mochten worden tot de gemeente die zalig wordt. Want in de veelheid der onderdanen zal 's Konings heerlijkheid bestaan.

Maar aan de andere zijde was het tweede gedeelte dezer woorden ontmoedigend, als wij horen moeten de klacht; "de arbeiders zijn weinige"! Verontmoedigd? Begrijpt u dat, mensen? Hoe kon de Heere Jezus zeggen, dat de arbeiders weinige zijn en er waren honderden Schriftgeleerden en Farizeeën, die het volk onderwezen en predikten?

Ja, vrienden, Christus als de Opperste Herder en Leraar kende die leraars niet en daarom gaat hij die ganse schaar van geleerden voorbij en zegt: "de arbeiders zijn weinige". Vrienden, zouden het heden ten dage ook niet slechts "weinige" zijn, die het heil, het geestelijk welzijn van Jezus' kudde beogen? Weinigen die de arme, verlegene zielen, die dorsten naar 't levend water en hongeren naar het brood des levens, kunnen verzadigen? De weinigen, die versmaden en de door zware lasten gebogenen kunnen oprichten? Ik vraag U, zouden zulke arbeiders er vele zijn? O, ja, er zijn er bij duizenden en er worden er bij honderden gekweekt, maar God kent en erkent alleen dezulken wien het eerlijk en oprecht te doen is om de welstand van het arme Sion, om de waarachtige bekering van arme zondaren, die het volle gewicht en het belang van hun medezondaren op reis naar de eeuwigheid gevoelen. Zouden die er wel zo vele zijn? Nee, vrienden velen zijn wel verleiders maar geen leiders te noemen. De dagen zijn boos, vrienden, de duivel is listig, brandstapels worden er wel niet meer opgericht, maar valse lieden leiden de armen zondaar onder satans leiding, op reis naar de ontzaglijke eeuwigheid. Stenen worden voor brood gegeven, menigmaal ontmoet men arme mensenkinderen, die zuchten naar de zuivere bediening des woords. Ja vrienden, die valse leraren, ze verleiden de scharen en een zwerm van ketterijen, openbaar en bedekt, wordt uitgestort over de zielen der arme medereizigers naar de eeuwigheid. En nu is het nog een wonder, mensen dat het ons nog gegund mag worden samen te spreken over het heil van arme zondaren, opdat zielen mochten gewonnen worden voor het hemels koninkrijk.

Jezus' klacht was: "de arbeiders zijn weinige."

En, vrienden, is het wonder, dat waar nu honderden verleid worden en men mensen ontmoet wier ziel behoefte heeft aan dat brood des levens, en ze moed scheppen dat God Sion zal gedenken, is het daar wonder, dat Jezus' bevel, ons 4e punt, gehoord wordt in welken weg voorziening in dien nood is te verkrijgen, namelijk in de weg des gebeds, welks bevel luidt: Bidt dan de Heere des oogstes, dat hij arbeiders in Zijn wijngaard uitstote. Vrienden, bidden om arbeiders wordt wel gedaan, o, zeker, maar alle bidden om arbeiders is Gode niet welbehaglijk.

Ik durf verzekeren, als Gods gemeente tot gebedsoefening mag komen, voortvloeiende uit medelijden voor de arme zielen op reis naar de ontzaglijke eeuwigheid, dan zal de Heere betonen een hoorder en verhoorder des gebeds te zijn. Dat geroep alleen om arbeiders zal God verhoren en Hij zal geven arbeiders in Zijn wijngaard tot eer van Zijn Zoon en uitbreiding van Zijn eeuwig Koninkrijk. Vrienden, daarmee zijn wij ons vijfde en laatste punt, namelijk Jezus' arbeiders, genaderd.

O, een kostelijke erfenis is het die God Zijn kerk geeft, vrienden, en een bewijs dat Gods ontferming in het bijzonder over Zijn volk is. En nu, op welk een wijze moet dan het gebed om deze arbeiders worden ingericht? De Heere Jezus, vrienden, is een

wondervolle onderwijzer. Hij zegt dat ze zullen bidden, maar zegt ook hoe ze zullen bidden. "Bidt dan de Heer des Oogstes dat Hij arbeiders in Zijn wijngaard uitstote. "Arbeiders uitstoten".

Dat woord "uitstoten" wat betekent dat? Het geeft te kennen dat wie God wil gebruiken in Zijn dienst, Hij ze nemen zal, al is het dat ze niet willen, niet kunnen, niet durven doen. Ja al ware het, dat de mens alle op- en tegenstand bood, God zal hen door Zijn onweerstaanbare werking des Geestes inwinnen voor die bediening. Wien God geleerd heeft weet er iets van af op welke wijze de Geest des Heeren werkt om alle tegenwerpingen die de ziel mocht maken weg te nemen.

Vrienden, God zelf zal deze arbeiders uitstoten die getuigenis zullen geven van Zijn eeuwigen naam. Hij zelf zal ze daartoe roepen en ze zullen van Gods wege daartoe gezet worden.

Die arbeiders nu, vrienden, ontvingen een boodschap, welke ze de volken hadden te brengen, namelijk: "Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen", namelijk het koninkrijk der genade. Ze konden nog niet verkondigen de gekruiste Christus, want waar Christus gekruist en op welke wijze Hij gekruist zou worden, konden ze niet prediken, aangezien dit nog niet geschied was, en de Geest nog niet was uitgestort.

Ten tweede, de Heere Jezus zegt hun, hoe ze zullen ontvangen worden. "Ziet, ik zend u als schapen in het midden der wolven".

Ze moesten niet veel eer en aanzien verwachten, maar integendeel verdachtmaking en bespottung. Ze zouden vervolgd worden van stad tof stad. Maar ze behoefden niet bevreesd te zijn, want God zelf zou hen beschutten, want als God spreekt, wie zal Zijn woord dan keren.

Dan alleen zal er van overwinning sprake zijn. Nog iets anders. Zij, die uitgezonden worden zal God niet ledig terug zien keren. Hij zend ze uit met talenten en versiert ze met genade. Maar ook zegt Hij, hoe de arbeiders zich gedragen zullen.

Paulus schrijft hiervan aan Timotheüs en wat staat dan die arbeiders ten dienste om dat alles te verkrijgen?

- Ten eerste een nauwe gebedsoefening tot de gezegenden Middelaar, om van Hem wijsheid te ontvangen, om af te smeken bedeed te worden met de gave om de verborgenheden van Zijn koninkrijk te verstaan.
- Ten tweede gebedsoefeningen om der gemeente bijzonder nuttig te mogen worden. Een oud spreekwoord zegt: "Wanneer de gemeente de leraar zal vol bidden, dan zal de leraar de gemeente vol preken, maar wanneer de gemeente haar gebed verliest dan zullen de dauwdruppen weinige zijn.
- Ten derde: Gods getuigenis zal biddend onderzocht worden tot onderwijzing en lering dergenen, die tot de bediening des woords geroepen zijn. Opdat ze in kennis en wijsheid aangaande de dingen van het koninkrijk Gods zullen toenemen, deze dingen tezamen bespreken met hen die van Gods wege daartoe verordineerd zijn.

Vrienden, de Heere Jezus begon Zijn discipelen te leren en te onderwijzen. Dit hebben de Apostelen voortgezet. Timotheüs was een leerling van Paulus, Ignatius van Johannes. Zo is het te allen tijde bewezen dat het nuttig en nodig is door samensprekingen elkander te onderwijzen en op te leiden om ten slotte onder de leiding des Heiligen Geestes te geraken en in de kennis van het Goddelijk Wezen en Zijn Eeuwigen naam op te wassen.

En ach, vrienden, nu zullen wij morgen weer vergaderen, en dan zal ook deze belangrijke zaak ter sprake komen, namelijk, op welk een wijze mij het meest blijken

zal, u nuttig te zijn geweest, met het prediken van 't evangelie der genade. Ach, vrienden, dat de Heere zelve zijn zegeningen over deze besprekingen geven mocht! En wend ik mij in de eerste plaats tot mijn ambtsbroeders in het midden van ons. De Heere geve ons de genade dat wij morgen samen mogen zijn met innerlijke behoeften der ziel, om te spreken over de belangen van Zijn erfdeel. De Heere versiere ons met genadegaven om Zijn kerk te stichten, om Sion op te bouwen, satan afbreuk te doen, en dat wij door des Heeren barmhartigheid zondaren tot zijn koninkrijk mochten toebrengen.

O, dat ons het gebed van de hemel geschonken worde, om eendrachtig vervuld te wezen met gevoel over het heil van onze medestervelingen, dat Sion ontvangen mocht arbeiders die het waarachtige belang beogen van de Kerk van God en die vervuld zijn met zorg voor het heil van arme zondaren. Dat wij in eensgezindheid, broeders, mogen tezamen wezen en dat de vrucht van de besprekingen gezien worden tot in lengte van dagen, Gods arme kerk tot heil. Dat dit onze innerlijke zielewens worde, opdat wij met zielebanden aan dit versmade erfdeel mogen zijn verbonden.

Wij allen hebben het diep verzondigd maar deze een hope blijft ons over, dat God de getrouwe is en blijft en Hij het is die getuigt: "Ik ben met ulieden tot aan de voleinding der wereld".

Want Hij alleen is het die het ons toeroept: Om Sions wil zal Ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal Ik niet stil zijn tot haar gerechtigheid zal voorkomen als een glans en haar heil als een fakkel die brandt" Hij zelf heeft beloofd dat Hij tot in eeuwigheid Zijn Sion zal gedenken. En als dan straks de genadetijd voorbij zal zijn gegaan, en alle middelen der bediening zullen zijn beproefd, en het Koninkrijk zal overgegeven worden aan Hem, Die alles in allen zijn zal. O, vrienden dan zullen wij die Jezus eeuwig dienen en drinken van dien nieuwe wijn in het hemels Koninkrijk van eeuwige vreugde, en eeuwige blijdschap. Daar zal dan zijn eeuwige vrede en de verlost en zullen vervuld zijn met de zaligheid van een Drieënig en eeuwig God. Amen!

6. "DE LIEFELIJKE NABIJHEID GODS"

NAAR AANLEIDING VAN Psalm 27: 4

Psalm 84: 1

Psalm 84: 2

Psalm 27: 2 en 3

Psalm 74: 14

Psalm 84: 5

Lezen Psalm 27

Geliefde toehoorders!

Mus en zwaluw te benijden, omdat ze in de nabijheid van des Heeren huis haar nest mogen bouwen, is toch wel een duidelijk bewijs, dat er bij zulk een ziel een innerlijke, zielzaligende, levendige kennis van de eeuwig levenden God aanwezig is! Zo heilbegerig te zijn naar de eeuwige, naar de tedere, naar de innerlijke gemeenschap van God de Heere, zo zelfs, dat een mus en zwaluw het voorwerp onzer benijding is, o! dat spreekt wel in de eerste plaats van een levendig besef en gevoel, van een innerlijke smart over het gemis van de tedere, liefelijke gemeenschap des Heeren.

Dat nu, vrienden, was het geval met koning David, met de Psalmist uit de 84^e Psalm. David kon buiten God en Zijn zalige gemeenschap niet leven, daarbuiten had hij geen leven voor zijn ziel, dat te moeten missen, was voor hem een ondragelijke last.

De Heere had naar Zijn vrijmachtig welbehagen de tabernakel, de tent der getuigenis verkoren, om daar Zijn heerlijkheid en heilgeheimen aan Zijn verwachtend volk te openbaren en te ontsluiten. En vandaar de zo innerlijke, zielschokkende en in deze Psalm beschamende uitroep: "Mijn ziel bezwijkt van verlangen!" Naar wat?

Naar de voorhoven des Heeren om God, de Heere, in Zijn eigen verordeneerde weg zalig voor zijn ziel te mogen ontmoeten. Zes dagen, vrienden, liggen daar weer achter ons. Zes dagen, waarin een elk zijn beroep mocht uitoefenen, kracht van God gekregen, om uit te gaan en de zesdaagse arbeid te mogen volvoeren.

En ziet, de deuren van deze tent mochten aan de morgen van deze dag weer ontsloten worden, en wij mogen weer saam vergaderen rondom het eeuwig, dierbaar Godsgetuigenis.

Het was mijn wens om een vraag tot u te richten. Was er ook deze morgen, toen u uw woning verliet, iets van dat inwendig verlangen, dat inwendig zuchten en roepen tot God de Heere: "Ach, Heere! wanneer zult u toch komen, ach Heere! mocht Gij Uzelf eens genadiglijk aan mijn ziel openbaren, mocht ik van U een zegen, hetzij een beschamende of vertroostende zegen ontvangen, naar dat u dat nuttig en nodig voor mij keurt."

O, wat zou het gelukkig voor u zijn, als er onder u gevonden mochten worden met zulke zielsbegeerten in de ziel. O, mocht een nietig schepsel, wiens adem in zijn neusgaten is en die voor God stof en as is, onrein en walgelijk, maar uit des Heeren mond door Gods woord begerig zijn iets te ontvangen. O, als er maar iets in onze ziele mocht zijn, al was het dan niet in die sterke mate als in de 84^{en} Psalm.

Nu vrienden, wij zullen bij Davids zielsbegeerte in deze morgenstond een poosje vertoeven met elkander, en ik wens van God genade te mogen ontvangen, dat enigszins voor u te ontwikkelen, en dat u iets mocht horen van het ruisen der voetstappen van de man Gods, dat de Heere tot uw ziel mag spreken, opdat u daar iets uit mocht ontdekken en vinden, dat enige innerlijke overeenkomst heeft met uw eigen

zielsgestalte, en zo de waarheid de gordel uwer lendenen ze in de geestelijken strijd, om straks de tempel te verlaten met het inwendig getuigenis in de ziel: het was mij goed aan die plaats te zijn geweest, want door het dierbare woord Gods is voor mijn ziel de donkerheid opgeklaard.

Dat wij dan verwaardigd mogen worden op grond van Gods woord te mogen ervaren, dat de Heere tot onze ziel gesproken heeft en daardoor inwendig het besluit op mogen maken, dat wij deel hebben aan de erve der heiligen in het licht en dat Goddelijk geestelijk leven door Zijn getuigenis aan onze ziel mocht worden geopenbaard. Nu, God de Heere, schenke ons dit allen uit louter genade om Christus' wil.

Tekst Psalm 27, vs. 4.

"Eén ding heb ik van den Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik alle de dagen mijns levens mocht wonen in het Huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn Tempel."

Dit is een geloofspsalme van de man naar Gods harte. Hoewel door vele zwaarigheden gedrukt, en als in ballingschap verkerende, veel druk, veel moeite hem omringde, denk nochtans niet, vrienden, dat hij moedeloos daar neerzat. Nee, immers zien wij, dat onder alle druk en zwaarigheden en kwellingen, hetzij inwendig of uitwendig, het Goddelijke, het zielzaligende geloof doorstralen, dat hij met zijn sterken Verbonds-God mocht oefenen. Het was echter niet altijd zo met David, vrienden, gelijk ook niet met al Gods kinderen.

O, nee hij had wel eens uitgeroepen, "Ik zal nog een der dagen door Saul's hand omkomen", maar nu hij in de zalige gemeenschapsoefening met zijn God mocht delen, nu kon hij zeggen: "De Heere is mijn Licht, voor wie zou ik vrezen".

O ja vrienden, wanneer God, de Heere, met Zijn zaligende gunst in onze ziel is, al is het dan, dat wij te midden onzer vijanden verkeren, al is het, dat wij ons in het allerhachelijkste gevaar bevinden; dan kunnen wij uitroepen: "Voor wien zou ik vrezen? en voor wien zou ik vervaard zijn?"

Maar er was één ding, dat David drukte, meer dan alle anderen, en daaruit blijkt nu juist, dat David een echt kind Gods was. En wat was dat?

Het was, dat hij zo ver verwijderd was van het huis des Heeren, van de plaats, waar Jehovah zich kwam te openbaren, dat hij verstoken was met de feesthoudende menigte op te gaan om God de Heere in de weg Zijn inzettingen te mogen ontmoeten.

Vrienden! David was in deze Psalm, en in Psalm 42, 63, 82 en in nog zo vele andere tot een beschamend voorbeeld voor al diegenen, die buiten de inzettingen en ordonnantiën Gods kunnen leven en verkeren. Dat deed Koning David niet, vrienden. Nee, want wij horen het hem uitroepen:

"Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel."

Wij vinden hier dan in onzen tekst vier zaken, waar wij Uw aandacht bij wensen te bepalen.

1. Bij Davids reine zielsbegeerte.
2. Bij Davids heilige woonplaats.
3. Bij Davids dagelijkse Sabbat.
4. Bij Davids lust en vermakelijke zielearbeid.

1. In de eerste plaats zeiden wij bij, **Dauids reine zielsbegeerte**. *Een ding, zegt hij, heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken.*

Toehoorders, dat is geen werk van de benedengrond. Nee, het is een plant van boven. Bij de gevallen, natuurlijke mens kan er niet een reine begeerte uit het hart opgaan, kan er ook nooit een reine begeerte naar God om God en tot God zijn. Want er zijn in de natuurlijke mens geen andere dan deze drie boze begeerten, n.l. de *begeerlijkheid des zondigen vleeses, de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens*. Het hart des gevallen mens is niet te verzadigen, de ogen niet te voldoen met te zien naar alles, dat vergankelijk is.

Maar de reine begeerte naar God en dus ook het innerlijk verlangen van David naar zijn Heere, dat was gewrocht door Gods gunst in zijn ziel. Want wat God werkt, keert uit God tot God. De gevallen natuur van de mens is toomloos in begeren naar alles, wat buiten God is. Maar hetgeen uit God geboren is, zoekt naar God en kan buiten God niet leven. Daarom kunnen wij het noemen een reine begeerte en die begeerte heeft één doeleinde, namelijk: ze strekt zich uit naar een levendige gemeenschap met God de Heere. Die begeerte wordt genoemd in spreuken: "Een boom des levens" Laat mij even een vraag mogen doen.

Als hier in deze tekst David zegt: "Een ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken", dan begeert hij geen naam, geen geld, geen goed, geen eer, geen vrijheid; hij begeerde wat zijn vlees niet kan begeren, hij begeerde gemeenschap, hij begeerde een nabij-leven, hij begeerde zaligen omgang met God drie-enig.

Dat alles alleen kan zijn ziel verzadigen, en naar de mate nu, dat hij die gemeenschap moest missen, naar die mate wordt de begeerte zijner ziel levendiger.

Wat denkt u van uzelf, vrienden? Zou er ook zulk een begeerte in uw ziel aanwezig zijn bij tijden en ogenblikken? Is het u ook een zielesmart God te moeten missen? Zijn gunst en gemeenschap te moeten derven? Het gevoel te moeten omdragen hij God niet gedachtig te zijn, en dat wel enkel en alleen om God, niet om de hemel, maar om God en om God alleen?

God te begeren om God, God lief te hebben om God. Ik geloof, dat er weinig mensen in de wereld zijn tegenover die, die God niet dienen. O vrienden, welke ziele dorst naar God in ons midden? De hand op het hart, welke ziel is er, die moet roepen met Groenewegen: "Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Hem is een eeuwig zielsverderf."

O, laat mijn ziel leven, ik verlang naar Uw heil, gelijk David in de 119e Psalm. Waar vinden wij dat nauwe, dat innerlijke, zielzaligende leven, die nauwe vereniging met God, o, niet te kunnen dragen, wanneer wij de Heere missende zijn voor onze ziel. O, waar wordt dat tegenwoordig gevonden; het is zo hoogst zeldzaam in onze donkere dagen.

2. Laat ons nu in de tweede plaats *de heilige woonplaats van David eens bezien*. Wij lezen: "Een ding zal ik zoeken", namelijk: "dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren".

Dat zal ik zoeken, zegt David, om met de feesthoudende menigte op te gaan naar de tempel. En dat niet te laat zoeken, niet zoeken gelijk vele mensen zoeken in ellende, in zwarigheden en tegenspoed, en dan God zoeken ongestadig.

Nee, God zoeken rusteloos, omdat men buiten Hem niet leven kan. De ware grondslag is niet te kunnen rusten, dan in de gemeenschap Gods, en daarom, Dauids heilige woonplaats was de tent der samenkomst, want destijds, toehoorders, was er nog geen tempel. Die heeft Salomo later gebouwd. En daar zijn alle geestelijke Davids recht op hun plaats. Niet waar de wereld gediend wordt, niet waar de duivel triomfeert, mijn

vrienden, maar daar er iets van God ontdekt wordt, van Zijn Goddelijke deugden, eigenschappen en volmaaktheden, daar roepen ze uit: "Hier wijdt mijn ziel met een verwonderend oog".

Ziedaar, is het Gods volk om te doen, daar zijn de geestelijke Davids eerst recht in hun element, waar ze Gods voetstappen mogen aanschouwen. De tempel van Salomo was met al zijn schaduwen een beeld van de geestelijken tempel Gods, die tot aan het eind der eeuwen door Jezus Christus zelf zal worden opgebouwd, totdat de volheid der heidenen zal zijn ingegaan, en de laatste uitverkorene tot dien geestelijken tempel zal zijn toegebracht. En dan zal straks in de eeuwigheid Jehovah zijn alles en in allen voor zijn arm volk, dan zullen alle schaduwen weg vallen en zal het alleen een zinken en verdrinken in God zijn.

Hier is het nog maar bij tijden en ogenblikken, dat Gods volk eens recht Sabbat viert, daar zal het een eeuwige Sabbat zijn; maar zal dat ons te beurt vallen, dan zal hier het Sabbatswerk een aanvang moeten nemen.

3. Ten derde zullen wij vertoeven bij *Davids alledaagse Sabbat*. David wenste, *te onderzoeken in het huis des Heeren*.

Dus niet om in dat huis niets te doen. Nee, maar om daar geestelijken arbeid te verrichten. Die Sabbat is zulk een geestelijke gave van God. Mag ik daarop uw aandacht eens vestigen?

In Edens hof heeft God ons een Sabbatdag gegeven. deze heeft God de Heere zelf geheiligd, en aan Adam gegeven, om zich in het werk der schepping bijzonderlijk te verlustigen. Maar in de bondsbreuk van Adam hebben wij die dag verloren, voor eeuwig verloren, zodat wij met alle recht de natuurlijken mens moeten toeroepen: "Gij hebt nog nooit een rechten Sabbat gevierd".

Maar kinderen Gods in ons midden, wat u in Adam verloren hebt, is in Christus hersteld en dus hier proeft elk kind Gods iets van de geestelijken Sabbat, dat het is gelijk in Gods woord geschreven is: "Daar blijft dan een rust over voor het volk van God".

Vrienden, dat was Davids gemakkelijkste bezigheid, zielsarbeid. Die dag is voor Gods kind een dag om van zijn dagelijkse arbeid te rusten, en zich in het bijzonder te verlustigen in het wonderlijke herscheppingswerk.

Wij zien dit in de oude Anna, de profetes; ze was hoe oud ook, jong in het herscheppingswerk, want ze was alle dagen vastende en biddende, God dienende dag en nacht in de tempel. En o! dit is de keus, dit is de lust van al Gods volk, wanneer ze bij hun hart zijn, om God te dienen en te verheerlijken, zich te verlustigen in dat wonder der genade, in het grote herscheppingswerk.

O, mocht het maar veel onze begeerte zijn, om maar veel boven het stof te verkeren. Dat was Davids werk om in des Heeren tempel te onderzoeken, en waartoe? ***Om de lieflijkheden des Heeren te mogen aanschouwen.***

4. Dit nu zal ons vierde punt zijn om toepasselijk te behandelen.

Psalm 74: 14.

Treft het u niet, mijne hoorders, dat er hier sprake is van de lieflijkheden des Heeren? Van dien God, die schrikkelijk is in Zijn oordelen en ontzaggelijk in Zijn gerichten. Wat zijn er vele mensen in ons midden - zeker wel verreweg het grootste deel -, voor wie Jehovah een vreselijke God is, en die nog nooit iets van de lieflijkheden van de zaligheid in Christus hebben leren kennen, die bij de gedachte: "straks in de handen

van de levendige God te moeten vallen", beven en sidderen.

En dat mag u ook wel doen, toehoorders, beven en sidderen, indien u nog ganselijk onbekeerd zijt. Aan het eind der reis is de dood. En dan moet u voor God verschijnen, en zal de Heere een zeer grimmig Wreker zijn. Dan zal de Heere een verschrikkelijk God zijn, als u buiten Christus sterft. Er moet hier iets aan deze zijde van het graf gekend worden, zal het wel met u zijn op reis naar de eeuwigheid. De schrikkelijkheid en de vreselijkheid, die er eenmaal zijn zal, is nooit om uit te drukken.

Mensen, het wordt u hier elke week verkondigt, en daarom zal het oordeel des te zwaarder zijn, dat u tegemoet gaat. De tijd van verbetering, de tijd der genade is nog niet voorbij, de deur nog niet voor eeuwig op het nachtslot, uw eeuwige gelukzaligheid wordt u nu nog verkondigd en gepredikt; u wordt nu nog gewezen op die enige Rust- en Heilaanbrenger uwer ziel; de enigen Middelaar Gods en der Mensen Jezus Christus. U wordt nu nog van Godswege toegeroepen: "Laat u toch met God verzoenen", terwijl het nu voor u nog de zoekens-, de biddens- en vindenstijd is.

Dat weten wij, vrienden, het ligt buiten Gods knechten u te bekeren, en dat er zoveel toegebracht zullen worden, als er verordineerd zijn, weten wij ook, maar desniettemin, de zware verantwoording blijft voor u zelf. God heeft een recht op u en volgens dat heilige recht kan Jehovah van u eisen, en Die eist: "Bekeert u, want waarom zoudt gij sterven". O, u kunt dien geduchte Rechter van hemel en aarde niet ontvlieden.

En daar nu voelt ieder kind Gods iets van, wanneer God hem aan zichzelf komt te ontdekken. Dan komt die ziel voor God te staan, en zo te staan, dat hij moet uitroepen: "Wat heb ik gedaan" Wij hebben gedaan wat kwaad is in Uw heilige ogen; o, nu zijn wij verloren, voor eeuwig verloren!

Gij komt naakt voor God te staan. U mist God en moet verdoemd worden, en u kunt God niet voldoen. Maar o, als ge u dan verloren waant, dan komt Jezus, zich aan uw ziel te openbaren in al Zijn lieflijkheid, schoonheid, beminnelijkheid en heerlijkheid, en dan verstaan die geestelijke Davids eerst recht, wat er in die liefelijkheid, in die heerlijkheid ligt opgesloten. Ze krijgen nu met David een aantrekkingskracht tot die God, tot Zijn inzettingen en ordonnantiën voelen ze zich aangetrokken. Het is hun lust, hun keus, hun begeerte om God te dienen, want zij zien iets in de ordinantiën Gods.

Ook Koning David zag daar wat in; vandaar, dat hij zo heilbegerig naar des Heeren huis was. En wat zien David en wat zien al Gods kinderen in Gods ordinantiën en inzettingen? Daar zien ze de lieflijkheid, de waardigheid, de heerlijkheid en de wijsheid Gods in. O, als God Zijn volk eens komt te leiden in Zijn verborgenheid, dan moeten ze uitroepen: "O diepte des 'rijksdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe onderzoekelijk zijn Uwe oordelen, en hoe onnaspeurlijk Uwe wegen".

Dan wordt ondervonden, wat Psalm 89 vers 16 er van zegt: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent, ze zullen in het licht uws aanschijns wandelen".

Ja, toehoorders, dan wordt iets gezien van de feestvreugde, die eenmaal Gods volk genieten zal, als de volheid der heidenen zal zijn ingegaan, en gans Israël zal zalig worden. En waar Gods volk zich nu komt te verlustigen en te verliezen in de reine dienst des Heeren, daar wordt de vrede verkondigd, heil ontsloten, en o, waar vrede verkondigd wordt, heil ontsloten wordt door Christus, daar wordt iets lieflijks, iets zaligs, iets troostrijks verkondigd. Door die vrede wordt Gods volk gevoed en gelaafd. Ze gevoelen een liefde tot de Heere en daar tussen staat de liefde van Christus' Middelaarswerk.

Daardoor wordt God zo dierbaar en wordt Christus aan de ziel ontdekt. God, de Vader, wordt zo dierbaar voor de ziel, dat Hij Zijn enig geliefden schootzoon gegeven

heeft, opdat ze door Hem zouden worden verlost van het eeuwig verderf. Christus wordt aan de ziel ontdekt in Zijn ganse Middelaarswerk. De Zoon van God, die aan het hout der vervloeking gehangen heeft, om de aller-smadelijkste en de allerschandelijkste dood te ondergaan en heil en zaligheid aan te brengen voor Zijn arm volk.

God, de Heilige Geest, past al die weldaden aan de harten Zijns volks toe. Zo wordt een Drieëinig God door Zijn volk geliefd en geprezen. Ze kunnen het maar niet genoeg bewonderen, dat God en Mens in één Persoon geleden heeft voor zulke ellendige, voor zulke verdoemelijke Adamskinderen, voor arme nietige zondaren, dat maakt de liefde uit, die God komt te ontsluiten.

Dan worden ze ingeleid in de drie ambten van Christus. Ze krijgen Hem te zien, als hun Propheet, om zulke blinden te leiden op paden, die ze niet gekend, en wegen, die ze niet geweten hebben; daardoor wordt Christus' wijsheid voor de ziel ontsloten.

Ze leren Hem kennen als hun Koning om over hen te regeren, en als hun Priester om een voorspraak voor hen te zijn bij de Vader.

O, als Gods volk in al die heilgeheimen Gods wordt ingeleid, dan gevoelen ze iets van die zaligheid, die dat volk eenmaal zal beërven.

Nu, volk des Heeren, daar staat u een zalige eeuwigheid te wachten. Straks gaat u sterven, dan wordt dat lichaam gedragen naar de groeve der vertering. Dan gaat uw ziel naar de rust, die daar overblijft voor het volk van God, om dan eenmaal met ziel en lichaam beide, die ook door Zijn dierbaar bloed gekocht zijn, het gezegende Godslam alle eer, aanbidding en dankzegging toe te brengen; en zal het dan een eeuwige vrede en een eeuwige zaligheid zijn. Amen.

Nazang: Psalm 84: 5.

7. "DE BOOSAARDIGE KINDERMOORD TE BETHLEHEM" OF, DE VERVULLING VAN DE PROFETIE VAN JEREMIA 31: 15

NAAR AANLEIDING VAN MATTHEUS 2: 16-18

Psalm 25: 4.

Lezen: Mattheus 2.

Psalm 19: 5.

Psalm 89: 10.

Psalm 72: 6 en 7.

Psalm 2: 7.

Geachte toehoorders!

Doet God iets op aarde, Mijn hoorders, dan is de duivel er direct bij om dat werk uit te roeien. Treurig, diep treurig is dit. En waaruit vloeit dit voort? Gaat met me naar het Paradijs. God zegt daar tegen de slang: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouwe en tussen uw zaad en tussen haar zaad. Gen. 3: 15. Dáár is het begin van alle vijandschap en zo heeft ze haar voortgang gehad tot nu toe en zo zal het blijven tot aan het eind der eeuwen.

We zeiden het reeds: Verheerlijkt de Heere iets goeds in de harten van Zijn uitverkorenen, dan is de duivel er zo bij om het te verbreken. Zo doet hij dat in de kerk ook en wel onder vrome schijn.

De duivel heeft zijn handlangers ook in de kerk, waarde vrinden, en waartoe een mens als instrument in des Satans hand al niet in staat is, is ontzettend. Dit heeft de Heere Jezus in Zijn omwandeling op aarde zoveel en menigmaal ondervonden; de meeste haat, de grootste spot en smaad werd hem aangedaan door de Schriftgeleerden en Farizeeën. Als nu Christus dit heeft ondervonden, zal dan Gods kind vrij gaan? Zal Gods kind tot zijn smart niet iets daarvan ervaren moeten? Als de duivel boos is op Gods volk, als hij de goede zaak zal willen verstikken, is dat wonder? Gods volk moet rekening daarmee houden. Petrus zegt: *Wetende, dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, dat in de wereld is, volbracht wordt.* 1 Petrus 5: 9,

Toehoorders, wij zullen vanavond een geschiedenis uit Mattheus zoeken na te speuren, die voorviel, toen de Heere Jezus één jaar oud was ongeveer. Toen reeds ging het er spannen om het leven van de Koning. Toen al?

Ja, geliefden, als Jezus zich als Koning gaat openbaren, dan raakt de mens koning af en . . . dan komt de oorlog. We krijgen dus in onze voorgenomen verhandeling "de oorlog tegen het koningschap van Christus".

Dit alles is in de geschiedenis neergelegd bij de kindermoord te Bethlehem.

Er zijn zaken in de Bijbel, die lichtvaardig over het hoofd worden gezien, maar het zijn juist historische toelichtingen in de geschiedenis van Jezus; ze tonen ons aan, welke persoon in Bethlehem's kribbe ligt en dat de ontbrandende strijd gaat tegen het eeuwig zoonschap van de gezegenden Immanuël. 't Licht uitblussen, dat wil de duivel, maar waar God het bewind in handen heeft, die God, die toont de alleen regerende Jehovah te zijn, daar doet hij de wreedste aanslagen tegen de Christus en tegen zijn Kerk gedijen tot de verheerlijking van Zijn eeuwigen Naam en doet het zo uitlopen, dat Hij zijn einde bekommt en daarin openbaart, dat Hij nimmer feilt in de vervulling van zijn beloften.

We zullen van avond met Gods hulp een weinig bij de kindermoord te Bethlehem vertoeven, kon het zijn tot onzer lering op weg en reis naar de eeuwigheid. De woorden onzer overdenking voor deze ure vindt uw gewijde aandacht opgetekend in Mattheüs 2: 16-18.

Als Herodes zag, dat hij van de Wijzen bedrogen was, dan werd hij zeer toornig en enige afgezonden hebbende, heeft omgebracht alle de kinderen, die binnen Bethlehem en in alle deszelfs landpalen waren, van twee jaren oud en daaronder, na de tijd, dien hij van de Wijzen naarstiglijk onderzocht had.

Toen is vervuld geworden, 't geen gesproken is door de Profeet Jeremia, zeggende: "Een stemme is in Rama gehoord, geklag, geweest en veel gekerm. Rachel beweede haar kinderen en wilde niet vertroost wezen, om dat ze niet zijn".

We zeiden het reeds, Mijn hoorders, als Jezus Koning wordt, dan moet de mens koning af en dit begreep Herodes zeer goed. We moeten dus spreken over Herodes als een verschijning tegenover Christus, als één, die zich als vriend voordeed, maar een snode en boze vijand was. We zullen aan de hand van onze tekstverzen stilstaan

1. Bij een ervvijand van de Heere Jezus.
2. Bij de betrekking, waarin die ervvijand zich openbaart tot de Christus.
3. Bij de eerste martelaren voor Jezus.
4. Bij de raadslag van de vijand, door God wonderlijk verijdeld.

Bij de geboorte van de H. Jezus waren er maar weinig mensen, die er notitie van namen. Hoe kwam dat, toehoorders? zo weinig was de waarheid in tel. Er werd een mens geboren, de Middelaar Gods en der mensen, de openbaring van Gods eeuwige liefde tot de mensen en men gaf er nauwelijks acht op. We denken hier aan de omstandigheid bij Zijn geboorte: "Voor haarlieden geen plaats in de herberg". Luc. 2: 7. De waarheid vond weinig dank onder de mensen en daarom is het geen wonder, als Christus geboren was', dat er zo weinig mensen naar omzagen. Maar waar de mensen het zich niet aantrekken, zal God zorgen, dat Hij als Koning zal worden ingehuldigd en dat Hij als Kindeke reeds die eer zal ontvangen. Is dat ook gebeurd?

Jawel, en bij die gelegenheid kunnen we reeds opmerken, dat de middelmuur des afscheidsels begon weg te vallen. In de woestijn van Bes-Arabië zijn een paar mensen, geleerde lieden, maar o, wonder, als genade in het hart verheerlijkt wordt, dan wordt de wijsheid, dwaasheid en de mens wordt bij al zijn geleerdheid, dom. Daarom zegt de Apostel Paulus, die ook hetzelfde ervaren had: "Want er is geschreven: Ik zal de wijsheid der wijzen doen vergaan en het verstand der verstandigen zal ik te niet maken". 1 Korinthe 1: 19.

De mens, met al zijn geleerdheid weet niets van Christus af. Dit is een heilgeheim zeer diep voor hem verborgen. Daarvoor dankte de Heere Jezus zijn Vader; "Ik dank u, Heere des hemels en der aarde, dat u deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard". Matth. 11: 25. Deze mensen worden in ons tekstkapittel genoemd "enige Wijzen uit het Oosten".

De kanttekenaars geven aan, dat het mensen waren geleerd in allerlei wetenschappen, Maar voornamelijk in de loop des hemels, dat is in de sterrenkunde. We zullen de wonderlijke leiding Gods met die mensen in betrekking tot Christus even toelichten. God had in de harten van die Wijzen genade verheerlijkt. En waaruit blijkt dat? Wel, ze hadden met al hun wetenschap van binnen geen rust meer. In de gewone weg staat de onderzoeker dezer eeuw al zeer gevaarlijk om met zijn navorsing geheel vervoerd

te worden en daarin te rusten. Gewoonlijk gaat de mens met de wetenschap van God af, in plaats dat het hem zou opleiden tot God.

Misschien was het met de Wijzen uit 't Oosten evenzo; maar gelukkig, God komt er aan te pas en onder en mèt al die kennis verwerkt Hij op een onzichtbare wijze behoefte om hun schepper te leren kennen. Hij legt een ledigheid en een heilige onrust in hun harten. God begint met onrust in het hart te leggen en het gevolg is, dat ze het beneden niet meer kunnen vinden. Hoe het hun nu gaat? Bij al hun wijsheid geen rust, bij al hun wetenschap een gemis, bij al hun overvloed gebrek.

Dat was eveneens bij Nicodémus. Bij al zijn eer, hoogheid, staat en rijkdom een gemis. Hij kon het er niet te best mee stellen. "Deze kwam des nachts tot Jezus". Joh. 3: 2.

Bij een Zacheüs, de boomklimmer ook zoo. Hij kon het bij zijn gewone zaken niet houden en wetende, dat Jezus dien weg zou voorbij gaan, klom hij op een wilden vijgenboom, opdat hij Hem zien mocht. Lukas 19: 3. Hij kon niet zeggen, wat er nu eigenlijk bij hem omging, alleen de ervaring in al het geschapene een onvoldaanheid. Toehoorders, het is een vrucht van de genade Gods, als de wereld op de achtergrond geraakt.

Dat had God nu aanvankelijk bij de Wijzen gedaan, een gemis, een onrust in het hart gegeven, maar waar Hij het een doet, zal Hij ook het andere doen. Hij laat het werk niet ter halverwege steken. Wat moeten nu die Wijzen gaan doen? ze staan daar met een ledigheid in hun ziel in de woestijn ten Westen van Jeruzalem. Waar ze geen raad weten, weet God raad. Hij zal beantwoorden aan hun behoeften en hen onderwijzen overeenkomstig de toestand, waarin ze verkeren. Ze blijven onderzoeken en ziet, daar verwekt God voor hun oog een lichtgehemelte, een ster verschijnt aan de hemel, hun oog valt daar op.

Zijn er dan niet meer sterren aan de hemel. Ontelbaar veel, maar van deze ster gaat een spraak uit. God geeft hun daardoor te verstaan, dat ze hen brengen zal, waar hun zielsbehoeften zullen vervuld worden.

Gods volk kent daar iets van. De toediening en de ontsluiting der belofte in het Woord van God is hun een ster, die heenwijst naar het beloofde goed. Van die ster der belofte gaat een spraak uit in de ziel van een kind van God. Zo doet de Heere bij deze mensen. Hij spreekt geen wartaal, al spreekt Hij sterrentaal, het is een duidelijke, een verstaanbare taal.

Wat lag daar in? Dit, toehoorders, God zegt: "Ik wil met die mensen, die zo vol behoefte van binnen zijn naar een plek, waar die behoefte zal bevredigd worden". "Naar welke plek is dat?"

"Naar Jeruzalem en vandaar naar Bethlehem". Daar komen de Wijzen te Jeruzalem. Ze hebben zeker gedacht, dat de gehele stad wel zou verblijd zijn en vervuld van het heugelijk nieuws; ze hebben allen wel in feestkledij gedacht vanwege het grote werk, dat God gedaan had.

Maar hoe geheel anders viel het uit. Ze moesten wel wenen, wat viel het ontzettend tegen, niemand wist er van. Wat nu? Terug naar hun land? Dat kan niet, immers was hun behoefte niet voldaan, hun ziel niet bevredigd.

Uit die gemoedstoestand gaan zij onderzoeken en vragen, zeggende: "Waar is de geboren Koning der Joden?" Want wij hebben zijn ster gezien in 't Oosten en zijn gekomen om hem te aanbidden! Ze brengen met hun komst wel roering in Jeruzalem teweeg en eindelijk komt het ter ore van Herodes. Hij, dit gehoord hebbende, werd ook ontroerd.

1. Wij zijn nu gekomen tot het eerste punt onzer behandeling, waarin wij zouden

stilstaan bij: "*Een ervvijand van de Heere Jezus.*"

Die ervvijand was "Koning Herodes". Door keizer Augustus was hij tot deze waardigheid verheven, ofschoon, gelijk we in de ongewijde geschiedenis lezen, hijzelf getuigd heeft *liever Herodes' zwijn, dan zijn knecht te zijn*. Hij heeft drie eigen zonen doen vermoorden, waaruit blijken mag, wie hij geweest is. Hij was een beestachtig, inhalig, eerzuchtig mens.

Nu Herodes verneemt, dat de Wijzen te Jeruzalem waren gekomen en ook was ingelicht met het doel hunner komst, wat doet hij nu? Hij gaat een momaangezicht van goddeloze geveinsdheid aandoen en ontbiedt in alle stilte de Wijzen bij hem, ten einde te weten, wanneer de ster verschenen was. Wat was die man toch belangstellend, nietwaar?

Maar hij doet meer. Hij onderricht ze nog, dat niet Jeruzalem, maar Bethlehem de plaats zal zijn, waar de Christus zou geboren worden. Dus, zegt hij: "Reist henen en onderzoekt naarstig naar het kindeken en als u het zult gevonden hebben, boodschapt het mij, opdat ik ook kome en hetzelfde aanbidde".

Hoe goddeloos geveinsd, waar toch in zijn hart was opgekomen: "Die geboren koning der Joden moet uit de voeten". Hier hebben we Balthasar Gerards met de Bijbel onder de arm en het pistool onder de jas om Prins Willem dood te schieten.

Herodes was de ervvijand van Christus en waar hij dacht, dat met de komst van die Koning zijn koningschap zou kunnen schadetijden, deinst hij voor geen middelen terug om dit zo mogelijk te verijdelen. Herodes was een Idumeër gesproten uit Edom of Ezau, een broer van Jacob.

Zo ontmoette Jezus Zijn Herodes, Gods kinderen hun ervvijand. Wie is die?

Hun dode, snode natuur. "Mijn Amalak, mijn Ezau van binnen", zegt Gods kind. Dat maakt het leven hier op aarde voor een teer kind van God moeilijk. "Maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Ik, ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" Rom. 7: 23 en 24.

Zien wij dan hier getekend, dat zo'n man tegenover de Heere Jezus staat, dan moeten wij het slechts aanmerken als een beginsel van de openbaring der haat en vijandschap, die hem zou ten deel vallen, als Jezus eenmaal openbaar zou zijn opgetreden, dan wachtte Hem een leger van vijanden en belagers. Zo heeft Hij ondervonden van de Farizeeën en Sadduceeën.

Maar gelukkig, toehoorders, wat de wijzen niet wisten noch ook konden vermoeden, dat wist God. Hij kende Herodes, benevens zijn moordbedoelingen. Zijn momaangezicht baat niet voor de kenner der harten. God in de hemel weet, wat er gebeurt en Hij neemt voorzorgsmaatregelen. God had Herodes kunnen doden en daarmee was dan de zaak uitgeweest. Maar dit doet hij niet. Waarom niet?

Omdat de profetieën zouden vervuld worden. Een Engel des Heeren verschijnt Jozef in de droom en deze onderwijst hem, dat hij het kindeke en zijn moeder tot hem nemen zoude en vlieden in Egypte.

Jozef deed zoals hem gezegd was en vertrok in de nacht buiten het gebied van Herodes. Er was eenmaal een Jozef in Egypte geweest. Bedrieglijk was hij zijn vader ontvreemd, was hij als slaaf daarheen gebracht en waar zijn broeders het kwade daarmee beoogden, bekwam God toch Zijn einde. "Gij lieden wel, u hebt kwaad tegen mij gedacht, Maar God heeft dat ten goede gedacht, opdat hij deed, gelijk het ten deze dage is om een groot volk in het leven te behouden". Gen. 50: 20.

Nu kwam er andermaal een Jozef in datzelfde land, een meerdere Jozef, namelijk de Immanuël, die het leven en de onverderfelijkheid zou aan het licht brengen. 2 Timoth. 1: 10, de Behouder des lichaams. Efeze 5: 23.

Zo kwam dus de Heere Jezus buiten het bereik van de ervvijand, waar hij Hem niet kon doden.

Hoe de ontvangst in Egypte geweest is? Daar lezen we niets van. Hoofdzaak is en blijft, dat God zijn einde bekommt en Herodes zijn doel mist. Maar waarom moest Jozef met het kindeke en Maria vluchten naar Egypte?

Toehoorders, dat zeiden we zo-even, opdat de profetieën zouden vervuld worden. Er staat een woord in de Bijbel, dat nog zijn vervulling krijgen moest. Al moet hemel en aarde daarvoor bewogen worden, de Heere laat van al Zijn woorden niet één op aarde vallen. Al wat Hij besproken heeft in betrekking tot Zijn Zoon, tot Zijn Kerk, het komt al te maal op zijn tijd; tittel noch jota zal aan de vervulling daarvan ontbreken. God is teer op Zijn woord, Zijn eer, Zijn roem, Zijn Naam is daaraan verbonden. Vandaar ook dat de waarheid over de leugen zal zegevieren.

Jozef moest naar Egypte vluchten, opdat na Herodes' dood vervuld zou worden. 't Geen van de Heere gesproken is door de profeet, zeggende: "Uit Egypte heb ik mijn Zoon geroepen". Hos. 11: 1. Intussen hadden de Wijzen hun doel bereikt. Bij het verlaten van Jeruzalem ging de ster, die ze eerst gezien hadden, hen voor en leidde hen ter plaatse, waar ze zijn moesten. "En ziet, daarover verheugden ze zich met zeer grote vreugde. En in het huis gekomen zijnde, vonden ze het kindeke met Maria, zijn moeder, en neervallende hebben ze het zelve aangebeden."

God draagt zorg, dat Zijn zoon als koning zou worden ingehuldigd en dit deden de Wijzen. Ze brachten hem koninklijke en eerbiedige hulde, en daarbij koninklijke geschenken. Anderzijds was hier een openbaring, dat de muur des afscheidels tussen Jood en Heiden begon weg te vallen en dat ook de Heidenen mede-erfgenamen Gods en Christus zouden zijn. Rom. 8: 17.

2. Ons tweede punt: *De betrekking tot de Christus, waarin die ervvijand zich openbaart.*

Er staat: "Als Herodus zag, dat hij van de Wijzen bedrogen was, toen werd hij zeer toornig". Wat was toch het geval?

Volgens wat Herodes hun gezegd had, zouden de Wijzen hem van hun bevinding in Bethlehem nader bericht brengen. En zeker hadden ze dit gedaan, waren ze niet door Goddelijke openbaring in de droom vermaand langs een anderen weg huiswaarts te keren. Nu achtte Herodes zich bedrogen en wel van minderen bedrogen en nu barst zijn woede los.

O, toehoorders, de natuur van de mens is trots. Geen wonder dan, dat de ervvijandschap van Herodes in bittere haat zich openbaart. Hij zal toch zijn eens voorgenomen plan volvoeren en nu zal hij uitroeien, wat uit te roeien is.

Hij geeft bevel om alle kinderen binnen Bethlehem en in al deszelfs landpalen van twee jaren oud en daaronder om te brengen en daarbij zou toch zeker ook de geboren Koning der Joden zijn. Wij zullen straks zien, hoe zijn voornemen ten opzichte van Jezus verijdeld werd. Niettemin gaat zijn bevel door en de beulshanden gaan aan het werk.

3. En zo krijgen we in de derde plaats: *"De eerste martelaren voor Christus"*.

De ongewijde geschiedschrijver Flavius Josephus vermeldt, dat bij dien moord 14000 kinderen zijn omgekomen. Wij weten het niet. De Schrift meldt ons van "alle kinderen", dus zowel mannelijke als vrouwelijke, alle kinderen beneden twee jaar. Nu zal men vragen: "Waar moet men deze kinderen voor houden?" Wij worden met deze vraag gewezen op Psalm 8. Daar zegt David: "Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt u sterkte gegrondvest om uwer tegenpartijen wil om de vijand en

wraakgierigen te doen ophouden", vs. 3.

Het waren martelaren, de eerste martelaren voor Christus. We hebben er wel eens over nagedacht, - de Schrift is voor overdenking voor verstand en hart, - zo jong reeds als martelaar voor Christus en zijn zaak gedood. En waarom?

Nu werd wel de zaak in betrekking tot Christus verrijdeld, maar wederom moest een Woord der Schrift in vervulling gebracht. Welk woord was dit? Hetgeen wij lezen bij Jeremia. Zo zegt de Heere: "Daar is een stem gehoord in Rama, een klage, een zeer bitter geweest; Rachel weent over haar kinderen, ze weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat ze niet zijn". Jer. 31: 15.

Rama hier in deze tekst genoemd was de landstreek, waarin Bethlehem lag, dezelfde landstreek, waarin Nebucadnezar Israëls volk vergaderde om het te mishandelen. Daar is ook Rachels graf, gelijk wij lezen Gen. 35: 19, en daar heeft ze bij wijze van spreken bitter geweest. Zo moest deze profetie haar vervulling bekomen.

Het is een wonder ding, Mijn Hoorders, als God vrucht geeft in de Kerk en dat heeft Hij gedaan door het zenden van Zijn Zoon, dan staat de vijand op om te verwoesten en te doden. Dat kan de duivel niet verdragen en zijn trawanten evenmin. Christus was nu vluchtende en tegelijkertijd werd er een bloedstorting aangericht, zó vreselijk, als met geen pen is te beschrijven.

Maar Die hoger is dan de hoge geeft er acht op en als straks die vijanden, beladen met het bloed van zoveel onschuldige martelaren, sterven, dan krijgt men daar ook een sterfbed, een exemplaarlijk sterfbed, zó ontzettend akelig en vreselijk, dat het niet is om te lezen. We hebben van Herodes' ziekte en dood gelezen en dit was zó ellendig, dat de haren ervan te berge zouden rijzen.

Zo was het eveneens bij een Pilatus, een Voltaire en anderen. Bij zulke sterfbedden kan geen mens het uithouden, vanwege de benauwdheden en angsten der stervenden. God straft soms exemplaarlijk. Paulus zegt: "Het is vreselijk te vallen in de handen van de levenden God". Hebr. 10: 31.

Zingen Psalm 72: 6 en 7.

Na enige toelichting te hebben gegeven naar aanleiding van het verband, waarin onze tekstwoorden in het kapittel voorkwamen, hebben we achtereenvolgens stilgestaan bij:

Een ervvijand van Jezus, namelijk Herodes en hebben we opgemerkt, dat overal, waar God Zijn werk begint, de duivel er bij is om het te verstoren.

De betrekking, waarin die ervvijand zich tot Christus openbaarde.

De eerste martelaren voor de Heere Jezus.

Nu zullen we in de vierde plaats stilstaan bij: ***De raadslagen van de vijand door God wonderlijk verrijdeld.***

God was Herodes voor. Waarom was het hem te doen? Al zijn raadslagen waren om Jezus te verderven, Maar hoe hij nu woedde en moordde, zijn beoogd doel kon hij niet bereiken, want de Heere Jezus was met de vlucht ontkomen. God was hem voor en verrijdelde zijn raadslagen. Is het niet zo de ervaring van een kind van God? Als een geestelijk kind geboren wordt, zet Satan er direct alles op om het om te brengen, maar God is hem altijd voor. Hij behoudt bij het leven in het midden der benauwdheden. Als menselijk gesproken Jezus zichzelf had moeten redden, wat zou er dan van gekomen zijn! Maar God beschikt èn de tijd èn de middelen, zodat Herodes niets uit kan richten.

Als u uzelf had moeten redden, kind van God in ons midden, wat zou er van geworden

zijn? Hoe menigmaal, dat u in de strikken en onder de aanslagen van de vorst der duisternis hebt gezeten, hoe dikwijls heeft hij het al op uw leven toegelegd en altijd en telkens bij vernieuwing bleek Hij uw Uithelper. Hoe komt dat? God is aan Zijn kinderen verbonden met banden van liefde en trouw en Hij heeft beloofd Zijn kinderen door de wereld, door de woestijn van dit leven te brengen in de Godsstad boven. Dit is het geheel en alleen en daarom verliest de duivel het altijd en wint Gods volk het, ja, ze zullen bevonden worden meer dan overwinnaars, niet door hun zelf, maar door Hem, die ze heeft liefgehad.

Maar ofschoon God het eigenlijke deel van Herodes wonderlijk komt te verijdelen, veroorzaakt zijn gruweldaad toch een bittere smart in die landstreek. Dit alles moest geschieden, opdat de profetie haar vervulling zou krijgen en Gods raad zou worden uitgevoerd. Er was bittere smart. Wat hebben die vrouwen smartelijk over haar kinderen geweend. Let wel, ze hebben geen smart gehad over Jezus, maar over wat ze voor Jezus moesten missen. Ze hebben waarschijnlijk niet eens geweten, wat er aan de hand was. Ze hebben het waarschijnlijk niet aangezien als een bevel van de duivel door Herodes uitgevoerd en niet begrepen, waarom het nu eigenlijk ging, namelijk dat het was: "De oorlog van Satan tegen God".

Het was de oorlog tegen God in het Paradijs begonnen. Vierduizend jaar te voren had God gezegd: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouwe, tussen uw zaad en tussen haar zaad." Daar ontbrandde dus de strijd tussen het slangen- en het vrouwenzaad en hier hebben we er een nieuw bewijs van. Die strijd zou blijven voortgaan. Christus zou de verzenen worden vermorzeld en Hij Zelf zou de Satan de kop vermorzelen.

Die strijd daar aangevangen zal worden voortgezet in al Gods kinderen. Is er dan vrouwenzaad bij Gods kinderen? Ja zeker. "Als Zijn ziel haar tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien". Jes. 53: 10. Dat is het geestelijk zaad, dat hem zal dienen naar Ps. 22: 31. Waar Christus geestelijk in de ziel is, dat is een zaad van Hem. En waar dat zaad geboren wordt, vallen de vijanden er direct op aan. Zou dat bij u ook zo zijn, is uw ziel ook zo'n slagveld geworden, waar de inwendige strijd is aangevangen?

Is er leven in u, dan is er strijd. Dit is een goed kenmerk, geen strijd, geen leven. Al Gods kinderen komen in de strijd en kennen iets daarvan, min of meer. Zo is het geweest van 't begin af. Amalek tegenover Israël, Ismaël tegenover Ezau tegen Jacob, Kaïn tegen Abel, Herodes tegen Christus. De gehele lijn der Waarheid door vinden we twee draden, twee soorten, het zaad der slang en het zaad van Christus altijd maar met elkaar in strijd. Die strijd was hevig in Job, bereikte zijn hoogtepunt in de Heere Jezus en al Gods kinderen werden er in betrokken.

Daarom vermaant de Apostel: "Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleiding des duivels". Efeze 6: 11. De Rode Draak gaat altijd uit om de vrouw te verdelgen, maar het eind zal zijn verlies voor hem en winst, ja, overwinning voor de Kerk van God.

Hij zal geworpen worden in de poel van vuur en sulfer, maar Gods kinderen, wier namen in het Boek des levens zijn, zullen ingeleid worden in heerlijkheid en daar zullen ze eeuwig de strijd te boven zijn. Dat is het eindresultaat, dat God met Zijn kinderen voor heeft.

Tenslotte, het gehele wereldgebeuren is enkel strijd onder verschillende vormen, Mijn Hoorder. Die strijd, zo we zeiden, zal eens eindigen in een eeuwige overwinning van het Vrouwenzaad. "Wij zullen", zegt de Apostel Paulus, "meer dan overwinnaars zijn door hem, die ons lief gehad heeft". Rom. 8: 37.

Straks zal er geen Herodes meer zijn om Christus te doden. Wat dan? De dood zal

hem doden.

Zult gij, Vrienden, ook door dien dood gedood worden? Dat is voor eeuwig. Hoe ontzettend, hoe verschrikkelijk! Welke dood is dat? Het is de tweede dood, het is de rampzaligheid, het is het eeuwig missen van God, het is de hel in al haar uitgestrektheid. "Die overwint, zal van de tweeden dood niet beschadigd worden". Openb. 2: 11. Dat geldt voor Gods kinderen. Gods kinderen zijn hier allen martelaren voor Christus. Elk kind van God, geen één uitgezonderd, wordt van binnen wat afgemarteld, vooral in dagen van donkerheid en verberging van Gods aangezicht. Dan wordt er wat gezocht, geklaagd, gekermd, geweend.

Geliefden, in onzen tekst staat: "Rachel beweent haar kinderen, omdat ze niet zijn". Dat doen Gods kinderen nu ook. omdat de vruchten van Gods lieve Geest zo weinig, zo schaars zijn. Althans, Gods Kerk moest daar wel over wenen in deze bange, veruitziende dagen. Wat doet de, duivel al een geweld op de ziel van een eerstbeginnende om dat kleine plantje, dat God er ingeplant heeft, te vernietigen.

Welke aanvallen, dat het werk niet waar, niet oprecht is! Elke oprechte ziel is een martelaar voor Gods zaak. U moet het kunnen voor uw familie, voor broers en zusters, voor wereldse mensen in en bij het gezelschap, waar u zult moeten verkeren. De Satan, de wereld en het vlees zijn er op uit om het kindeke Jezus van binnen te doden. Alle aanvallen zijn er op berekend om U een afvallige te maken.

Maar Gode ze dank, het kleine, het allerkleinste plantje door de hemelsen landman gepland, kan, noch zal worden uitgeroeid. Hij onderhoudt en behoudt het bij het leven. Hij laat nooit varen zijner handen werk. Nooit zal het overwonnen worden, nooit zullen de vijanden het kunnen doden. Wel vreest de ziel hard bij ogenblikken, dat ze in en door 's vijands hand zal omkomen, Maar hoe fel ook door haar vijanden begeerd, ze zal bewaard worden als een zaad van de Heere gezegend, als het zwart van Zijn oogappel.

Als nu Jezus in Zijn prille jeugd reeds zulke verschrikkelijke aanvallen heeft moeten doorstaan, zal dan Gods kind vrij gaan? Is de dienaar meer dan zijn meester? Misschien heeft Herodes over Jezus de doods-klok al geluid, menende, dat hij zijn doel bereikt had.

Misschien heeft over u, kind van God, Satan, wereld en eigen boze hart de doods-klok ook al geluid. Kent ge iets daarvan? Kent u die inwerkingen, die verschrikkelijke aanvallen: u zijt een huichelaar, u meent het niet ernstig, u hebt bijoogmerken in al uw betrachtingen en op zijn tijd zal het openbaar worden. Zo moet Gods kind wel eens bange dagen, bange nachten doorworstelen.

Gelukkig, er komt een einde aan de strijd. In de hemel zal er geen strijd meer zijn. Daar zal de klok van verwondering luiden, van verwondering, dat u er zijn zult. Och, het zal zo goed aflopen voor Gods volk. Zaak is of u er onder behoren mag.

Ja, horen we in 't midden der Gemeente zeggen: "Ik geloof het hartelijk, dat het voor de kerk van God goed zal uitkomen, daaraan kan ik niet twijfelen, maar voor mij, of het voor mij zal zijn, dat kan ik niet vasthouden. Met duizend vrezen, met duizend zorgen moet ik met veel kommer mijn weg bewandelen".

Ja, toehoorders, zijt u zo oprecht bekommerd, zijt u waarlijk verlegen om een blik van zijn verlossende liefde? God zal op Zijn tijd u verlossen. Dit willen wij u zeggen: Voor troosteloosheid, voor moedeloosheid is er geen oorzaak, want Christus is dit alles ontkomen. Hij is de strijd te boven gekomen en nu zult ge hem daarin kunnen en mogen volgen. Ware het met hem afgelopen geweest, de ganse kerk was verloren; maar Hij heeft overwonnen. Wat heeft hij overwonnen? Hij heeft de dood overwonnen voor u; voor al Zijn kinderen is Hij als Overwinnaar uit de strijd getreden,

want de dood van Christus is de dood voor de dood en het leven voor Zijn volk.

Maar ongelukkig, als u nog aan de zijde van Herodes staat. Onbekeerde mensen, wat zijt u diep ongelukkig, want de doodsklok zal over u geluid worden. Misschien hebt ge al enige vertoning op de wereld gemaakt en heeft men de feestklok over u geluid vanwege uw grote naam. Maar gelooft het, straks zal de doodsklok over u geluid worden, tenzij dat genade u te beurt valt, eer u sterft. Maar de doodsklok zal luiden in de hel, op die plek, waar al Gods vijanden van zijn zaak - zowel als van zijn volk - eeuwig zullen liggen onder Gods toorn.

Zo heeft God in Zijn voorzienigheid deze historie ons overgelaten, waarin Zijn trouwe zorg en bewaring en het vrije Gods in Zijn vriendelijke bedeling ons zijn beschreven. En dit wel, opdat Gods kind zou mogen worden toegeroepen: "Zomin Christus gedood is kunnen worden, zomin kan of zal het zaad des levens, dat in u is, kunnen worden uitgeroeid. Hij zal u bewaren en in Zijn bewaring zult u veilig zijn".

En als Christus stierf, was dit geen doden van de vijand, maar het was een overgeven in de dood om eeuwig te leven. Jezus legt zijn leven af en sterft geheel anders dan een mens. Gods kinderen dan, hem volgende in de dood, zullen ervaren, dat ze stervende in Jezus, ook eeuwig met Hem leven zullen.

Dat wonder, vrienden, dat Jezus niet stierf als martelaar, maar dat Hij geheel vrijwillig Zijn leven aflegde om straks uit het graf te verrijzen en in Zijn verrijzing de gehele Kerk op te nemen. Hij kan zeggen: "En die leef en Ik ben dood geweest en ziet Ik ben levendig in alle eeuwigheid. Amen!" Openb. 1: 18. "Ik ben de Opstanding en het Leven". Joh. 11: 25.

Mocht gij, lieve volk, maar veel leven uit Hem en de zoete kracht daarvan in uw ziel gewaar worden. Veel kinderen Gods met weinig ontdekking leven uit hun bekering en gaan daar geheel in op. Gelukkig zouden ze zijn, als ze hun bekering eens mochten verliezen om meer door het dierbare geloof uit Christus te mogen leven, dan zouden ze meer in hun onbekeerlijkheid te recht komen, meer terecht komen in de peilloze diepte van hun geestelijke armoede, dan zouden ze meer de vruchten van de bondsbreuk in de eersten Adam gaan beleven en in Christus als de Tweeden Adam zalig verhoogd worden, en Gods kinderen door de Geest de werking des lichaams doden.

Staat niet te zeer verwonderd, als u onder veel strijd uw weg zult moeten gaan, want hoe meer leven, hoe meer strijd, hoe meer Satan zijn pijlen op u schieten zal. Hij toch is er altijd op uit, om het leven te doden, ofschoon het nooit gelukken zal. Niet Satan, maar u zult eenmaal overwinnen en zult meer dan overwinnaars zijn, want Christus is u voorgegaan, in en door Hem zult u overwinnen. Wat is de wereld toch een boze wereld, niet waar?

We begonnen met te zeggen: "Als God wat goeds op aarde doet, zoekt de duivel het uit te roeien." Het zal zo blijven voortgaan tot op de afloop der eeuwen en eeuwige overwinning zal het deel zijn van al Gods gunstgenoten. Maar de verwoester, wanneer hij het verwoesten zal voleind hebben, zal zelf verwoest worden. Amen.